

KYLKIRAUTA

Maanpuolustuksen ja johtamisen erikoislehti

3/2006

UP

ULKOPOLITIikka

Astu ulos pienistä piireistä. Tilaa Ulkopolitiikka-lehti!

Polttavia puheenaiheita ja perusteltuja
näkemyksiä politiikasta, taloudesta ja
kansainvälisistä ilmiöistä.

www.ulkopolitiikka.fi

Ulkopolitiikka on oman alansa sitoutumaton erikoislehti, joka tarjoaa syvällistä tulkintaa eri toimijoiden näkökulmasta. Lehti tuo ulottuvilleesi kansainvälisen keskustelun ja tutkimuksen terävimmän kärjen. Tuhtia tutkimustietoa elävöittävät vaikuttajien kantaottavat puheenvuorot. Tilaa UP osoitteesta: asiakaspalvelu@ulkopolitiikka.fi. Vuosikerta 25 €, opiskelijat 18 €.

Tunnejohtaminen

”Tunteet pois kun soditaan,” asevoimissa usein ajatellaan. Totta, sotiminen olisi helpompaa ilman tunteita. Myös ihmisten johtaminen olisi helpompaa, kun tunteet voitaisiin sulkea taka-alalle.

Ihmiset eivät kuitenkaan ole koneita, joita voi johtaa pelkästään rationaalisin perustein ja kylmän viileästi. Sielu ja ruumis eivät ole erotettavissa, vaikka tietofilosofi Descartes ajattelikin toisin.

Kesällä käyty Lähi-idän sota on todiste mielen ja ruumiin yhteen kietoutumisesta. Jopa niin, että tunteet ja mielikuvat määrittivät sotaa ja sen kulkua enemmän kuin sotasuunnitelmat laskelmoituine tavoitteineen.

Tunteet pulpahtivat koko kirjollaan pintaan, usein tuskallisina vaikka sotaa olisikin yrittänyt ajatella järjellä. Johtajat nostattivat henkeä sodan puolesta, vastapuolta uhkailtiin. Osa taistelijoista pelkäsi, osa vihasi, itki, suri, jopa iloitsi. Ihmiset puhuivat sodasta Lähi-idän basaareissa, moskeijoissa, synagogissa ja kaduilla. Myös Suomessa käytiin kiihastakin keskustelua sodan järjettömyydestä. Ihmisillä oli tarve puhua tunteistaan. Tunteet ja järki eivät välttämättä kohdanneet.

Vaikka tunteet ovat merkityksellisiä, ne harvoin osataan ottaa sotasuunnitelmissa huomioon. Ei ainakaan taktisissa taisteluseroissa. Silti tunteet vaikuttavat merkittävästi sodan lopputulokseen.

On sanottu, että pommi on paras psykologisen sodan käynnin ase. Juuri tämän ajattelutavan mukaan toimivat sekä Israel että Hizbollah. Pelkoa käytettiin aseena.

Mielenkiintoista oli havaita, että oikeastaan kumpikaan sodan osapuoli ei kyennyt esittelemään sotilaallisia voittojaan. Kävi melkein päinvastoin. Hizbollah hyötyi Israelin pelottavasta ilmaylivoimasta mediajulkisuudessa, jossa esiteltiin kuvia tuhotuista kerrostaloista, hävitetyistä YK-asemasta, vuotavasta öljynjalostamosta, pommituksista pakolaisleireihin ja hävitetyistä silloista. Israelin asevoimille ei riittänyt miljoonien lentolehtisten levittäminen, useiden arabiankielisten radioasemien pyörittäminen eivätkä iskut Hizbollahin televisioasemaan havaintojen hallitsemiseksi strategisella tasolla. Voidaan sanoa, että ilmapommitukset osuivat psykologisessa sodassa osin omaan nilkkaan, vaikka keskeinen kysymys sotaopeista sekä sotilaallisen voiman käytön poliittisista ja strategisista vaikutuksista onkin avoin. Saattaa olla, että sodan johtamisessa tarvitaan kykyä nähdä ja ymmärtää sotilaallisen toiminnan laajempia vaikutuksia.

Elokuvan *Vihreät baretit* alussa on kuvaus lehdistötilaisuudesta Fort Braggissa. Lehtimies George Beckworth

kysyy kersantilta: ”Oletteko samaa mieltä, kersantti McGee? Onko Vihreä baretti vain sotilaallinen robotti ilman henkilökohtaisia tunteita?” Kersantti vastaa: ”Meillä on tunteet ja mielipiteet. Siellä on vaikea olla ilman niitä.”

Tunteiden piilottaminen ei poista tunteita. Päinvastoin, heikentämällä tai sulkemalla tunteet pois johtamisesta, päätöksetkään eivät ole hyviä. Loukatut tunteet sytyttävät kansojen välille sekä kansan että joukon sisällä ristiriitoja. Toisaalta pelkästään tunteilla reagointi voi saada sodanjohtajat tekemään virheellisiä päätöksiä ja ihmiset taistelukentällä tekemään sotarikoksia. Johtamisessa tarvitaan tunneälyä.

Vaikka sota ja järjestelmät asettavat ihmisen taka-alalle, niin paradoksaalisesti teknologia - toisin kuin alun perin kuviteltiin - on tuonut ihmisen sodan keskiöön. Globaalit verkostot eivät yhtenäistä erilaisia käsityksiä sotatilanteista eikä sota jää ihmiselle klinisen kaukaiseksi. Ihmisten johtamisen taito nouseekin entistä tärkeämmäksi. Siksi nykyaikaisessa sodankäynnissä tunnejohtamiselle voitaisiin ajatella raivattavan tilaa.

Vaikka länsimaisen kulttuurin tapana onkin ollut erottaa toisistaan järki ja tunne, se on viimeksi Lähi-idän sodan perusteella hulluutta. Nimittäin tunteissakin on järkeä ja tunteilla on vaikutuksia eikä niitä siksi voi rajata uudistuvasta sotilasjohtamisesta pois.

Sotilaskulttuuri on murreksessa mikäli nykyiset verkostosodat vievät sotataittoa suuntaan, jossa väline- ja suorituskeskeisyydestä siirrytään vaikutuskeskeiseen ajatteluun. Mielestäni se olisi varsinainen RMA eli sotilaallisten asioiden vallankumous.

Jari Rantapelkonen

jari.rantapelkonen@mil.fi

*Vyötti miekan vyötärölle
kupeellensa Kylkirkuraudan.*

*Teiss on taiston tulta peistä
kylmyyttä myös Kylkirkuraudan.
(Eino Leino)*

Sisältö

- 1 Tunnejohtaminen
Jari Rantapelkonen
- 3 Suuri hanke päätökseen
Ilkka Aspara
- 4 Alueellisen puolustusjärjestelmän kehittäminen
Petteri Jouko
- 8 Kenraalimajuri Juhani Ruudun haastattelu
Marko Palokangas & Petteri Jouko
- 14 Verkostopuolustus ja taktiset periaatteet
Simo Antikainen
- 20 Minne menet suomalainen sotataito?
Jukka Mälkki
- 24 Sotaisaa valtapeliä Lähi-idässä
Jari Rantapelkonen
- 28 Professori Pasi Kesseli Lähi-idän sodasta
- 31 Työnohjaus ja coaching
Pirkko Vesterinen & Heikki Siltala
- 34 Sopiva upseeriksi?
Marko Hirsimäki
- 37 Sotilashuumoria
- 38 Jääkärimajuri Nurmio
Jarkko Kemppi
- 40 Palle - Kadettiupseeri ja runoilija
Matti Orlamo
- 44 Mieli pide
Otto Pekkarinen
- 46 Pääsihteerin palsta & syyskokouskutsu
- 48 Tapahtumia, kurssien kuulumisia ja muuta ajankohtaista
- 67 Kolumni
- 68 In memoriam

KYLKIRAUTA

Kadettikunta ry:n jäsenlehti
vuodesta 1935, N:o 232, 3/2006
ilmestyy neljä kertaa vuodessa
painos 6000 kappaletta

Päätoimittaja

Jari Rantapelkonen
Evl ja VTL
Maanpuolustuskorkeakoulu, Johtamisen
laitos, PL 7, 00861 Helsinki
Puh. 09-181 46519
jari.rantapelkonen@mil.fi

Tilaukset, osoitteen- muutokset ja laskutus

Marjukka Lehtinen
Puh. 09-490 759, Fax. 09-446 262
marjukka.lehtinen@kadettikunta.fi
Kadettikunnan toimisto
Eino Leinon katu 12 E 64, 00250 Helsinki

Kotisivut: www.kadettikunta.fi

Artikkelitoimittaja

Arto Kotro
Puh. 050-307 9454
arto.kotro@kadettikunta.fi

Toimitusneuvosto

Sami Aarnio (pj), Pekka Rapila (vpj), Tapio
Skog, Olli Vuorio, Jarno Limnell, Panu Pok-
kinen, Jari Rantapelkonen, Arto Kotro,
Liisa Knudsen

Kuvatoimittaja

Liisa Knudsen
liisa.knudsen@kolumbus.fi
Umpiaidanpolku 4 D 20, 00840 Helsinki
Puh/fax 09-677 715, 050-587 1318

Tilauhinnat

Vuosikerta 25,00 eur
Irtonumero 8,00 eur

Kansikuva: Puolustusvoimat

Ulkoasu

Toimitussihteeri Sabina Krogars
sabina.krogars@ankkurikustannus.inet.fi

Painopaikka

Uusimaa Oy, Porvoo 2006
ISSN 0454-7357

Seuraava numero

Seuraavaan numeroon tarkoitettun materi-
aalin on oltava päätoimittajalla 6.11. men-
nessä, kuvamateriaali 6.11. kuvatoimittajalla.
Tekstit tulee toimittaa digitaalisessa muo-
dossa, kuvat mieluummin paperikuvina, jos
diginä niin resoluutio 300 dpi. Ei internet-
kuvia. Paperikuvia ei palauteta.

Ilmoitushankinta

Pertti Kukkonen
ADspace Oy
Puh. 050-577 3177
pertti.kukkonen@kadettikunta.fi

Suuri hanke päätökseen

Kadettikunnan kaikkien aikojen suurin turvallisuuspolitiikan oppimateriaalihanke ”Suomi kylmässä sodassa” on saatu päätökseen. Tämän yhteistyössä Historian ja yhteiskuntaopin opettajien liiton kanssa sekä Opetushallituksen myötävaikutuksella tehdyn hankkeen tuotteet julkistettiin 29.8 arvovaltaisen kutsuvierasjoukon läsnä ollessa. Vuonna 2003 käynnistynyt hanke oli erittäin kunnianhimoinen sekä sisältönsä, aikalaulunsa että kustannustensa puolesta. Lopputulos on erittäin onnistunut. Siitä kertovat jo ensimmäiset mediassa esitetyt arviot. Tuote, joka käsittää kirjan, multimediaoppimisympäristön ja internetsivuston, on todellinen täyden palvelun tietopaketti kylmästä sodasta kiinnostuneille. Hankkeen suuri arvo on siinä, että nyt meillä ovat kylmän sodan vuodet ”yksissä kansissa”, tutkituna tietona, tasokkaasti esitettynä, kompaktissa, helposti käytettävässä muodossa.

Hankkeen onnistuminen on tietenkin monen osatekijän summa. Monien hankkeeseen osallistuneiden ja hanketta tukeneiden joukosta haluaisin nostaa esille muutamia henkilöitä, joiden panos on ollut ratkaiseva. Ensinnäkin, hankkeen isä ja projektiryhmän määrätietoinen vetäjä, Kadettikunnan pääsihteeri, eversti Pekka Rapila, kirjan ja ohjelman käsikirjoituksen laatija eversti, VTT, dosentti Pekka Visuri, käsikirjoituksen kirjoittamista ohjannut professori Ohto Mannisen johtama professoriryhmä, multimediasikikirjoittaja, everstiluutnantti Arto Kotro sekä ohjelman multimediamuotoon saattanut toimitusjohtaja

Aarno Unkila. Heille kaikille Kadettikunnan hallituksen parhain kiitos!

On selvää, ettei hanke olisi ollut mahdollinen ilman puolustusvoimien, Yleisradion, lukuisien eri arkistojen, kuva-arkistojen ja muiden yhteistyökumppaneiden suuriarvoista panosta materiaalin luovuttamisessa. Monien vaikutusvaltaisten säätiöiden ja rahastojen taloudellinen tuki hankkeelle on ollut aivan ratkaiseva. Kustantajan panos kirjan osalta on tietenkin ollut keskeinen. Kadettikunnan puolesta haluan kiittää lämpimästi kaikkia, myös tässä nimeämättömiä, hankkeeseen osallistuneita ja hankkeen tukijoita.

Kadettikunta lahjoittaa valmistuneen oppimateriaalin korvauksetta maamme kaikkiin yläasteen kouluihin ja lukioihin. Toivon, että materiaali kuluu käytössä! Hankkeesta lisää toisaalla tässä lehdessä.

Kesäkauden jälkeen toiminta on jälleen käynnistynyt sekä hallituksen että kadettipiirien tasolla. Kadettikunnan juhluvuoden tapahtumista ovat jäljellä vielä kevään turvallisuuspoliittisen seminaarin seminaarikirjan julkistaminen sekä kaaderitanssiaiset ja syyskokous. Toivon aktiivista syyskautta!

xxxxxxxxxxxx

Kolmen vuoden puheenjohtajuuden jälkeen olen jättämässä Kadettikunnan puheenjohtajan tehtävät vuodenvaihteessa. Tämän olen ilmoittanut Kadettikunnan hallitukselle. Sääntöjemme mukaan syyskokous valitsee yhdistykselle uuden puheenjohtajan.

Ilkka Aspara

Periaatteista toteutukseen

Alueellisen puolustusjärjestelmän kehittäminen

Teksti: Petteri Jouko

Vuonna 1969 koekäyttöön otetun Kenttäohjesäännön yleisen osan luonnos määritteli alueellisen puolustusjärjestelmän olevan ”koko valtakunnan alueen käsittävä puolustusjärjestelmä, joka koostuu itsenäisiin sotatoimiin kykenevistä alueellisista yhtymistä, sotilaslääneistä.”

Neljä vuotta myöhemmin, kun Kenttäohjesääntö otettiin viralliseen käyttöön, oli paikallis- ja yleisjoukot nivottu määritelmään. Uunituore ohjesääntö määritteli alueellisen puolustusjärjestelmän olevan ”itsenäisiin sotatoimiin kykenevistä sotilaslääneistä ja niiden toimintaan sisältyvästä paikallispuolustusjärjestelmästä sekä ratkaiseviin sotatoimiin tarkoitettujen yleisjoukkojen yhtymistä muodostuva puolustusjärjestelmä.”

Edellä mainitun kaltainen puolustusjärjestelmä oli pitkän kehitystyön tulos. Selkeä murrosvaihe oli 1960-luvulla, mutta toisaalta kehitysaskelia - ehkä vielä hieman horjuvia ja päämäärättömiä - oli otettu jo aikaisemmin. Kuten kehityksessä yleensäkin, oli myös alueellisen puolustusjärjestelmän kehityskaareissa sekä kiivaita että rauhallisia jaksoja.

Muuttunut sodan luonne

Toisen maailmansodan kokemukset olivat ristiriitaisia. Pääosan sodan ajasta suomalaiset ja neuvostoliittolaiset taistelivat selkeillä rintamalinjoilla. Valtakunta oli jaettavissa selkeästi sotatoimialueeseen ja kotialueeseen. Toisaalta sodankäynnin uudet me-

Majuri, filosofian lisensiaatti Petteri Jouko tarkastelee alueellisen puolustusjärjestelmän syntyä puolustusvoimien organisaation ja operatiivisten suunnitelmien kehittymisen valossa. Jouko rajaa tärkeitä, mutta moninaisia syy-seuraussuhteita kysymällä miten operatiiviset suunnitelmat ja niiden perustalla oleva uhkakuva, sodankuvan muutos ja puolustusvoimien organisaatio nivoutuivat alueellisen puolustusjärjestelmän kehitystyöhön.

Hajautettu liikekannallepanojärjestelmä

Suomalaisen alueellisen puolustuksen, tai paremminkin sen erään elementin, alueellisen liikekannallepanon, perusta oli luotu jo ennen sotia. Vuonna 1934 otettiin käyttöön alueellinen liikekannallepanojärjestelmä. Se korvasi niin kutsutun kaaderijärjestelmän, joka perustui joukko-osastoissa toimeenpantavaan liikekannallepanoon. Kaaderijärjestelmässä oli todettu useita heikkouksia. Se oli suhteellisen hidas, koska se keskittyi pääosin paikakkunnille, joissa oli joukko-osastoja. Perustamisen keskittämällä oli muitakin varjopuolia. Varuskuntien arvioitiin olevan haavoittuvia ilma- ja kaasuhyökkäyksille. Vielä suuremmaksi ongelmaksi oli koettu perustamiseen käytössä olevan henkilöstön määrä. Operatiivisten suunnitelmien lähtökohdaksi oli 1920-luvulla ollut se, että suomalaiset saisivat armeijan nopeammin liikekannalle kuin venäläiset. Liikekannallepanon turvaamiseksi pääosaa

netelmät, etenkin maailmansodan loppuvaiheissa, muuttivat käsitystä rintamasodankäynnistä. Maahanlaskujoukot, panssarikiilat, partisaanisodankäynti, raskaat pommituskoneet, raketit ja viimeistään atomipommi mursivat näkemyksen perinteistä sodankäynnistä, joka rajoittuisi vain sotilaiden väliseksi kamppailuksi rintamilla. Sodan totalisuus, jonka piirteisiin kuului siviiliväestön säälimätön, lähes teollisen mittakaavan saavuttanut surmaaminen, oli omiaan vahvistamaan käsityksiä siitä, että tulevaisuuden sota tunkeutuisi vääjäämättä yhteiskunnan kaikille elämänalueille.

Uudet näkemykset mahdollisen sodan luonteesta muodostivat osan vuonna 1949 laaditusta puolustusrevision mietinnöstä. Sota ei rajoittuisi rintamille. Vastauksena muuttuneeseen sodankuvaan saattaisi olla alueellinen puolustus. Mietinnön mukaisesti olemassaoloa puolsivat ”nykyaikaisen sodan luonne ja olosuhteet, maanpuolustuksen valmistelutyöt ja puolustusvalmiutemme”.

rauhanajan armeijasta oli suunniteltu käytettävän rajalla suojajoukkoina. Tämän seurauksena liikekannallepanon toteutukseen olisi jäänyt liian vähän henkilöstöä, sillä kaaderijärjestelmä ei käyttänyt täysimääräisesti koko valtakunnan alueella toiminutta suoje-luskuntajärjestön organisaatiota.

Vuonna 1934 käyttöön otettu alueellinen liikekannallepanojärjestelmä tarkoitti käytännössä sitä, että sodan ajan joukot perustettiin aluejärjestön ja suoje-luskunnan yhteisin toimenpitein yhdeksän sotilasläänin alueella. Järjestelmä kattoi alueellisesti koko maan, minkä johdosta liikekannallepanon es-täminen olisi ollut käytännössä erit-täin vaikeaa. Järjestelmää kehitettiin välirauhan aikana niin, että suoje-luskunnan ja aluejärjestön organisaatiot integroitiin toisiinsa. Samanaikaisesti sotilasläänien määrä kasvatettiin uusien perustamistehtävien johdosta yhdek-sästä kuuteentoista.

Suoje-luskuntien lakkauttaminen sodan jälkeen vei toimeenpanijan alueelliselta liikekannallepanojärjes-telmältä, mutta järjestelmää ei kokonaisuudessaan lakkautettu. Val-vontakomissio määräsi puolustusvoi-mat siirtymään talvisotaa edeltäneeseen kokoonpanoon, johon siis kuuluivat myös sotilasläänit ja sotilaspriirit. Ti-lanne olisi ollut aivan toinen, mikäli valvontakomissio olisi vaatinut myös liikekannallepanon valmisteluista vas-tanneen aluejärjestön lakkauttamista. On merkittävää huomata, että neuvos-toliittolaiset eivät kohdistaneet aluejär-jestöön vaatimuksia edes sen jälkeen, kun sotilaspriirin organisaatioon piilo-tettu asekatkentaorganisaatio paljastui. Näin ollen perusta hajautetulle perus-tamiselle säilyi, vaikka perustamisval-mistelut olivat keskeytyksissä vuosina 1945 - 1948.

Liikekannallepanon perusta säilyy sodan jälkeen

Maaliskuussa 1948 presidentti Paasiki-vi oikeutti puolustusvoimat ”ryhtymään operatiivisiin ja liikekannallepanoval-mistelutöihin”. Tosin perusteita työn täysipainoiselle käynnistämiseksi ei vielä ollut. Revision työskentely oli kesken ja näin ollen puolustusvoimien

Petteri Jouko

rauhanajan kokoonpano oli vahvista-matta. Samanaikaisesti myös sodanajan organisaatio oli valinkauhassa prikaatin syrjäyttäessä divisioonan perusyhty-mänä.

Puolustusvoimien uusi rauhanaikai-nen organisaatio vahvistettiin vuonna 1952. Valtakunta jaettiin kolmen divi-sioonan vastuualueisiin. Divisioonien komentajat johtivat alueellaan olevia joukko-osastoja, mutta seitsemästä sotilasläänistä ja 27 sotilaspriiristä muodostuva aluejärjestö jäi liikekan-nallepanoasioissa edelleen Pääesikun-nan johtoon. Näin syntyi järjestelmä, joka ei ollut kaikin puolin tyydyttävä, eikä alueellisen puolustuksen mukai-nen.

Hajautettu perustamisjärjestelmä, jota vielä täydennettiin sotilasalueilla 1950-luvun alussa, oli vasta ensiaskel kohti alueellista puolustusjärjestelmää. Miten alueellinen taistelu nivottiin osaksi alueellista puolustusjärjestel-mää? Alueellisen puolustuksen pää-periaatteet määriteltiin Pääesikunnan operatiivisissa käskyissä 7 ja 8 vuosi-na 1951 - 1952. Lähtökohtana oli se, että valtakunta jaettiin vastuualueisiin. Kunkin divisioonan esikunta sekä Poh-janmaan sotilasläänin esikunta muo-dostaisivat vastuualueen esikunnan. Vastuualueen komentaja vastaisi oman alueensa puolustamisesta ulkopuolista hyökkääjää vastaan ja kaikki vastuualueella olevat puolustusvoimien joukot

olisivat hänen johdossaan. Poikkeuk-sen muodostaisivat ylimmän johdon käyttöön määrätty laivasto- ja lento-joukot sekä reservit ja laitokset. Mikäli valtakunta joutuisi tilanteeseen, jossa yhteydet päämajan ja vastuualueen esi-kunnan välillä katkeaisivat, jatkaisi vastuualueen komentaja itsenäisesti lii-kekannallepanoa ja sotatoimia.

Alueellisen puolustuksen periaate oli siis määritetty, mutta sen käytännön toteutus tuli viemään vielä miltei pari-kymmentä vuotta. Operatiivisten suun-nitelmien lähtökohtana oli 1950-luvun alussa vihollisen torjuminen puolus-tusvyöhykkeillä. Tarvittavaa syvyyttä puolustukseen aikaansaatiin suunnit-telemalla useita puolustusvyöhykkeitä peräkkäin. Suunnitelmissa painotettiin aktiivista sissitoimintaa vyöhykkeiden ulkopuolella, etenkin Lapissa. Kohteita pyrittiin suojaamaan muun muassa sotilaspriirin vartiopataljoonilla. Tun-nusmerkkejä alueellisesta puolustus-järjestelmästä oli siis olemassa, mutta pienistä osasista ei muodostunut koko-naista, integroitua puolustusjärjestel-mää.

Suunnitelmien ja kenttäohjesäännön symbioosi

Vuonna 1958 julkaistiin Kenttäohje-säännön yleinen osa, joka määritteli maanpuolustuksen perusjärjestelyt. Oh-jesäännön mukaan puolustusvoimain komentajalla oli mahdollisuus jakaa valtakunta jo rauhan aikana maan-puolustusalueisiin. Niiden komentajien tehtävinä oli ”johtaa yleensä kaikkia alueellaan suoritettavia sotilaallisia val-misteluja.” Käytännössä jako maan-puolustusalueisiin määritettiin vuosien 1957 - 1958 vaihteessa laaditussa Pää-esikunnan operatiivisessa käskyssä, jonka peitenimi oli ”Valpuri”. 1. Divi-sioonasta muodostettiin Pohjois-Suo-men maanpuolustusalue (PSMA), 2. Divisioonasta Etelä-Suomen maan-puolustusalue (ESMA), 3. Divisioo-nasta Sisä-Suomen maanpuolustusalue ja Pohjanmaan sotilasläänistä Pohjan-maan maanpuolustusalue (PMMA). Liikekannallepanon yhteydessä maan-puolustusalueen esikunnista (pl. Pohjanmaan maanpuolustusalueen esi-kunta) tulisi armeijan esikuntia.

Operatiivinen suunnittelu ja liikekannalleanvalmistelut oli nivottu entistä tiiviimmin yhteen jo kahta vuotta aikaisemmin, kun liikekannalleanon johtosuhteita oli muutettu alistamalla sotilasläänit divisioonien johtoon.

Puolustus suunnitelmat uusittiin rinnan Kenttäohjesäännön kirjoitustyön kanssa. Valpuri-käsä oli edellisen operatiivisen käsäyn jatkokehelmä. Sen mukaan maanpuolustusalueiden tuli toteuttaa sotatoimet erikseen määritetyllä sotatoimivyöhykkeellä. Kukin sotatoimivyöhyke oli jaettu puolustusvyöhykkeisiin. Sotatoimivyöhykkeen syvyys vaihteli alueittain. Lapissa sotatoimivyöhyke oli paikoitellen verraten syvä, kun taas Etelä-Suomessa se oli muutaman kymmenen kilometrin syvyinen. Sodankäynnin muutos, erityisesti taistelun alueen laajeneminen myös puolustusvyöhykkeiden ulkopuolelle, oli otettu huomioon myös Valpuri-käsäyssä. Sen mukaan ”suurhyökkäyksen ja maahanlaskujen sekä ilmoitise tapah-

tuvien muiden hyökkäyksien torjuntaa varten on valmisteluihin tarvittaessa ryhdyttävä myös sotatoimivyöhykkeeseen kuulumattomissa maanpuolustusalueen osissa”.

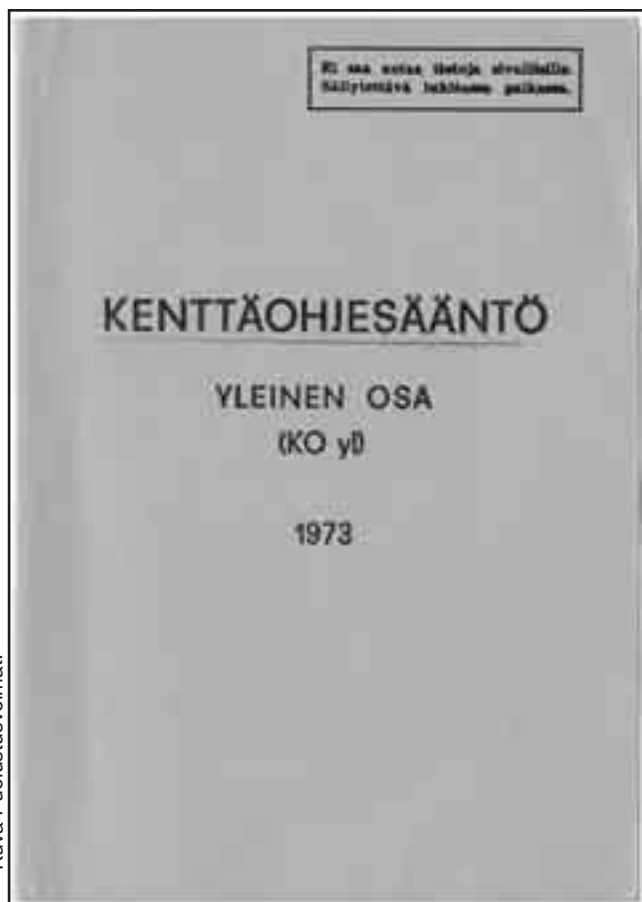
Valpuri-suunnitelma sekä sen edeltäjä oli laadittu ensisijaisesti Suomen ja Neuvostoliiton välisen YYA-sopimuksen lähtökohdista. Suomen oli kyettävä tarvittaessa näyttämään toteen, että se täyttäisi YYA-velvoitteen Saksan tai sen liittolaisen Suomen alueen kautta Neuvostoliittoon kohdistetun hyökkäyksen torjunnassa. Näin ollen suunnitelmien torjuntasuunta oli pääosin länteen. Samanaikaisesti arvioitiin, että lännellä ei olisi kykyä ulottaa suuria maaoperaatioita Suomeen. Vuonna 1960 Pääesikunnan operatiivisella osastolla laaditussa muistiossa arvioidaan, että suursodan syttyessä Suomi saattaisi joutua yllätyshyökkäyksen kohteeksi. Tämän hyökkäyksen päämääränä olisi ”eliminoida täällä varsin yleisen käsityksen mukaan vallitseva

sotilaallinen tyhjiö.” Operaatio toteutettaisiin maihinnousu- ja maahanlaskujoukoin sekä nopein moottoroiduin joukoin.

Uhkamalliksi kaappaushyökkäys

Edellä kuvatun kaltainen yllätysoperaatio, kaappaushyökkäys, jonka toteuttamiseen ainoastaan Neuvostoliitolla arvioitiin olevan riittävät resurssit, sai keskeisen aseman uhkamalleissa. Ensimmäinen merkittävä askel kaappaushyökkäyksen torjumiseksi oli sotilaallisen valmiuden kehittäminen. Luotiin kaaderiperusteiset kantajoukot, jotka olivat nopeasti käytettävissä ensimmäisiin operatiivisiin tehtäviin. Näitä tehtäviä olivat muun muassa valtakunnallisesti tärkeiden kohteiden suojaaminen - siis kaappaushyökkäyksen keskeisimmät maalit. Kantajoukkojen tuli olla toimintavalmiina runkoonpanossa kuuden tunnin kuluessa käskystä ja reserviläisin täydennettynä täydellisessä sodanajan kokoonpanossa 36 tunnin kuluessa käskystä. Tämän lisäksi käynnistettiin toimenpiteet, joiden päämääränä oli kehittää hajautettu puolustusjärjestelmä, joka ei olisi lamauttavissa kaappaushyökkäyksellä.

Kouriintuntuvin vastaus kaappaushyökkäyksen muodostamaa uhkaa vastaan oli koko valtakunnan alueen kattavan paikallispuolustuksen kehittäminen. Näin paikallispuolustuksesta muodostui alueellisen puolustusjärjestelmän uusi elementti. Paikallispuolustuksen kehittäminen ja sen tunnetuin komponentti, sissisodankäynti, liitetään usein Vietnamin sotaan. Tiedot amerikkalaisten kokemuksista teknisesti täysin alivertaisia sissejä vastaan toimivat suomalaisen kehityksen katalysaattorina, mutta tämäkin kehitystyö oli alkanut jo aikaisemmin. Esimerkiksi 1950-luvulla julkaistiin kaksi sissi-toimintaa käsittelevää ohjesääntöä ja vuodesta 1961 työskennellyt sissitoimikunta järjesti kokeiluharjoituksia jo 1960-luvun alussa. Vuonna 1963 - siis vuotta ennen Vietnamin sodan eskaloitumista - puolustusvoimain komentaja hyväksyi toimenpiteet ”alueellisen sissiorganisaation luomiseksi” ja määrsi perustamistehtävälueetelossa olevien sissijoukkojen kokonaismäärän

Kuva Puolustusvoimat.

Vuonna 1973 vahvistetussa Kenttäohjesäännön yleisessä osassa määriteltiin alueellisen puolustusjärjestelmän perusasiat.

tarkistettavaksi.

Kun Pääesikunnan operatiivisen osaston näkemyksiä sissisodankäynnistä tarkasteltiin seuraavana vuonna ylimmän päällystön opetustilaisuudessa, olivat suomalaisen sissitoiminnan perusteet jo olemassa. Hajautettu sissitoiminta, sissitaistelun nivominen osaksi säännöllisiä sotatoimia, tähysiiniöjen käyttö ja tukeutuminen ennalta kätkeytyyn materiaaliin muodostivat suomalaisen sissitaistelun perustan.

Korostamalla sissitoimintaa luotiin myös kuva vastarinnan jatkuvuudesta. Vaikka kaappaushyökkäys osin onnistuisikin, järjestelmällinen vastarinta jatkuisi. Kun ajatellaan sitä, millaisiin vaikeuksiin Yhdysvallat myöhemmin Kaakkois-Aasiassa joutui, oli sissisodan korostaminen myös henkisen maanpuolustustyön kannalta tarkoituksenmukaista. Pienelläkin valtiolla oli mahdollisuutensa.

Puolueettomuuspolitiikan apuväline

Aikakauden suomalaiselle ulkopoliitikalle oli tyypillistä korostaa puolueettomuutta. Koko valtakunnan alueen kattava puolustusjärjestelmä nivoutui hyvin puolueettomuusajatteluun. Järjestelmän olomassaolo pystyttiin perustelemaan järkevästi, sillä se aidosti vastasi uhkien kaikista suunnista, eikä toisaalta ollut selkeästi suunnattu ketään vastaan. Näin ollen alueellisesta puolustuksesta tuli myös osa suomalaista puolueettomuuspolitiikkaa. Kun puolustusratkaisuun yhdistetään Pariisin rauhansopimuksen aserajoitukset, joita piinallisen pedanttisesti noudatimme, ei Suomi voinut muodostaa kovin vakavasti otettavaa uhkaa mihinkään ilmansuuntaan. Toisaalta alueellinen puolustus muodosti köyhän miehen pelotteen. Maahantunkeutuja joutuisi sitomaan huomattavia voimavaroja Suomen alistamiseksi.

Koko 1950-luvun puolustusvalmisteluja oli vaikeuttanut se, että puolustusvoimien ja muun yhteiskunnan välinen yhteistyö rajoitettiin mahdollisimman vähäiseksi. Suomen ulko- ja sisäpoliittisen tilanteen vakinnuttua 1950-luvun lopulla saatettiin yhteistoimintaa lämmitellä uudelleen. Siviili- ja sotilashallintoalueiden yhteensovittamista käytettiin keskeisimpänä

Kuva Puolustusvoimat.

Alueellinen puolustusjärjestelmä perustuu koulutettuun suureen reserviin. Kuva on vuodelta 1973 valtakunnallisen sotaharjoituksen päätösparaatista.

argumenttina, kun puolustusvoimien rauhanajan organisaatio uudistettiin vuonna 1966. Uudistuksen seurauksena divisioonaorganisaatiosta luovuttiin ja sotilaspiirijakoa tarkennettiin. Tilalle perustettiin seitsemän sotilasläänin ja 27 sotilaspiiriä.

Sisältö pysyy, vaikka nimet vaihtuvat

Mielenkiintoisen yksityiskohtan muodosti uusien sotilasläänien nimityksymys. Vaihtoehtona sotilasläänin nimitykselle oli maanpuolustusalue. Pääesikunnan operatiivinen osasto päätyi suosittelemaan sotilaslääninimitystä. Se oli perinteinen ja korosti läänin hallinnollista luonnetta, eikä ollut omiaan ”johtamaan sivullisten taholta maamme strategisia puolustus suunnitelmia koskeviin spekulatioihin”. Tämä pieni episodi lienee havainnollinen esimerkki siitä, kuinka sensitiivisiä maanpuolustusasiat 1960-luvun sekavassa poliittisessä ilmapiirissä olivat.

Organisaatiouudistusta seurasi perustamistehtäväluettelon uusiminen ja siihen liittyvä sotavarustuksen uudelleen kohdentaminen. Työhön liittyen sodan ajan maavoimat jaettiin kolmen kategorian joukkoihin:

- yleisjoukot
- paikallisjoukot ja
- tukijoukot

Pääosa joukoista kuului yleisjoukkoihin, joihin kuuluivat liikkuviin sotatoimiin kykenevät operaatiokykyiset yhtymät ja yksiköt. Paikallisjoukkojen määriteltiin olevan ”ensisijassa määrättyllä toiminta-alueella rajoittuviin tehtäviin soveltuvia yksiköitä”. Joukkotyyppinä tämä tarkoitti esimerkiksi torjunta-, vartiointi- ja erillis(sissi)yksiköitä. Tukijoukkoihin kuului muun muassa rakentaja- ja huoltoyksiköitä. Tukijoukkojen tehtävä oli nimensä mukaisesti yleis- ja paikallisjoukkojen tukeminen.

Operatiivisissa valmistuissa seurasi muutaman vuoden mittainen välivaihe. Armeijan esikunnat olivat vielä perustamistehtäväluetteloissa rinnan neljän sotilasläänin perustamien ryhmien esikuntien kanssa. Siirtymäkausi päättyi tammikuussa vuonna 1971, kun puolustusvoimain komentaja vahvisti alueellisen puolustuksen periaatteet Alpo-käskyssä. Perusteet oli luotu, ja puolustusvoimat saattoivat keskittyä alueellisen taistelun doktriinin hiomiseen sekä puolustusvalmiuden kehittämiseen seuraavien kahden vuosikymmenen ajan. □

Alueellisen puolustuksen arkkitehtuuria

Kenraalimajuri Juhani Ruudun haastattelu

Haastattelu: Marko Palokangas & Petteri Jouko

Kenraalimajuri Juhani Ruutu on upseeri, jonka järjestelmällinen kehitystyö ja kädenjälki näkyvät puolustusjärjestelmässämme vielä nykypäivänäkin. Kenraali Ruudun työ operatiivisten suunnitelmien parissa sekä Pääesikunnan jälkeinen aika kahdessa eri komentajatehtävässä antoivat virikkeen haastatteluartikkelin tekemiseksi tähän Kylkiraudan alueellisen puolustuksen teemanumeroon.

Sotilasuransa alkuaskeleet Juhani Ruutu otti sodissa 1939 - 1945 palvellessaan useissa rintamatehtävissä ensin varusmiehenä ja sittemmin reservinupseerina. Kadettikoulun hän kävi kurssilla 27 jatkosodan asemotavaiheen aikana. Sodan alkuvaiheen tulikaste ja haavoittuminen eivät nuorta reservinupseeria lannistaneet, vaan aktiivipalvelus alkoi kranaatinheitinjoukkueen johtajan vaativassa tehtävässä kesän 1944 torjuntataisteluissa Aunuksen alueella. Sotien jälkeen nuoren upseerin sotilasura noudatti normaalia kiertokulkua opetusupseerin ja yksikön päällikön tehtävistä aina Sotakorkeakoulun opintoihin asti. Toimittuaan Sotakorkeakoulun jälkeen Pääesikunnassa ja Panssariprikaatissa siirtyi Ruutu nuorena yleisesikuntamajurina vuonna 1963 Pääesikunnan operatiivisen osaston operatiiviseen toimistoon.

Haastattelun perimmäisenä tarkoituksena oli saada aikalaisen ja työhön kiinteästi osallistuneen näkökulma alueellisen puolustusjärjestelmän synnystä, kehitystyöstä ja sen jalostumisesta kylmän sodan aikana kansallisesti merkittäväksi konseptiksi. Koska Ruutu on eittämättä ollut yksi alueellisen puolustuksen arkkitehteistä, lähti varsinainen haastattelu kuin itsestään käyntiin pureutuen suoraan asian ytimeen ilman pitkäjänteisiä johdantopuheita. Haastattelu tehtiin kenraalimajuri Juhani Ruudun kotona Lahdessa.

Suomi kylmän sodan saumakohdassa

Mitkä tekijät johtivat siihen, että 1960-luvun alussa aloitettiin kehitystyö, joka johti alueellisen puolustusjärjestelmän syntyyn?

Tähän kysymykseen on helppo vastata. Nimeäisin yksiselitteisesti perustekijäksi kylmän sodan asetelman. Toimittuani ennen Pääesikunnan tehtäviäni Panssariprikaatissa järjestelytoimiston päällikkönä kuva puolustusvalmiudestamme selkeytyi. Panssariprikaati oli tuohon aikaan, 1960-luvun alussa, ainoa todellinen valmiusjoukko. Sen tehtävät toimia rauhan oloissakin ylijohdon reservinä ja olla valmiina niin sanotusti joka suuntaan antoivat todellisen kuvan puo-

lustusjärjestelmämme toimivuudesta ja sen itsenäisen joustavuuden tarpeesta. Näissä puitteissa kyseisen joukon valmiussuunnitelmia ja harjoituksia tarkasteltaessa kirkastui myös kuva Suomelle todellisesti ainoasta sotilaallisesta uhasta - Neuvostoliitosta. Huolimatta itäisen naapurimme kanssa tehdyistä sopimuksista ja rauhanomaisesta rinnakkaiselosta Suomi oli osa kylmän sodan rintamalinjaa, vieläpä saumakohdassa.

Pääesikunnan operatiivisen osaston tehtävissä näitä asioita oli tarkasteltava ja mietittävä kokonaisuuden kannalta. Meneminen liiallisiin yksityiskohtiin saattoi hämärtää kuvan kokonaisuudesta. Kun Neuvostoliiton ja Suomen välille solmitun YYA-sopimuksen sotilaallisia kohtia aikanaan tarkasteltiin, todettiin Pääesikunnassa selvä konsultaatiouhka yhteisistä sotilaallisista toimista. Näitä nimenomaisia konsultaatioita varten kehitettiin puolustus suunnitelma ”Valpuri”. Kun kyseinen operatiivinen suunnitelma oli saatu valmiiksi, todettiin että todellinen uhka idässä oli nyt otettu vakavasti huomioon, vaikka kyse oli lähinnä mahdollisten konsultaatioiden yhteydessä esiteltävästä ”paperitiikeristä”. Valpurin liitteiden myöhempi tarkentaminen herätti minut tässä tapauksessa ajattelemaan todellisuuden hämärtymistä. Suomen puolustaminen Neuvostoliittoa vastaan vaati aivan muuta kuin paperilla olevan peitetarinan. Se vaati mahdollisuuden alueelliseen taisteluun.

Divisioonista sotilaslääneihin

Uudistukseen liittyi myös hallintojaon muuttaminen eli siirtyminen kolmesta divisioonasta seitsemään sotilasläänin järjestelmään, miksi näin?

Tällä uudistuksella pyrittiin kokonaan kattavaan todelliseen valmiuteen yllätyshyökkäyksen varalta. Sotilasläänien oli kokonsa ja voimavarojensa puolesta kyettävä itsenäisiin sotatoimiin. Tärkeimmät sotilaslääneistä olivat suunnitelmassani verrattavissa maanpuolustusalueisiin.

Voidaan sanoa, että paikallisjoukkojen ja alueellisen puolustuksen konseptio olivat käytössä eräällä ta-

valla jo suojeleuskuntamallissa, ennen Suomen joutumista talvisotaan. Väli-irauhan ajalta löytyy kuitenkin osuvampi vertauskuva, joka sopii hyvin 1960-luvun kehitystyöhömmö Pääesikunnassa. Valmiutta tuli talvisodan jälkeen dramaattisesti nostaa uuden yllätyksen uhatessa ja se tehtiinkin vuosina 1940-41 siirtymisellä prikaatiorganisaatioon. Lisäksi pitkälle itärajalle sijoitettiin väliaikaisiin parakkeihin joukkoja kouluttavia korpivaruskuntia, jotka olisivat olleet valmiina tarvittaviin suojausjoukkotehtäviin liikekannallepanon turvaamiseksi. Jo väli-irauhan aikana prikaatit todettiin hyvin sota- valmiiksi joukoiksi ja omakohtainen kokemuksenikin kokelasajaltani väli-irauhan prikaatissa palvelleena oli päällimmäinen tunto hyvästä valmiudesta. Vaikka jatkosodan perusyhtyminä toimivatkin jälleen divisioonat, täytyy myös muistaa, että vielä asemosodan pitkittyessä vuoden 1944 alussa suunniteltiin siirtymistä prikaatiorganisaatioon. Suomalaisen taktiikan, liikkuvuuden ja olot huomioon ottaen oli sittenkin parempi, että juuri näitä liikkuvia pienempiä nappuloita olisi enemmän. Raskassoutuisten yhtymien nähtiin taisteluissa jäävän helpommin vastapuolen jalkoihin ja sitoutuvan liiaksi liikkuvuusongelmiin.

Alueellinen vastuu oli avainsana, kun sitten muodostettiin sotilasläännejä, jotka johtivat yleisjoukkojen prikaateja ja paikallisjoukkoja. Tuolloin paikalliset yksiköt olisivat olleet samanaikaisesti valmiita todellisuudessa aloittamaan taistelun alueellisiin tehtäviinsä nojaten. Kaikkialla olisi tarvittaessa palanut ruuti yhtä aikaa. Kun elettiin kylmän sodan aikaa, oli paljon puhuttu niin kutsuttu viides kolonnakin otettava vakavasti huomioon sisäistä turvallisuuttamme ajatellen. Tähänkin sisäisen epäjärjestyksen aspektiin ja sabotaasiuhkaan alueellinen puolustusjärjestelmä sotilasläänijakoisena vastasi erittäin tehokkaasti.

Oli selvää, että uuden järjestelmän perimmäiset päämäärät ja tarkat suunnitelmat pysyivät henkilösälaisina. Yleiseen tietoisuuteen saatettiin puolustusvoimien lähentyminen ympäröivään yhteiskuntaan liittämällä sotaväen vastuualueet siviililääneihin. Samalla saatiin tarpeettoman suuret sotilaalliset vastuualueet sidottua kiinteästi siviili-

liläänien ja -hallinnon pariin. Maaherrojen ja sotilaslääänien komentajien suhteet muodostuivatkin hyvin läheisiksi, mikä mahdollisti tulevien vuosikymmenten hedelmällisen kehitystyön. Puolustusvoimat tuli toiminnossaan siten myös entistä lähemmäs tavallista kansaa, mikä oli avainasemassa maanpuolustustahdon ylläpitämisessä ja kasvattamisessa.

Kaappaushyökkäys

Vuonna 1969 julkaistiin Ruotuväki-lehdessä artikkelinne, joka käsitteli kaappaushyökkäystä - siis hyökkäystä, jonka päämääränä oli valtakunnan keskeisten alueiden miehittäminen antamatta puolustajalle mahdollisuuksia liikekannallepanoon. Miksi keskeisimmäksi uhkamalliksi kenttäohjesäännön luonnokseen vuodelta 1969 nostettiin kaappaushyökkäys?

Tietoisuus pitkästä maarajasta Neuvostoliiton ja Suomen välillä sekä itäisen naapurimme valmius toimia sotilaallisesti koska tahansa vaikuttivat olennaisesti alueellisen puolustuksen kehittämistyöhön. Tuolloin esille nousi niin kutsutun kaappaushyökkäyksen

mahdollisuus. Suurvallan ilmaylivoima mahdollisti hyökkäyksen Suomessa yhdenaikaisesti kaikkiin tärkeimpiin kohteisiin, olivatpa sitten kysymyksessä viesti- tai kuljetusyhteydet, valtionhallinto tai puolustusvoimat. Kaikki arat kohdat olivat alttiina samanlaiselle yllätykselle - kaappaushyökkäykselle. Näiden seikkojen vuoksi täytyi saada aikaan puolustusjärjestelmä, jossa olisimme valmiina kaikkialla Suomessa pahimman varalta.

Ajatus kaappaushyökkäyksen mahdollisuudesta oli mukana kehitystyössä jo 1960-luvun alusta lähtien. Harkinanvaraisuutta täytyi käyttää asian julkaisemisen ja kaappaushyökkäysmallin kansalle kertomisen suhteen. Totta kai Tšekkoslovakian miehitys ja Prahan tapahtumat 1968 olivat jyrkkä vedenjakaja ja ärsyke asian esilletuomiseksi myös Suomessa. Mutta aika julkistamiselle tuntui olevan sopiva vasta vuonna 1969, jolloin Ruotuväki-lehti tarjoutui käyttöömmä ja saimme julkaistua artikkelini kaappaushyökkäyksestä.

Kun kaappaushyökkäyksen uhkaa pohdittiin Pääesikunnassa 1960-luvulla, käytettiin operatiivisessa osastossa sotahistorian tapahtumia hyväksi.

Tässä yhteydessä pohdiskelin toisen maailmansodan alkua. On muistettava miten tapahtumat Puolassa kehittyivät ja minkälaiset asevoimat sillä oli hyökkäyksen tapahduttua. Puolan valmiushan oli kiinni kaaderiperusteisesta järjestelmästä. Kaikki siellä perustui reserviläisten liikekannallepanomääräykseen, jonka perusteella keräännyttiin kokoamispaikkoihin, josta taasen oli rautatieyhteys varuskuntaan, jossa heistä vasta muodostettiin sodan ajan joukkoja. Kuten tiedämme, voimasuhteiltaan noin tasavertainen Saksan armeija iski nopein maahanlaskuin ja pommituksin näihin ennalta tiedusteltuihin kohteisiin ja yllätti puolustajan lähes täysin. Puolalaisten liikekannallepano epäonnistui juuri moniportaisuuden ja usean solmukohtansa vuoksi. Eihän tämänkaltainen liikekannallepano tullut Suomessa 1960-luvulla kyseeseen silloisen sodankuvan kehityttyä yhä liikkuvammaksi ja teknisemmäksi. Voimakas puolustustahtokaan ei enää riittänyt torjumaan yllätyksellistä hyökkäystä, oli ryhdyttävä aivan toisenlaisiin valmiustoimenpiteisiin.

Sittemminhän sana kaappaushyökkäys muutettiin yllätyshyökkäykseksi

poliitikkojen pelätessä, että sana kaappaus- viittaa liiaksi Neuvostoliittoon. Yllätyshyökkäys oli poliitikkojen mielestä neutraalimpi ja näin termi esiintyy jo seuraavassa kenttäohjesäännössäkin.

Räjähävä tyhjiys

1960-luvulla pohdittiin paljon sissisodan mahdollisuutta. Vuonna 1969 laaditusta Kenttäohjesäännön luonnoksesta saa kuvan, jonka mukaan olisi valmistauduttu sekä ”säännöllisten sotatoimien yhteydessä käytävään sissisotaan” että niin sanottuun ”oikeaan sissisotaan”. Järjestelmällinen ja valmisteltu sissitoiminta - sissitaistelu - kuului keskeisenä osana alueelliseen taisteluun. Mitkä tekijät vaikuttivat siihen, ettei totaalista sissisodasta tullut suomalaista puolustusratkaisua, vaan sissitoiminta liitettiin osaksi alueellista taistelua?

Kysymys oli ensisijaisesti valmiudesta taistella jokaisesta tuumasta. Pahin ja todennäköisin vihollistoiminnan muoto oli jo aiemminkin mainittu kaappaushyökkäyksen uhka. Meillä tuli siksi olla koko valtakunnan kattava valmius torjua maitse, meritse ja ilmoitse yllätykseen pyrkivä vihollinen. Siellä missä torjunta mahdollisesti epäonnistuisi, oli siirryttävä välittömästi sissitoimintaan. Hyökkääjän oli suunnitelmisamme kohdattava kenraaliluutnantti Veikko Koppisen lanseeraama ”räjähtävä tyhjiys” eli toimintaa kuluttava, hidastava, viivyttävä ja sitova sissitoiminta. Elintärkeimmät alueet oli pidettävä säännöllisin sotatoimin.

Luonnostelemassani kenttäohjesäännön yleisessä osassa ei nähty sissisotaa mahdolliseksi. Suurvallan miehittämänä harvaan asuttu maa ei pystyisi kansanhuollollisten perusteiden pettäessä pitkittämään sissisotaa. Totaalinen sissisota edellyttäisi suuren, väkirikkaan maan ja erittäin omavaraisen valtiorakenteen, jossa maatalous ja hallinto toimisivat miehitystilanteesakin. Kansallinen olemassaolo olisi pahimmassa tapauksessa turvattava myönnytyksin. Kunniakas itsemurha ei saanut tulla kysymykseen.

Kansainväliset sissisodan yleiset periaatteet eivät olleet Suomen oloihin yhteneväisiä. Vaikka seurasimmekin

Kuva Puolustusvoimat.

Kenraalimajuri Juhani Ruutu Kaakkois-Suomen sotilasläänin komentajana vuonna 1977.

tarkoin ulkomailla tapahtuneita sotia, esimerkiksi Indokiinan ja Vietnamin tapahtumia sissisodan näkökulmista, niin lähtökohtana ei voinut olla samankaltainen sissitoiminnan toteutuminen Suomessa. Yhtäältä meillä tuli olla alueita, joista olisi tilanteen niin vaatiessa pidetty kynsin ja hampain kiinni, mutta toisaalta alueita, joista olisi voitu myös luopua kansallisen olemassaolon säilyttämiseksi, mutta joissa hyökkääjä kohtaisi jatkuvaa puolustajan sissitoimintaa paikallisjoukkojen toimenpitein.

Yksi huomioon otettava seikka on tavallisen väestön asema totaalissa sissisodassa. Suomen olosuhteissa väestö olisi suunnitelmien mukaan evakuoitu puolustajan hallinnassa oleville alueille, kun vihollisalueille olisi jäänyt vain sotilaallisia paikallisvoimia. Tässä on kaiketi suurin eroavaisuus juuri esimerkiksi Vietnamin tyyliin totaalisiin

sissisodan muotoihin.

Alueellisen puolustuksen vastaanotto

Miten alueellisen puolustusmallin ajatus ”markkinoitiin” puolustusvoimille ja valtionhallinnolle? Entä olitiinko divisioona- ja läänihallintojaon muuttamisesta yksimielisiä?

Ensinnäkin asiat valmisteltiin riittävän pitkälle ajatuksesta aina käytännön malleihin saakka ennen niiden esittämistä puolustusvoimien operatiiviselle johdolle. Toiseksi, kaikki ovet olivat minulle auki operatiivisten asioiden pyhimpiin kammioihin, jolloin asian valmistelu ja esittely olivat suhteellisen mutkaton prosessi. Tukiverkosto alueellisen puolustusjärjestelmän kehitystyössä oli melko kattava, sillä tukenani olivat Pääesikunnan puolustushaara- ja aselajitoimistojen lisäksi myös yhtey-

Kuva Puolustusvoimat.

Kenraalimajuri Juhani Ruutu teki merkittävän työn myös Sotakorkeakoulussa, lopulta sen johtajana. Kuvassa majuri Jaakko Aatolainen esittelee vuonna 1974 johtamisharjoituksen suunniteltua kulkua Sotakorkeakoulun johtajalle kenraalimajuri Pentti Multaselle ja apulaisjohtajalle eversti Juhani Ruudulle. Kuvassa oikealla lisäksi kapteeni Ilkka Ilmola.

det rajavartiostoihin kenraaliluutnantti Veikko Koppisen kautta. Meri- ja ilmapuolustuksen esikunnat pidettiin jatkuvasti kehittyvien suunnitelmien tasalla.

Työn saavutettua esittelytason ei siis tarvittu mitään raskaita lausunkierroksia, yhteistoimintamuistioita tai ylimääräisiä muodollisuuksia. Suunnitelmat saatiin liikkeelle lyhyellä aikajänteellä suoraan esittelyiden kautta niille, joita ne ensisijaisesti koskettivat. Käytännössä asiat etenivät reaaliajassa virkatietä pitkin.

Ylimmän operatiivisen johdon hyväksyttyä 1960-luvulla viimeistelemani suunnitelman sain käskyn ja sitouttavan tehtävän sen periaatteelliseksi esittelyksi Pääesikunnan eri osastoille. Lisäksi käytännön toteutusmallit oli esiteltävä puolustusvoimien tärkeimmille operatiivisille johtajille joukko-osastojen komentajien neuvottelupäivillä. Niin ikään puolustusministeriön ja rajavartiolaituksen vaikuttajille esitin suunnitelmat erilaisten alustustilaisuuksien ja esitelmien muodossa.

Puolustusvoimain komentaja, jal-

kaväenkenraali Sakari Simelius luotti työhöni ja kannusti jatkamaan aloitettua työtä, mutta hän ei asiaan pintaa syvemmin ehtinyt tutustua. Uusi komentaja, 1960-luvun puolivälin jälkeen virkaan nimitetty Yrjö Keinonen otti asiaan heti myönteisen kannan. Hänen johdolla asia esiteltiin nopeassa tahdissa tasavallan presidentille Urho Kekkoselle, joka piti nyt tehtyä alueellista puolustusjärjestelmää myönteisenä kehityksenä. Huomattavaa on myös se, että Kekkonen kehotti jatkamaan luodun järjestelmän kehittämistä peräänkuuluttaen sitä, että yllättävän tilanteen niin vaatiessa sotilasläänin komentajan on kyettävä aloittamaan taistelu omatoimisesti ilman ylipäällikön virallista lupaa, mikäli tilanne niin edellyttäisi. Näin jälkempäin ajatellen minua ei tuolloin yllättänyt se seikka, että nämä edellä mainitut foorumit, suunnitelmat kuultuaan ja nähtyään, esittivät asian suhteen useita tarkentavia ja hyviä kysymyksiä mutta ei varsinaisia vastaväitteitä. Suunnitelmat uudesta puolustusmallista siis hy-

väksyttiin kaikkialla - ensikättelyssä.

Kun kyseessä oli suurvaltanaapuri, jolla oli mahdollisuus mitenkään näkyvästi valmiuttaan kohottamatta yllättää heikko naapurinsa, niin houkutus heikkomman kaappaukseen oli suuri.

Seurasimme tuolloin hyvin tarkkaan Neuvostoliiton valmiutta ja siten alueellinen puolustusjärjestelmä oli aikansa vastaus vallitsevaan tilanteeseen ja uhkaan. Juho Kusti Paasikiven veetoimukseen eräässä puheessaan oli helppo yhtyä: ”Kaikki suurvallat ovat imperialistisia, Ne käyttävät jokaisen tarjoutuvan tilaisuuden vaikutusalueensa laajentamiseen. Kansalaiset! Älkää unohtako maantiedettä. Älkää unohtako historiaa”. □

Suomalaiset johtajat
luottavat koulutuksessa
Puolustusvoimiin ja JTO:hon.

Koulutus- ja kehityspalvelut
kaikille työelämän osa-alueille.

JTO | JOHTAMISTAIDON
OPISTO

Österbyntie 617, 02510 Oitmäki, puh. (09) 8562 8200, www.jto.fi

Patria
www.patria.fi

Patria on kansainvälisesti toimiva puolustusväline- ja ilmailuteollisuuskonserni, joka kehittää ja toimittaa yhteistyössä kumppaneidensa kanssa kilpailukykyisiä ratkaisuja ja palveluja.

Patria Oyj, Kaivokatu 10 A, 00100 Helsinki, puh. 020 4691, faksi 020 469 2022, info@patria.fi

Verkostopuolustus ja taktiset periaatteet

Mikä muuttuu?

Teksti: Simo Antikainen

”Pieninkin voimin oikeaan aikaan tehty isku aiheuttaa sekaannusta vihollisen toiminnassa. Aktiivisuus ja päämäärään sopeutuva oma-aloitteisuus on ulotettava koskemaan kaikkea sotilaallista toimintaa.” Tämä ajatus päämäärään sopeutuvasta oma-aloitteisuudesta vuoden 1984 kenttäohjesäännöstä on mielenkiintoinen, kun suomalaista puolustusjärjestelmää sopeutetaan kansainvälisiin mittoihin, sodan ajan vahvuuksia supistetaan ja asevoimaa teknologisoidaan.

Monet upseerit ovat kirjoittaneet sodankuvan muutoksesta ja tarpeesta kehittää puolustusjärjestelmää. Kirjoituksia on yhdistänyt termi verkostopuolustus. Kylkiraudassa julkaistu amiraali Juhani Kaskealan haastattelu (Kylkirauta 2/2005) ja everstiluutnantti Jyrki Heinosen artikkeli (Kylkirauta 1/2006) ottavat kantaa teemaan. Sotilasaikakauslehdessä (SAL 12/2005) everstiluutnantti Jouni Laari kirjoitti yhdysvaltalaisesta näkemyksestä tulevaisuuden maasodankäynnistä. Lisäksi professori Pasi Kesseli ja majuri Mika Huttunen ovat kirjoittaneet amerikkalaisen sotataidon viimeaikaisesta kehityksestä (SAL 8/2006). Tämän kirjoituksen tarkoituksena on tarkastella verkostopuolustuksen mahdollisesti aiheuttamia muutoksia suomalaisissa ohjesäännöissä esitettyihin taktisiin periaatteisiin ja niiden mukaiseen ajatteluun.

Operaatiotaidon ja taktiikan kehittäminen vaatii jatkuvaa sotien analyysiä, suomalaisten olosuhteiden tuntemista ja harjoittelua. Maasotataktiikan asiantuntija everstiluutnantti Simo Antikainen viitoittaa tietä suomalaisen sotataidon tulevaisuuteen. Hän tunnistaa amerikkalaisperäiset ajatukset verkostoituvasta sodankäyntijärjestelmästä. Samalla Antikainen kysyy mikä tulevaisuuden taistelukentillä loppujen lopuksi muuttuu ja peräänkuuluttaa oma-aloitteisuutta kehitettäessä suomalaista puolustusjärjestelmää - olipa sen nimi mikä hyvänsä.

Uusia käsitteitä Amerikasta

Verkostopuolustusta tarkasteltaessa seuraavat käsitteet ovat keskeisiä. Tosin niiden käytössä esiintyy kirjavuutta, kuten tässäkin tekstissä ilmenee.

Yhdysvalloissa on kirjoitettu Sodankäynti 2030 - yhdistetty operaatio - konseptista, jolla se vastaa epäsymmetrisiä keinoja yhdistävän vastustajan muodostamaan uhkaan. Sodankäynti 2030 -konseptin tavoitteena on lamauttaa yhteisoperaatioilla vastustajan sotilaallisen voiman lähde (Center of Gravity, COG), termi joka on tänä vuonna otettu myös suomalaisessa operaatiotaidossa käyttöön.

Konseptiin liittyy käsite verkostosodankäynti tai verkostoavusteinen sodankäynti (puolustus) (Network Enabled Defence, NED). Everstiluutnantti Laari käyttää artikkelissaan käsitettä verkostoavusteinen sodankäynti

(Network Centric Warfare, NCW). Samalla hän tuo esille sellaisia termejä kuin vaikutukseen perustuvat operaatiot (Effects Based Operations, EBO), operaatiolinjat (Lines of Operation) ja kolmen korttelin sodankäynti.

Puolustuksesta hyökkäykseen

Laarin mukaan Yhdysvalloissa tapahtuvan kehityksen lähtökohtana on, että sodan perusluonne ei ole muuttunut. Se on edelleen rajoittamatonta väkivaltaa. Sen sijaan sodankäyntitavan nähdään muuttuneen useita kertoja historian kuluessa geopolittisten, poliittisten ja teknologisten muutosten myötä. Uuden teknologian täysmittainen hyödyntäminen edellyttää uusia innovatiivisia tapoja käyttää sitä.

Yhdysvaltalaisen näkemyksen mukaan tulevaisuuden maasodankäyn-

ti on kaikkien puolustushaarojen ja muiden valtiollisten järjestöjen yhteisotatoimi. Yhdysvaltalaisessa maasodankäynnin kuvauksessa ei käsitellä paljonkaan puolustusta, vaan näkökulma on hyökkäyspainotteinen. Aktiivisuutta ja aloitteellisuutta painotetaan kaikilla tasoilla. Puolustus on siten vain olotila, josta siirrytään hyökkäykseen mahdollisimman nopeasti.

Verkottumisen logiikka

Verkostoavusteinen sodankäynti on alun perin Yhdysvaltojen puolustusministeriön kehittämä konsepti kuvaamaan uudenlaista sodankäyntitapaa. Perusajatuksena on vähenevien joukkojen ja aselavettien maksimaalinen hyödyntäminen käyttämällä niitä verkottuneesti yhteisoperaatioissa. Avainasemassa on epätietoisuuden hälventäminen taistelulentältä informaatioylivoiman avulla. Samalla verkottuminen lyhentää dramaattisesti kohteen havaitsemisesta sen tuhoamiseen tarvittavaa aikaa erityisesti päätöksentekoprosessin osalta ja siten kiihdytetään maasodankäynnin tempo.

Iso-Britannia on edelleen kehittänyt verkostosodankäynnin doktriinia ja erityisesti siihen olennaisesti liittyvää osakonseptia, vaikutukseen perustuvia operaatioita. Perusajatuksena on oman verkottuneen sodankäynnin avulla vaikuttaa ratkaisevissa kohdin vastustajan heikkouksiin ja erityisesti sen komentajien tahtoon. Tämän perusedellytyksenä on ymmärtää vastustajan monimutkainen operatiivinen ympäristö ja etsiä sen solmukohtat, joihin vaikuttamalla saavutetaan maksimaalinen teho. Vaikutukseen perustuvat operaatiot keskittyvät kulutuksen sijaan vaikutuksen aikaansaamiseen ja vaikutuksen tuottamaan muutokseen vastustajan käyttäytymisessä.

Verkostokeskeinen sodankäynti ei ole siis pelkästään teknologiapainotteinen tapa käydä sotaa kuten usein ajatellaan. Sitä on kuvattu myös uudeksi sodankäynnin teoriaksi.

Voimavarojen yhdistäminen

Professori Kesselin ja majuri Huttusen mukaan verkostosodankäynnissä

Simo Antikainen

on kysymys laajemmista asioista kuin tiedonhallinnasta nykyaikaisella taistelulentä. Vaikutukseen perustuva verkostoavusteinen taistelu on ymmärrettävissä doktriiniksi, joka määrittää sotilaallisen voiman käyttöperiaatteet. Verkostosodankäynnissä sekä asevoimat puolustushaaroineen että siviilihallinto toimivat yhdessä halutun vaikutuksen saavuttamiseksi. Vaikutus ulottuu pitkälle sodan jälkitilaan. Verkostosodankäynnissä pyritään yhdistämään kaikki operaation toteuttamiseen tarvittavat voimavarat yhteiseen johtoon, siis myös selkeästi siviilisektorille kuuluvat asiat.

Kesseli ja Huttunen korostavat, että vaikutukseen perustuvien operaatioiden perusajatus, jossa vaikutetaan ratkaisevissa kohdin vastustajan heikkouksiin ja erityisesti sen komentajien tahtoon, on tuttu jo Sun Tsun ja Clausewitzin ajattelusta.

Afganistanin ja Persianlahden sotakokemuksia

Laarin mukaan merijalkaväki on ollut edelläkävijä puolustushaarojen yhteisen maasodankäynnin kehittämisessä Yhdysvalloissa. Merijalkaväen toiminnassa yhteisoperaatiot ovat arkipäivää. Yhdysvaltojen merijalkaväki on Afganistanin ja Persianlahden toisen sodan kokemusten perusteella kehittä-

nyt useita uusia konsepteja.

Ensinnäkin mielenkiintoinen on ajatus, jonka mukaan jokainen sotilas on ensisijassa kiväärimies, vasta sitten jotain muuta.

Toinen usein viljelty on ajatus strategisesta korpraalista. Tällä tarkoitetaan sitä, että partion johtajana toimivan korpraalin toimilla on usein taisteluteknisen vaikutuksen lisäksi suoranainen vaikutus strategiseen tasoon. Tämän konseptin perusteella aliupseerien koulustasoa on nostettava ja heidän on kyettävä itsenäiseen toimintaan annettujen suuntaviivojen mukaisesti apunaan digitaalinen tilannekuva.

Kolmas oppi sotien käytännöistä on nostanut esille ajatuksen niin sanotusta kolmen korttelin sodankäynnistä. Samassa operaatioissa toteutetaan samanaikaisesti humanitaarisia toimenpiteitä, vakauttamisoperaatioita ja taistelutehtäviä - kaikki äärimmäisessä tapauksessa saman kaupungin sisällä, mutta eri kortteleissa. Laari päätelee, että yhdysvaltalaisen maajoukkojen tulee kyetä kaikkiin operaatiotyyppeihin. Kesselin ja Huttusen mukaan kolmen korttelin sodankäynti voidaan myös ymmärtää kyvyksi käydä samanaikaisesti tavanomaista ja vastakumouksellista sotaa.

Johtaminen on soveltamista

Vuodelta 1984 olevan Prikaatin taisteluohjeen II luvussa käsitellään ”yleisiä taktillisia periaatteita”. Vuonna 2001 käsikirjoitukseksi jääneessä Yhtymän taisteluohjesäännössä lähes samoja asioita käsittelevän luvun otsikko on ”sodankäynnin yleiset periaatteet”. Johdannon mukaan ”taisteluohjesäännössä esitetään suomalaisen operaatiotaidon ja taktiikan yleiset periaatteet maavoimissa”.

Yleisten taktillisten periaatteiden noudattaminen on välttämätöntä menestyksen saavuttamiseksi. Johtaminen edellyttää näiden periaatteiden taitavaa ja täsmällistä soveltamista taistelun asettamien vaatimusten mukaan. Yhtymän taisteluohjesäännön mukaan ”Taistelulentän olosuhteet ovat usein sekavat. Ratkaisuja joudutaan tekemään puutteellisen tilannekuvan perusteella ja vihollisen vaikutuksen kohteena. Komentajien on sen vuoksi kyettävä kaikilla tasoilla toimimaan

itsenäisesti ylemmän komentajan toiminta-ajatuksen päämäärien saavuttamiseksi, ottamaan hallittuja riskejä ja soveltamaan rohkeasti yleisiä periaatteita tilanteen ja tehtävän asettamien vaatimusten mukaan.” Menestyksellinen sodankäynti edellyttää, että komentaja ja yhtymän johto ovat selvillä toiminnan päämääristä ja periaatteista.

Suomalaiset ohjesäännöt ovat vuosien varrella muuttuneet. Tarkastelen tätä muutosta taulukossa 1. Siinä on tuotu esille muutamia periaatteita hieman tarkemmin mahdollisen muutoksen havainnollistamiseksi.

Taistelujatuksen ymmärtämisen tärkeys

Ylemmän johtoportaana antama tehtävä ja sen päämäärä on joukon toiminnan perusta. Komentajan on määritettävä operaation tai taistelun vaiheille selkeät tavoitteet, joiden saavuttaminen johtaa joukon tehtävän päämäärän saavuttamiseen. Näistä tavoitteista määritetään joukon alajohtoportaiden tehtävien päämäärät mahdollistamaan alaisten komentajien itsenäisen, motivoituneen ja aloitteellisen toiminnan.

Jokaisen komentajan on ymmär-

rettävä ylemmän komentajan taistelujatatus. Tämä mahdollistaa ylemmän johtoportaana tehtävää ja sen päämäärää tukevan toiminnan silloinkin, kun vihollisen odottamattoman toiminnan vuoksi joukolle käsketty tehtävä ei enää johda sille asetetun päämäärän saavuttamiseen.

Aktiivisuuden rohkaisu

Aktiivisella toiminnalla pyritään tempaamaan kaikilla tasoilla aloite itselle ja pakottamaan vihollinen reagoimaan johtamiseen. Operaation ja taistelujen kaikissa vaiheissa on haettava ja itse luotava tilaisuuksia aktiiviseen toimintaan. Pieninkin voimin oikeaan kohteeseen ja oikeaan aikaan tehty häikäilemätön isku voi aiheuttaa sekaannusta vihollisen joukoissa, pakottaa sen luopumaan suunnitellusta toiminnastaan ja johtaa menestykseen. Aktiivisuudella saavutettu vähäinenkin menestys nostaa omien joukkojen taistelutahtoa. Päätäväisyys ja rohkeat ratkaisut ovat osa aktiivista toimintaa.

Yllättävällä toiminnalla temataan ja säilytetään aloite. Yllätykseen pyritään joukkojen ja tulen käytöllä. Yllätyksen saavuttaminen edellyttää muun muassa aktiivista, ennakoivaa ja rohkeaa johtamista, olosuhteiden hy-

väksikäyttöä sekä uusia ja vaihtelevia menettelytapoja.

Tehtävätaktiikan henki

Toimintavapauden säilyttäminen edellyttää aloitteen pitämistä omista käsissä. Taisteluissa on kyse osapuolten johtajien tahdon, taidon ja sitkeyden välisestä kamppailusta. Tiedustelu ja riittävä reservi sekä salaaminen ja harhauttaminen auttavat johtajaa toimintavapauden säilyttämisessä. Menetty toimintavapaus on aina hankittava takaisin.

Toiminnan vapauden periaate liittyy myös alaisten johtamiseen. Tehtävän antamisen jälkeen alaiselle on annettava riittävä vapaus toimia itsenäisesti tehtävän täyttämiseksi.

Verkostopuolustus ja suomalainen versio

Everstiluutnantti Heinosen Kylkirautaan kirjoittaman artikkelin lähtökohdaksi on, että verkostoituminen on aikamme avainsana alueellisen puolustusratkaisun kehittämisessä. Verkostopuolustuksen onnistumisen edellytyksenä on mainittu huipputeknologian hyväksikäyttö ja sen soveltaminen suomalaiseen puolustusratkaisuun, toi-

Prikaatin taisteluohje 1984	Yhtymän taisteluohjesääntö, käsikirjoitus 2001
pyrkiminen selkeään päämäärään aktiivisuus	tehtävän ja sen päämäärän selkeys aktiivisuus, päätäväisyys ja rohkeat ratkaisut
menetelmien yksinkertaisuus	menetelmien yksinkertaisuus
toimintavapauden säilyttäminen	toiminnan vapaus
yllätys	pyrkimys yllätykseen
voimien vaikutuksen keskittäminen	vaikutuksen keskittäminen
voimien taloudellinen käyttö	voimien taloudellinen käyttö
menestyksen hyväksikäyttö	menestyksen hyväksikäyttö
varautuminen odottamattomiin tilanteen muutoksiin	varautuminen odottamattomiin tilanteen vaihteluihin
olosuhteiden hyväksikäyttö ja menettelytapojen kehittäminen	olosuhteiden hyväksikäyttö
tarkoituksenmukainen johtaminen	jatkuva toiminnan kehittäminen omien ja vastustajan toimien ja suorituskyvyn oikea arviointi
	johtosuhteiden selkeys

Taulukko 1. Menestykseen johtavat keskeiset periaatteet.

Kuva USDoD.

Sotakokemukset ovat osoittaneet informaatio-operaatioiden tärkeyden. Kuvassa PSYOPS-tiimi kiinnittää postereita rikollisten kiinnisaamiseksi Irakissa.

mintaympäristöön ja toimintatapaan.

Amiraali Kaskeala toteaa haastattelussaan, että meillä on kaksi erityistä teemaa, joissa olemme muita maita edellä. Ensimmäinen on muun yhteiskunnan korkeaosaamisen hyödyntäminen verkostoavusteisen puolustuksen suunnittelussa ja valmistelussa. Toinen on koko yhteiskunnassamme toteutetut perusteelliset valmistelut yhteiskunnan elintärkeiden toimintojen turvaamiseksi poikkeusoloissa.

Suomessa verkostopuolustus määriteltiin syksyllä 2004 seuraavasti: Verkostopuolustus on alueellisen puolustusjärjestelmän kehittämiseen liittyvä käsite, joka kuvaa 2010-luvun kokonaisuuspuolustuksen, alueellisen taistelun ja tehtävätaktiikan toteuttamista yhteiskäyttöisiä tietoja ja tietoverkkoja laajasti hyödyntäen.

Määritelmä kuvaa ajattelutavan kaksi keskeistä komponenttia: yhteistoimintaverkostot ja erilaiset tietoverkot. Teknisten viestiverkkojen yhdistämien komponenttien ohella verkostojen muodostumiseen tarvitaan myös inhimillistä kontaktia.

Määritelmää tarkennettiin vuoden 2005 aikana seuraavasti: Verkostopuolustus on työnimi, jolla kuvataan alueellisen puolustusjärjestelmän kehittämistä. Verkostopuolustus kuvaa, miten tulevaisuuden tietoverkot ja erilaiset verkostot yhdessä kehittyneiden tieto- ja asejärjestelmien kanssa mahdollistavat yhteis- ja alueellisten operaatioiden toteuttamisen sekä viranomaisyhteistoiminnan kokonaisuuspuolustuksen päämäärien saavuttamiseksi.

Johtaminen ja tilannekuva

Amiraali Kaskealan mukaan verkostoavusteinen johtaminen avaa uusia mahdollisuuksia hyödyntää tekniikkaa. Johtaminen edestä, henkilökohtainen kosketus taistelukenttään ja komentajien vuorovaikutus eivät ole menettäneet merkitystään. Nykytekniikka antaa tähän jopa entistä paremmat mahdollisuudet. Vaikka huipputeknologia lisää johtamisen apuvälineitä, johtajat eivät saa unohtaa omaa rooliaan tilannekuvan muodostajina. Ko-

mentajien ja päälliköiden tarkastaessa joukkojaan he saavat samalla kuulla alaisensa käsityksen vallitsevasta tilanteesta. Vastaavasti komentajat ja päälliköt pystyvät henkilökohtaisesti täydentämään ja yhtenäistämään alaisensa muodostamaa tilannekuvaa.

Puolustusvoimien kriisiajan toiminnan menestyksen avaimia ovat muun muassa oikea-aikaisuus ja ennakointi. Näiden saavuttamiseksi on esitetty vaatimus, että sensoreiden, asejärjestelmien ja päättäjiä pitää olla reaaliaikaisessa yhteydessä toisiinsa eli sama tilannekuva tulee olla käytettävissä kaikilla organisaation tasoilla yhdenaikaisesti.

Edellä esitettyyn voidaan todeta, että suomalaisten ohjesääntöjen lähtökohtana on kuitenkin ollut se, että taistelukentän olosuhteet ovat usein sekavat. Ratkaisuja joudutaan tekemään puutteellisen tilannekuvan perusteella ja vihollisen vaikutuksen kohteena. Joukkojen on siis syytä varautua edelleenkin oman johtamisjärjestelmänsä osittaiseen tai/ja ajalliseen lamautumiseen. Johtamisjärjestelmässä olevi-

en häiriöiden vaikutusta vähennetään huolellisella ennakkosuunnittelulla, varajärjestelmien luomisella sekä tehtävätaktiikan periaatteita noudattamalla. Johtajilla on oltava aina tiedossa ylemmän esimiehen asettamat toiminnan päämäärä ja toiminta-ajatus. Samalla voidaan todeta, että pelkkä tietoisuus ei kuitenkaan vielä riitä, vaan jokaisen komentajan on ymmärrettävä ylemmän komentajan taistelujatatus.

Tiedustelusta taistelutiedusteluun

”Tehokas tiedustelu sekä riittävät reservit auttavat johtajaa toimintavapauden säilyttämisessä”. Lisäksi tiedustelusta on todettu, että sillä on ajoissa hankittava ja säilytettävä tilannekuva omista joukoista sekä vihollisesta. Tällä hetkellä tutkitaan mahdollisuuksia kehittää tiedustelua ”taistelutiedusteluksi”.

Taistelutiedustelun käsite on määriteltävä seuraavasti: ”Taistelutiedustelu on joustava, eri suorituskyvyistä muodostettava operatiivistaktinen tiedustelu-

ja tulenkäyttöjärjestelmä. Aktiivisella toiminnalla hankitaan tietoja vihollisesta, maastosta sekä omista toimintamahdollisuuksista. Tilanteen salliessa taistelutiedusteluosastoilla tuotetaan viholliselle tappioita koko sen operatioalueella. Taktisella alueella tappioita tuotetaan maavoimien asejärjestelmillä ja operatiivisessa syvyydessä eri puolustushaarojen yhteistyönä kauaskantoisimpia asejärjestelmiä hyödyntäen.

Ajatuksia reservistä

Perinteinen ajatus riittävästä reservistä on se, että reservi olisi joukon alayksikön suuruinen. Niinpä esimerkiksi prikaatilla se olisi pataljoona ja pataljoonalla komppania.

Samoin reservi käsitetään usein vihollisen vastahyökkäystä torjuvaksi joukoksi. Samalla unohtuu se, että reservi on saavutetun menestyksen hyväksikäyttäjä. Erityisesti operatiivisten joukkojen eli koko valtakunnan alueella käytettäväksi suunniteltujen joukkojen on pyrittävä menestykseen

viimeisenkin reservin avulla. Samalla on varauduttava uusien reservien muodostamiseen taisteluun vedettyjen reservien korvaamiseksi.

Jossain tilanteissa reservijoukon käyttö voidaan korvata tulenkäytöllä. Epäsuora tuli on komentajan nopeimmin käytössä oleva keino eli nopein reservi vaikuttaa yllättäviinkin tilanteen muutoksiin. Suomessa on muistettava kehittää tykistöjärjestelmää osana kansallista verkostopuolustusta.

”Aktiivinen puolustus”

Taistelutiedustelun lisäksi tällä hetkellä tutkitaan puolustustaistelun kehittämisestä aktiivisemmaksi viime aikoina vallalle päässeen passiivisuuden sijaan. Aktiivinen puolustus on määriteltävä seuraavasti: ”Aktiivisella puolustuksella tarkoitetaan taistelujatusta, jossa taistelu viedään pääosin defensiivisen puolustusaseman etupuolelle. Tavoitteena on pyrkiä tempaamaan aloite mahdollisimman aikaisessa vaiheessa ja näin vaikuttaa vihollisen taistelujatukseen.

Kuva USDod.

Yhdysvaltain ilmavoimien F-16C lentokoneet operaatio Iraq Freedomissa. Toinen F-16 laukaisee soihtuja elektronisena vastatoimenpiteenä.

Kehittyneet tieto- ja asejärjestelmät ovat osa verkostopuolustusta. Kuvassa rannikon tulenkäytön johtamislaitteistoa.

Ratkaisu haetaan ”järjestelmävaikutuksella”, jolla tarkoitetaan iskujen kohdistamista vastustajan heikkoihin kohtiin sen yleisen kuluttamisen sijaan.”

Lyhyesti voidaan todeta, että kehittämällä nykyistä vallalla olevaa puolustustaistelun käsitettä aktiivisemmaksi palautetaan samalla mieleen suomalaisissa ohjesäännöissä oleva aktiivisuuden määritelmä.

Ajattelua, suunnittelua ja toimintaa

Verkostopuolustuksen keinot mahdollistavat entistä paremman tilannekuvan eritasoisten - jopa perusyksikön ja joukkueen tasoisten - joukkojen käyttöön. Pelkkä mahdollisimman tarkka ja luotettava tilannekuva ei kuitenkaan riitä, vaan käskyjä annettaessa henkilökohtainen kosketus on edelleen hyvin tärkeä. Entistä parempi tilannekuva tulee mahdollistamaan niin sanotun tyhjän tilan valvonnan ja hallinnan. Entistä parempi tilannetietoisuus tarkoittaa

edellä mainitun lisäksi myös kykyä omaksua ja lukea taistelulenttää.

Normaaliolojen aikana tehty joukkojen käytön suunnittelu korostuu entisestään. Alueen ja vastustajan toimintatapojen tuntemus mahdollistavat sekä alueellisten että operatiivisten joukkojen suunnittelun ja käytön parhaalla mahdollisella tavalla. Huolellisella suunnittelulla pystytään laatimaan perusteet myös ryhmitysmuutoksille, salaamiselle ja harhauttamiselle.

Yhdysvaltalaiseen näkemykseen siitä, että ”jokainen sotilas on ensisijassa kiväärimies, vasta sitten jotain muuta”, on helppo yhtyä. Ajatus strategisesta korpraalista on laajemmin miellettyä tuttu. Viime sodissa ratkaisevaan asemaan nousivat reserviupseerikoulutuksen saaneet joukkueenjohtajat. Tätä kirjoitettaessa varusmieskoulutuksessa tehdään juuri valintoja, jolloin koko saapumiserästä parhaiten eri tehtäviin sopivat valitaan koulutettavaksi joukko- tuotannon mukaisiin sodan ajan joukkoihin.

Tämän päivän henkeä kuvaa Pohjois-Karjalan Prikaatin Aliupseerikoulun sissilinjalla koulutuksensa saaneiden kurssijulkaisussa ollut kirjoitus: ”Me olemme sissejä, metsän kiistämättömiä valtiaita. Metsä on kotimme, pimeys valttikorttimme. Me olemme pienen valtion täsmäase suurta ja rikasta vihollista vastaan”.

Lopuksi voi vielä korostaa Prikaatin taisteluohjeessa olevaa tekstiä: Aktiivisuus ja päämäärään sopeutuva oma-aloitteisuus on ulotettava koskemaan kaikkea sotilaallista ajattelua ja toimintaa.

Kirjoittaja palvelee Maanpuolustuskorkeakoulun Taktiikan laitoksella maasotataktiikan pääopettajana. Samalla hän on yleisesikuntaupseerikursin maasotalinjan johtaja. □

Minne menet suomalaisen sotataito?

Teksti: Jukka Mälkki

Suomalainen sotataito natomaistuu. Mitä paremmin ymmärrämme amerikkalaista sotataitoa, sitä paremmin me ymmärrämme mitä yhteensopivuus Naton kanssa oikein tarkoittaa, kirjoittaa kapteeni Jukka Mälkki. Kirjoittaja kysyy onko suomalainen sotataito matkalla omaperäisestä clausewitzimaisesta taktiikasta kohti jominimaista kaavoittunutta toimintaa. Kantaottavassa kirjoituksessa kapteeni Mälkki varoittaa sotataidollisesta kopiaimisesta sekä kirjoittaa sotataidollisen kokonaisuuden kehittämisen puolesta.

Tavoitteena sotilaallinen yhteensopivuus

Suomen puolustusvoimia kehitetään kykeneväksi kansainväliseen sotilaalliseen kriisinhallintaan. Kriisinhallintakykyä kehitetään muun muassa osallistumalla Naton rauhankumppanuustoimintaan ja EU-Nato -yhteistyöhön. Toiminnan tavoitteena on edistää yhteistyötä sotilaallisen yhteensopivuuden, joukkosuunnittelun ja voimavarojen kehittämiseksi.

Suomen osallistuminen EU:n taisteluosastoihin tukee osaltaan Suomen tavoitteita sotilaallisen yhteensopivuuden näkökulmasta. EU:n taisteluosastot ja Naton nopean toiminnan joukot (Nato Rapid deployment Forces, NRF) pyritään muodostamaan toisiaan tukeviksi ja täydentäviksi. Taisteluosastoille luotavat standardit, käytännön toimintatavat ja proseduurit pyritään siis harmonisoimaan Naton vastaavien

kanssa.

Tämän artikkelin tarkoituksena on pohtia yhteensopivuuden haasteita sotataidollisesta näkökulmasta. Artikkelissa tarkastellaan suomalaisen sotataidon erityispiirteitä suhteessa länsimaiseen ja erityisesti yhdysvaltalaiseen sotataitoon. Yhdysvaltalainen sotataito on valittu tarkastelukohteeksi, koska sen periaatteet ovat siirtyneet pitkälti Naton ohjesääntöihin ja toimintatappoihin. Toisin sanoen ymmärtämällä yhdysvaltalaista sotataitoa ymmärtää pitkälti, mitä sotataidollinen yhteensopivuus Naton kanssa voi tarkoittaa.

Sotataidolliset kaavat ja sodan järjettömyys

Suomalaisen sotataidollisen ajattelun perusteet luotiin 1920-luvulla, jolloin linjattiin suuntautuminen jominilaisen prinssiippi filosofian ja clausewitziläisen preussilaisen pragmatismien välillä.

Prinssiippi filosofialla viitataan sveit-

Jukka Mälkki

siläissyntyisen sotateoreetikon ja kenraalin Antoine-Henri Jominin (1779-1869) laatimiin sodankäynnin periaatteisiin. Jomini pyrki kehittämään eksaktin sotatieteen teorian, joka olisi yleispätevä myös olosuhteiden muuttuessa esimerkiksi teknisen kehityksen myötä. Jominin johtavana ajatuksena sotataidon kannalta oli voiman massoittaminen ja sodankäynnin prinssiipit eli periaatteet. Jominin sodankäyntiä koskevat periaatteet ovat eläneet nykypäiviin saakka, vaikkakin itse periaateluettelossa on tapahtunut muutoksia. Esimerkiksi englantilainen sotateoreetikko John Fredrick Charles Fuller rakensi Jominin periaatteiden pohjalte luettelon sodankäynnin

periaatteista, joissa on havaittavissa yhdenmukaisuutta myös suomalaisissa ohjesäännöissä esiintyviin taktisiin periaatteisiin.

Preussilaisella pragmatismilla tarkoitetaan koulukuntaa, joka edusti preussilaisen sotateoreetikon ja kenraalin Carl von Clausewitzin (1780-1831) ajatuksia sodankäynnistä. Preussilaisen pragmatismien takana ovat Clausewitzin ajatukset, joissa sodankäyntiä lähestyttiin sen irrationaalisuuden kautta. Sotatahtumat olisivat siis ainutkertaisia tapahtumia, joita ei voisi hoitaa ennalta sovittujen periaatelistojen avulla. Clausewitzin mukaan sodan irrationaalisuudesta johtuen sota ei voisi perustua lakeihin vaan todennäköisyyksiin. Clausewitzin mukaan sotateorian kehittämisessä ja soveltamisessa ei ole kyse luonnontieteestä vaan näkemyksistä ja taidosta.

Clausewitzin yksi merkittävimmistä ajatuksista liittyy sodankäynnin ja politiikan väliseen suhteeseen. Clausewitzin mukaan sota ei ole politiikasta riippumaton, vaan sota kehittyy politiikasta. Edellä mainitussa korostuu Clausewitzin asioiden ja vaikutteiden

yhtenäisyyden periaate, jonka mukaan minkään sotatoimintaan vaikuttavan tekijän arvo ei ole riippuvainen tekijästä sinänsä, vaan sen suhteesta tapahtumien yläpuolella olevaan saavutettavaan päämäärään. Tämä periaate korostaa yksittäisten tekijöiden vaikutuksen merkitystä kokonaisuudessa. Ilman selkeän päämäärän suuntaa jää yksittäinen tapahtuma kuitenkin vaille merkitystä. Tämä yhtenäisyyden periaate kytkee sotataidon käsitteet eli strategian ja taktiikan riippuvuussuhteeseen toisistaan.

Suomessa korostettiin omaperäistä taktiikkaa

Suomen puolustusvoimissa 1920-luvulla tehtyjen tutkimusten perusteella Clausewitzin ajatukset katsottiin olosuhteisiimme soveltuvimmiksi. Sodankäynti ymmärrettiin ennustamattomana ja kaavattomana. Suomessa jominilainen ajattelu periaatteessa tuomittiin, ja näin ollen Clausewitz sai enemmän huomiota. Tämä tarkoitti käytännössä sitä, että kaikinpuolinen kaavamaisuus ja ajattelua rajoittavat säännöt on meillä

pyritty kieltämään. Sotilaan ajattelussa korostui luovuus ja ajattelun voima. Pienelle maalle tämänkaltainen ajattelu katsottiin sopivammaksi kuin jominilainen periaateajattelu sekä ajatukset voiman massoittamisesta taktisen menestyksen saavuttamisessa.

Voimakkaasti yleistettynä suomalaisessa taktisessa ajattelussa on korostunut Clausewitzin vaikutus 1920-luvulta lähtien. Clausewitzin vaikutuksen on esitetty johtaneen siihen, että taktiikan teoriaa käsittelevä kirjallisuus puuttuu Suomesta käytännöstä kokonaan ja taktiikan käsite on sisällöllisesti vakiintumaton. Todellisuudessa asia ei liene näin yksinkertainen. Nuoren maan upseerit saivat ennen talvisotaa vaikutteita useista eri Euroopan maista muun muassa oppilas- ja opettajavaihdon myötä.

Merkityksellistä onkin se, että suomalainen taktiikka ja sotataito kehittivät omaperäiseksi omiin tarkoituksiimme, olosuhteisiin ja resursseihin soveltuvaksi. Voidaan kysyä, onko suomalainen sotataito säilyttänyt vuosien saatossa tuoreutensa sekä yksittäisen upseerin ajatuksen voiman,

Kuva Puolustusvoimat.

luovuuden ja kaavattomuuden.

Kaavoista kaavattomuuteen vai päinvastoin?

Yhdysvalloissa sotilaallinen ajattelu perustui Jominin määrittelemiin periaatteisiin ja ”voiton kaavan” löytämiseen jo 1800-luvun alkupuoliskolta aina 1980-luvun alkuun saakka. On arvioitu, että Clausewitz koettiin Yhdysvalloissa yleisesti liian vaikeaselkoisena. Viime aikoihin asti suuri osa ammattisotilaista on pitänyt Jominia Clausewitzia parempana pelkästään ymmärrettävyyden vuoksi.

Voimakas periaateajattelu ja suurvallan resurssit olivat omiaan luomaan tekniikkapainotteisen kulutussodan käyntiin perustuvan sotataidon, jossa keskityttiin massiiviseen tulenkäyttöön ja rintamahyökkäyksiin. Vietnamin sodassa yhdysvaltalainen ”pysähtynyt” sotataidollinen osaaminen kilpistyi massiiviseen tulenkäyttöön ja pyrki myksiin vihollisen pääjoukkojen tuhoamisesta taistelukentällä, tunnetusti huonolla menestyksellä.

Vasta Vietnamin sodan traumaattiset kokemukset herättivät yhdysvaltalaiset upseerit ja tutkijat itsetutkisteluihin. Vietnamin sodassa Yhdysvallat voitti käytännössä kaikki taistelut, mutta hävisi sodan. Sotataidollisesti Yhdysvallat kärsi siis strategisen tappion, vaikka taktisella tasolla voitot olivat kiistattomat. Juuri edellä mainittu näkökulma viritti Yhdysvalloissa 1980-luvulta lähtien voimakkaan sotataidollisen keskustelun ja tutkimuksen. Oppia lähdettiin ammentamaan sotahistoriasta ja sotateoreetikkojen ajattomista periaatteista. On väitetty, että Yhdysvallat pääsi irti Vietnamin tappion taakasta vasta ensimmäisen Persianlahden sodan jälkeen, jossa vuosien tiivis kehitystyö palkittiin.

Toista Persianlahden sotaa käydessään Yhdysvallat on ilmeisesti löytänyt uuden ”Vietnaminsa”. Taktinen menestys ja kehittyneiden aseiden käyttö ei ole johtanut strategiseen menestykseen. Taistelukentällä Yhdysvallat on edelleen säilynyt voittamattomana. Kysymys kuuluukin, opittiinko Yhdysvalloissa sittenkään Vietnamin sodan

laiskanläksyistä?

Clausewitzin ajatuksia on Yhdysvalloissa tankattu uuden taisteluopin myötä vuodesta 1982 lähtien. Kuitenkin sodan päämäärän hämärtyessä jäävät yksittäiset ”voitot” ja menestykset vaille merkitystä sodan ja politiikan kokonaisuudessa. Ilman strategisesti oikeasuuntaisesti tehtyjä ratkaisuja on turha etsiä huonon menestyksen syitä taktiikan tasolta. Clausewitzin kirjoitukset sodan kokonaisvaltaisuudesta pitänevät tältä osin hyvinkin paikkansa.

Yhteensopivuuden paineessa

Kansainvälisen sotilaallisen kriisinhallinnan ja yhteensopivuuden kehittämisen myötä olemme siirtymässä kiinteämmin länsimaisen sotataidon vaikutuksen piiriin. Tämä edellä mainittu kehityskulku on havaittavissa esimerkiksi operatiivisen suunnittelun periaatteiden yhtenäistämisen myötä sekä myös sotilaallisessa päätöksenteossa. Vaikutuksia on luonnollisesti havaittavissa myös symboleiden ja toimintoja määrittelevien sotateoreettisten käsitteiden alueella.

Pohdittaessa operatiivisen suunnittelun ja päätöksenteon eroavaisuuksia perinteisen kotimaisen ja yhdysvaltalaisen käytännön välillä voidaan todeta eroavaisuuksia löytyvän. Perinteisesti yhdysvaltalaisista operatiivista suunnittelua leimaa äärimmilleen viety analyttisyys ja systemaattisuus. Päätöksenteon taustalla tehdään myös huomattava määrä taustatyötä. Leimaavaa on myös esikuntien henkilöstön koulutuksen kapea-alaisuus, joka johtaa toimintojen yhteensovittamisen osalta aikaa vievään yksityiskohtien suunnitteluun.

Suomalainen perinteinen sotilaallinen päätöksenteko eroaa yhdysvaltalaisesta päätöksenteosta varsinkin joustavuudessaan. Ilman tiukasti käsiä sitovaa päätöksentekoprosessin vaiheistusta suomalainen komentaja on voinut joustavasti tilanteeseen sitoen määrittää tarvittavan taustatyön määrän. Tämä menetelmä voi parhaimmillaan nopeuttaa esimerkiksi yhtymätason päätöksentekoa huomattavasti. Kuitenkin se, mikä joustavuudessa on voitettu, on analyttisyydessä hävitty. Suomalaisessa sotilaallisessa päätöksenteossa onkin ilmeisesti korostunut nopea päätöksen-

teko analyttisyyden sijaan. Niukkojen resurssien valtiossa käytäntöä voidaan edelleenkin puolustaa, vaikka kehittämismiselle löytynee sijaa.

Sotataittoa kehitettävä kokonaisuutena

Tulevaisuuden puolustusvoimien kehitystyössä tulee jatkossakin korostumaan kansallisen puolustuksen ylläpitäminen ja kehittäminen sekä lisääntyvä kansainvälistyminen. Niukat resurssit ja Suomen geopoliittinen sijoittuminen ovat tekijöitä, joiden merkitys suomalaisen sotataidon kehitystyössä pysyvät keskeisessä roolissa. Osansa kehitystyöstä saanee myös alueellinen puolustusjärjestelmämme.

Yhteensopivuuden kehittämisen haaste voi muodostua ongelmalliseksi, jos alueellista puolustusjärjestelmäämme ja kykyä kansainväliseen sotilaalliseen kriisinhallintaan ei kehitetä kokonaisuutena. Länsimaisen sotataidon kopioiminen ilman omien vahvuuksien ja heikkouksien tunnistamista ei muodostane eheää sotataidollista kokonaisuutta.

Kirjoittaja opiskeli esiuupseerikursilla kesästä 2005 kesään 2006 ja laati sinä aikana tutkielman Naton operatiivisista ohjeista ja toimintaperiaatteista. Kirjoittaja palvelee tällä hetkellä Kaartin Jääkärirykmentin Esikunnan Operatiivisessa toimistossa ja jatkaa opintojaan yleisesikuntaupseerikursilla vuonna 2008.

Kuva oikealla. Suomalaiset komentajat seurasivat sotien aikana joukkojen tilanteen ohella myös kokonaistilannetta. Kuva on Tolvajärven itäpuolelta elokuulta 1941. Kuvassa selin everstiluutnantti Ragnar Wahlbeck. Kuva Puolustusvoimat.

Sotaisaa valtapeliä Lähi-idässä

Haastattelu: Jari Rantapelkonen

Aloitin haastattelun kysymällä miten tätä sotaa voi ymmärtää. Heidi Huuhtasen mukaan järjettömälle tuntunutta sotaa ja tuntuva konfliktia on helppo selittää. Samaan hengenvetoon Huuhtanen kuitenkin totesi, että konflikti on monitasoinen. Konfliktin eri tasot ja toimijat ovat kietoutuneet toisiinsa siten, että yhden peliliikkeen seurauksia on vaikea arvioida.

Kaikki tuntui alkavan siitä, kun kaksi israelilaista sotilasta siepattiin. Israel hyökkäsi Libanoniin. Vastassa oli Hizbollah. Sen ”tavoite oli lähinnä saada vaihdettua vankeja”, kiteyttää Huuhtanen ja jatkaa, ”samalla Hizbollah pyrkii legitimoimaan olemassaoloaan.”

Tätä ennen myös Gazassa oli siepattu yksi israelilainen sotilas. Israel hyökkäsi Gazaan voimalla. Siellä vastassa oli lähinnä Hamas.

”Sota Syyrian käsialaa”

”Israelin ja Syyrian välisestä konfliktista”, vastasi tutkija Huuhtanen yksinkertaisesti ja yllätti lyhyellä vastauksellaan, kun häneltä kysyttiin, mistä tässä oikein on kysymys. Samalla Huuhtanen aloitti pitkän turvallisuuspoliittisen analyysin: ”Välitön syy sotaan oli Syyrian käsialaa. Tässä on kuitenkin monta tasoa. Kysymys on myös Israelin ja Hizbollahin suhteesta, Libanonin ja Hizbollahin suhteesta sekä Iranin ja Yhdysvaltain konfliktista.”

Tutkija palasi ajassa taaksepäin ja loi katsauksen kuinka Lähi-idän pelikenttä on muuttunut. Persianlahdella turvallisuuspoliittinen tilanne on nyt

Lähi-idän sota on suurta poliittista valtapeliä, ja sodan leimahtaminen ilmieliekkisiin heinäkuussa 2006 on Syyrian käsialaa, väittää Lähi-idän kysymyksiin erikoistunut tutkija Heidi Huuhtanen Ulkopoliittisesta instituutista. Huuhtanen piirsi elokuun alussa huoneessaan kaksi selvää skenaariota, jotka selittivät sodan vielä riehussa mahdollisuutta rauhaan. Tutkijan yllättävä analyysi turvallisuuspoliittisesta pelistä avaa uudenlaisen näkymän sotaan, sen taustoihin ja uutisotsikoiden taakse.

Yhdysvalloille suopeampi Irakin sodan jälkeen. Yhdysvallat ”sai sitä kautta äärettömän voimakkaan aseman jatkotoimille”, kertoi Huuhtanen.

Toinen ongelmallinen alue Yhdysvalloille on ollut Syyria-Libanon-Israel akseli, jossa pelikentän valta-asetelmia pyritään nyt muuttamaan. Tärkeää Yhdysvalloille on Huuhtasen mukaan ”Iranin painostus, Syyrian painostus ja terroristiryhmien eliminointi”. Näiden toimien seurauksena Syyriasta onkin tullut heikompi kuin aiemmin. ”Syyriaa on painostettu pitkään. Se saatiin ulos Libanonista”. Huuhtanen summaa mitä tästä on seurannut: ”Israel käyttää tätä tilaa hyväksi, koska Israelin ja Syyrian voimatasapaino on muuttunut Israelin hyväksi. Sotilasoperaatio Hizbollahia vastaan syntyi tästä mahdollisuudesta. Tutkijan mukaan ”Israel näki ikkunan, jota se käytti hyväksi.” Yhdysvallat on Israelin tukena tässä pelissä ja se selittää Huuhtasen mukaan miksi Israel meni niin pitkälle sotatoimissa.

Israelin sotilaallisista tavoitteista

Huuhtanen puhui suoraan: ”Eliminoida Hizbollah kokonaan, ainakin sen aseellinen puoli.” Poliittisesti se painostaa näin sekä Syyriaa ja Irania, koska ne tukevat Hizbollahia. ”Tässä on se vaara, että sota voi levitä”, kertoi Huuhtanen ja viittasi heinä-elokuussa julkisuudessa olleisiin puheisiin sodan laajenemisen mahdollisuuksista.

Huuhtanen palasi vielä väitteeseen Syyriasta sodan välittömänä syyppäänä. ”Selitys on seuraava: Israel painosti Syyriaa Hamasin vuoksi. Hamasin johto Damaskuksessa veti radikaalia linjaa ja oli vastuussa Hamasin tekemisistä. Israel painosti Syyriaa lentämällä hävittäjillä Syyrian presidentin palatsin ylitse. Syyria aikoi vastata tähän ilmatilan loukkaukseen omalla ajalla ja omalla tavalla. Se aktivoi Hizbollahin. Tässä oli sodan välitön syy.”

Sanasodan retoriikkaa

”Mutta eikö Lähi-idässä vesi, öljy ja uskonto ovat aina olleet syinä sotaan?” kysyin tutkijalta, joka vastasi nopeas-

ti: ”Alueella ei ole öljyä, uskonto ei ole oleellinen eikä vesikään ole syy sotaan.” Huuhtasen mukaan ”Libanon on turvallisuuspuskuri Israelille. Tässä sodassa on aina ensin kysymys intresseistä. Intressit liittyvät niin valtakysymyksiin kuin turvallisuuteen. Uskonto ja ideologia ovat välineitä, joita käytetään hyväksi. Osama bin Ladenillakin on poliittinen intressi. Se vain on verhoitu koraaniin ja ideologiaan. Hizbollah noudattaa tätä samaa kaavaa.”

Poliittisella tasolla taisteltiin myös sanoista. Esimerkiksi EU:ssa kampaailtiin ”välittömän tulitauon vaatimuksesta. Diplomaattisen kädenväännön jälkeen sanat saivat uuden muodon: EU vaatii ”vihollisuuksien välitöntä lopettamista, jota seuraa kestävä tulitauko.” Pääkaupungeissa käytyjen sanasotien lisäksi sota vain jatkui. Mistä tämä kertoi Lähi-idän politiikan tutkijalle? ”Se kertoo toimijoiden välisestä poliittisesta pelistä ja kansalaisille tarjotusta poliittisesta retoriikasta.”

Huuhtanen viitoitti mielenkiintoisesti sodan hetkellä myös näkymää siitä kuinka sota saataisiin päätymään. ”Vaikka eri toimijat pyrkivätkin Lähi-idässä saamaan aikaan rauhan, niin kaikki tietävät, että ainoastaan Israelin omat intressit tai Yhdysvaltain vahva vastustus pysäyttävät Israelin sotatoimet.” Kävikö näin kuten tutkija pohti, on puntaroimisen arvoinen kysymys. Huuhtanen löysi myös pienen mahdollisuuden kansainvälisestä kritiikistä. ”Yksi vaihtoehto on, että kansainvälinen kritiikki nousee sellaiseksi, että Israel joutuu ottamaan sen vakavasti huomioon.”

Sodan poliittiset seuraukset vaikein kysymys

Tutkija piirsi kaksi skenaariota sodan poliittisista seurauksista, vaikka piti tätä vaikeana kysymyksenä. ”On kaksi vaihtoehtoa ja siten myös kaksi linjaa. Ensimmäinen on niin sanottu Tuomiojan ajama kanta, joka on lähellä YK:n pääsihteerin ja Ranskan kantaa. Sen mukaan kaikki väkivaltaisuuudet lisäävät radikalisaatiota. Se ikään kuin kasaa ongelmia.” Israelin sotatoimet eivät Huuhtasen mukaan suinkaan ratkaise sen ongelmia vaan sotatoimet

Heidi Huuhtanen

kärjistävät Hizbollahin ongelman myös naapurivaltioiden kanssa.

Toisena skenaariona tutkija kuvasi Israelin, Yhdysvaltain ja Ison-Britannian ajaman linjan. ”Israel kykenee asevoimien iskuilla eliminoimaan osan Hizbollahin aseellisesta siivestä. Ja kun tähän lisätään kansainväliset joukot, tulisi niiden taata se, että Hizbollah ei voi aseistaa itseään uudelleen. Näin ollen Hizbollah heikkenee ja Libanonin armeija voisi ottaa vastuulleen Etelä-Libanonin, johon syntyy silloin rauha.” Samalla tutkija piirsi kiteytetyn kuvan Hizbollahia suuremmista tavoitteista: ”Eliminoidaan terroristijärjestö ja vahvistetaan valtiota. Libanonin vakauttamisessa on suurempia tavoitteita. Sillä pyritään siihen, että naapurivallat eivät sekaannu Libanonin asioihin.”

Haastattelun hetkellä ei tiedetä, kumpi näistä kahdesta kilpailevasta linjasta tulee voittamaan vaan ”kumpi tahansa saattaa toteutua”, tutkija mietti, sillä avoimia kysymyksiä on paljon. ”Kuinka pitkälle sotilasoperaatio viedään, mitä sen sivutuotteena syntyy ja kuinka hyvin Hizbollahin sotilaallinen eliminointi onnistuu. Entä mikä on kansainvälisen yhteisön yhtenäisyys, millainen on kansainvälisten joukkojen mandaatti?”, Huuhtanen kyseli ja kertoi, että ”paljon riippuu myös Iranista ja Syyriasta, kumpi näistä skenaarioista toteutuu.” Kykenikö Israel siis eliminoimaan Hizbollahia tarpeeksi vai alkoiko väkivallan kierre kärjistää alkuperäistä ongelmaa, ei myöskään ole tulitauonkaan jälkeen helppo kysymys

vastattavaksi.

Kysyin seuraavaksi tutkijalta, että onko mahdollista, että kansallisvaltiota nostamaan pyrkivät Hamas ja PLO yhtyvät Gazassa ja ne yhtyvät vielä myös Hizbollahin kanssa käymään kahden rintaman sodan sijasta yhden rintaman sotaa Israelia vastaan. ”Tavallaan ne ovat jo käyneet yhdessä tätä sotaa, mutta silloin ei voi käyttää sanaa rintama. Hizbollahin toimet tukevat PLO:ta vastustavia ryhmiä ja toisinpäin. Kyllä ne ovat jo tehneet käytännön yhteistyötä.”

Yhdysvaltain patoamispolitiikka

Yhdysvallat tukee vahvasti Israelia, joten kysyinkin Yhdysvaltain intresseistä. Kauanko amerikkalaisten hermot kestävät kansainvälistä painostusta? ”Yhdysvaltain ja Israelin intressit ovat yhteneväiset”, sanoi tutkija, sillä Yhdysvaltain intresseissä on pelata peliä suuremmalla laudalla kuin mitä Libanon edustaa. ”Yhdysvalloille Libanon on keino padota Syyriaa ja Irania. Tätä kautta se painostaa näitä valtioita luopumaan radikaaliksi kutsutusta poliitikasta alueella. Yhdysvalloille on tässä sodassa paljon saavutettavaa eikä kansainvälinen kritiikki ole sille vielä olleenkaan liian suurta.”

Lähi-idän konfliktissa tuntuu toimijoita yhdistävän yksi suuri ongelma, kuinka yksittäiset sotatoimet ja poliittiset peliliikkeet lopulta vaikuttavat. Tutkija vahvisti tämän sanomalla, että yksittäisten toimien ”kerrannaisvaikutukset voivat aiheuttaa alueella vielä suurempia ongelmia. Vaikka skenaario Israel-Yhdysvallat-Iso-Britannia toteutuisikin, niin ongelmaksi jää se miten Syyria ja Iran toimivat, jos niitä ahdistetaan tarpeeksi.”

Iranin yksinkertainen pelistrategia

Iran tukee avoimesti Hizbollahia presidentti Mahmud Ahmadinejadin suulla. Mitkä ovat Iranin intressit tässä konfliktissa?

”Jätän jälleen kerran retoriikan sikseen... mutta pyrkiikö Iran tuhoamaan Israelin? On totta, että sekä Iranilla että Israelilla on molemmilla alueel-

lisia suurvaltapyrkimyksiä. Israel on jo sellainen. Ydinaseen myötä Iranista tulisi todellinen alueellinen suurvalta.”, kertoi Huuhtanen strategisista motiiveista. ”Iranin keino vastustaa Israelin pyrkimyksiä on käyttää Hizbollahia hyväksi, samoin myös Syyrian. Sekä Iran että Syyria jatkavat tukeaan Hizbollahille eivätkä tue Hizbollahin tuhoamista.” pohti tutkija käytännön siirtoja valtapelissä.

”Hizbollahin kanssa voi neuvotella”

Yhdysvaltain mukaan kysymys on terrorisminvastaisesta sodasta, jossa periaatteena on pidetty, että ”terroristien kanssa ei neuvotella.” Voiko Israel neuvotella Hizbollahin kanssa vai onko se tuhottava viimeiseen mieheen? ”Voidaan neuvotella!”, huudahti Huuhtanen ja jatkoi: ”Hizbollah ei akateemisen määritelmän mukaan ole yksiselitteisesti terroristijärjestö. Se on poliittisesti määritelty terroristijärjestöksi, mutta käytännössä asia on toisin. Neuvotel-

tiinhan myös Jasser Arafatin kanssa. Hizbollah on mielestäni paremminkin guerilla-järjestö.”

Mahdollisissa neuvotteluissa Heidi Huuhtanen näki monia ongelmallisuksia. Esimerkiksi ”Hizbollahille ei ole poliittisesti järkeä luopua sen aseellisesta siivestä, koska se ei ole sen intresseissä. Hizbollahin kanssa voidaan neuvotella esimerkiksi tulitauosta ja vankien vaihdosta. Mutta miksi se neuvottelisi siitä, että sen aseellinen siipi ajettaisiin alas.”

Tutkija näki, että Hizbollahin ”ainoa neuvotteluvalti on se, että sen poliittista asemaa vahvistetaan.” Näin se voisi olla joustava, mutta samalla se - koska shiitit ovat aliedustettuna Libanonin hallinnossa - kasvattaisi poliittista vaikutusvaltaa. Tutkija näki tässä mahdollisuuden siirtyä konfliktin sotilaalliselta tasolta poliittiselle kentälle. ”Sisäpoliittisen roolin kasvattaminen Libanonissa voi olla yksi asia, jolla pystyttäisiin houkuttelemaan Hizbollahia poliittisen prosessin suuntaan. Hizbollahin aseellisen siiven tuhoaminen Libanonissa ei

välttämättä ratkaise mitään ongelmaa Lähi-idässä vaan pelkästään siirtää sitä. Jos Hizbollahin aseellinen siipi tuhoetaan Libanonista, se voi olla ja toimia sitten muualla. Lähi-idässä ei ole helpoja ratkaisuja.”

Rauhan mahdollisuus olemassa

Lähi-idän konflikti on näyttänyt kuinka sotaa on usein käytetty välineenä poliittisten ongelmien ratkaisemiseksi. Tulitauot ovat taukoja tulituksesta ja siten väliaikaisia. Kysyn hieman pessimistisesti saadaanko sotaa koskaan Lähi-idässä lopullisesti loppumaan. Huuhtanen vastasi toiveikkaan analyttisesti: ”On olemassa mahdollisuus päättää sota. Tilanne ei ole umpikuja ollenkaan, vaikka seuraukset ovatkin vaikeat ja hämärän peitossa.”

”Israel lopettaa joka tapauksessa iskut jossain vaiheessa, koska kohteet yksinkertaisesti loppuvat. Ei Israelinkaan intresseissä ole pitkä sota.”, mietti Huuhtanen. Kävikö siis näin, kun tuli-

UNFIL-operaation ajoneuvo ohittaa Israelin panssarivaunun eteläisessä Libanonissa Marwahin kylässä. Kuva Lehtikuva/AFP.

Hizbollah sai liikkeelle kannattajiaan sodan vastustamiseksi mm. Montrealissa. Kuva Lehtikuva/AFP/David Boily.

tauko saatiin sovittua. Sota voi todellakin tuoda myös rauhan aivan kuten Israelin rauhansopimus Egyptin kanssa osoitti.

Kysyin vielä lopuksi mitä muuta tutkija haluaisi sanoa Lähi-idän tulevaisuudesta ja sodan taustoista. ”Puhdasta turvallisuuspoliittista peliä, jota voi ymmärtää. Ihmisille se voi näyttä-

tyä toisenlaisena, kun ideologisia, uskonnollisia ja tunteellisia näkökulmia sekoitetaan peliin. Tällöin sodan syiden ymmärtämisestä tulee huomattavasti hankalampaa.”

Artikkeli perustuu VTM Heidi Huuhtasen haastatteluun ennen elokuun puolen välin tulitaukoa. Huuhta-

nen toimii tutkijana Ulkopoliittisessa instituutissa, jossa hän valmistelee väitöskirjaa englantilaiseen yliopistoon erikoisalanaan Lähi-idän poliittiset kysymykset, erityisesti Syyria. □

Rumien pommitusjälkien sotilaallinen logiikka

Professori Pasi Kesseli vuoden 2006 Lähi-idän sodasta

Haastattelu: Jari Rantapelkonen

”Compound war”- sodankäyntiä

Miltä sota näytti operaatiotaidon ja taktiikan professorin näkökulmasta? Oliko kysymys laajamittaisesta hyökkäyksestä, sissisodasta vai informaatiotosodasta? Vai ”uudesta” sodasta, jossa Israelin valtio sotii verkostoituneita terroristijärjestöjä vastaan niin Libanonissa kolmannen valtion alueella Hizbollahia vastaan kuin Gazassa Hamasia vastaan?

Tässä sodassa näkyi kaikkia edellä mainittuja sotatyyppejä piirteitä. Uudesta sodasta sen sijaan en puhuisi, vaikka rintamia ja sotatyyppisiä oli useampia. Amerikkalaiset alkoivat käyttää 1990-luvulla, tutkiessaan Vietnamin ja Afganistanin sotia, tavanomaisen ja sissisodankäynnin yhdistelmästä nimitystä ”compound war.” Tämä määritelmä sopii mielestäni myös nyt käytyyn sotaan huolimatta siitä, että esimerkiksi informaatiotosodankäynti - muun muassa molempien osapuolten pyrkimys hallita omien, mutta myös koko maailman mielipidettä median keinoin - oli tyyppillistä menneelle sodalle.

Sodan yllätykset

Miksi Israel hyökkäsi Libanonin yhteiskunnan elintärkeitä toimintoja ja infrastruktuuria kuten öljysatamia ja viestintäverkkoja vastaan? Se tuhosi tie- ja siltaverkostoa. Mihin se pyrki tällä? Eikö Hizbollah olisi voitu kukistaa täsmäsotamaisemmin ja hygieeni-

Israelilaisesta sotataidosta tohtoriksi väitellyt Pasi Kesseli analysoi tuoreeltaan Lähi-idän viimeisintä sotaa. Kesselin mukaan Hizbollah yllätti Israelin.

Se sai Israelin turvautumaan perinteisen sotilaallisen voiman käyttöön, vaikka vihollinen oli verkostoitunut ja kätkeytynyt väestön sekaan.

Professori Kesseli selventää sotilaallisen toimintatavan logiikkaa. Samalla haastattelu johtaa kysymään, mitä sotataidollisia johtopäätöksiä sodasta pitäisi tehdä.

semmin pelkää erikoisjoukoilla?

Nykyisen käsityksen mukaan vastasissisotaa käydään sissin keinoin, siis etsitään vastustaja ja tuhotaan se. Israelilaisilla on vastasissisodankäyntiin soveltuvia erilaisia erikoisjoukkoja, mutta niiden määrä on melko vähäinen. Suurempi ongelma vastasissisodan käymisessä on kuitenkin vähäinen aika. Koska vastatoiminnan kohde, tässä tapauksessa Hizbollah, toimi pieninä soluina, jotka olivat hyvin kätkeytyneet ja jotka vaihtoivat alituisesti asemia, oli se myös vaikeasti löydettävissä. Kun vielä näyttää siltä, että Hizbollahin toiminnan kiihtyminen tuli Israelille ilmeisesti kuitenkin ainakin osittain yllätyksenä, ei Israelin keinovalikoimaan jäänyt muita vaihtoehtoja kuin käyttää tavanomaista asevoimaa.

Vastasissitoimintaan ei ehkä ehditty varautua. Pohjoisen Israelin siirtokuntien

asukkaita piti kuitenkin pystyä suojaamaan. Israel käynnisti siis ilma-maaooperaation. Tavoitteita oli useita. Ensinnäkin se halusi siirtää rintamaa kauemmaksi Israelin rajasta, jotta Hizbollahin raketien kantama ei riittäisi Israelin pohjoisiin siirtokuntiin. Toiseksi se tavoitteli massiivisilla ilmaiskulla Libanonin infrastruktuuriin vaikutuksia, joilla se taas saattaisi välillisesti vaikuttaa Libanonin kansan kautta Hizbollahin kykyyn taistella. Logiikka on se, että kun Libanonin kansan olot kurjistuisivat, alkaisi kansa mahdollisesti pitää Hizbollahia syyllisenä sodan alkamiseen.

Maaoperaatiolla lienee ollut tarkoitus myös tuhota Hizbollahin taisteluasemia ja asevarastoja mahdollisimman paljon. Perinteisen maahyökkäyksen rinnalla israelilaiset erikoisjoukot mitä todennäköisimmin etsivät kiivaasti Hizbollahin taisteluasemia - ja erityisesti johtajistoa - eliminoidakseen heidät. On ilmeistä ja

eräitä viitteitäkin siitä, että erikoisjoukko-operaatiot käynnistettiin. Sota oli kuitenkin liian lyhyt niille, jotta todellisia tuloksia olisi näkynyt.

Mitä tulee Syyrian suunnalla olevan tie- ja siltaverkoston tuhoamiseen, näkisin siinä kaksi tarkoitusta. Ensinnäkin se oli viesti syyrialaisille olla ajattelemattakaan osallistumista sotaan - mihin Syyrialla ei kyllä ollut todellista kyvykkään, koska sen asevoimat ovat pääosin 1970-luvulta. Samalla operaatio eristi Syyrian taistelualueesta. Toiseksi tieinfrastruktuurin tuhoamisen voi nähdä pyrkimyksenä estää Hizbollahia vetämästä raskaampia aseitaan pois Etelä-Libanonista ja toisaalta saamasta sinne myöskään lisää aseistusta.

”Hizbollah onnistui informaatiotosodassa Israelia paremmin”

Israel käytti lukuisia informaatiotosodan keinoja hyökkäämällä televisioverkkoa vastaan ja keskeyttämällä vastustajan johtajan puheen, levittämällä lentolehtisiä ja esittelemällä omaa tulivoimaansa medially. Sodasta jäi kuitenkin se kuva, että Israel jäi selvästi tappiolle informaatiotosodassa niin Qanaan ja YK-aseman iskujen kuin

muutenkin israeliläisen sotilasjohtajuuden seurauksena. Miksi? Eikö Israel välitä kansainvälisestä mielipiteestä ja mediasta?

Näyttäisi siltä, että jossain määrin Israel kyllä epäonnistui informaatiotosodassaan, mikä tuntuu aika erikoiselta, koska Israelilla on paljon kokemusta intifadojen ajalta median voimasta. Jotenkin näyttää siltä, että vanhaa jo 1960-luvulla omaksuttua periaatetta sodan ja politiikan suhteesta sovelletaan yhä. Tämän periaatteen mukaan sotaa pyritään välttämään, mutta jos sotaan kuitenkin joudutaan, sen jälkeen puhuvat aseet. Poliitikkojen tehtäväksi jää sitten selittää, miksi asevoimia käytetään sotilaiden ratkaisuihin perustuvalla tavalla. Tällainen sotilaallisten operaatioiden ensisijaisuus asetettujen tavoitteiden saavuttamisessa näyttäisi alistaneen myös informaatio-operaatiot aseellisten operaatioiden selittäjäksi.

Lisäksi näkisin, että Israel epäonnistui myös omiensa keskuudessa, mikä johtunee siitä, että suuri yleisö Israelissa piti ja pitää muita keinoja kuin sotaa parempana ratkaisuna Lähi-idän tilanteen selvittämiseen. Sota, jos siinä tulee tappiota, on turha varsinkin jos ratkaisua ei saavuteta. Nyt suuri yleisö koki, että tulokset panostukseen nähden olivat liian

vaatimattomia.

Hizbollah sen sijaan pystyi jo vuosia ennen sotaa käyttämään mediaa hyväkseen Israelia paremmin. Suuren yleisön silmissä se oli myös se heikompi osapuoli, joka nautti väestön kannatusta erityisesti Etelä-Libanonin palestiinalaistautaisien shiiojen parissa - siis Jordaniasta syyskuussa 1970 pois ajettujen palestiinalaispakolaisten ja heidän jälkeläistensä keskuudessa. Hizbollahia kohtaan tunnettiin eräillä tahoilla myös maailmanlaajuisesti sympatiaa, vaikka Hizbollahiakin voidaan hyvällä syyllä pitää sodan aloittajana. Israelin edellisen Libanonista toukokuussa 2000 tapahtuneen vetäytymisen jälkeen Hizbollah valmistautui kuuden vuoden ajan uuteen taisteluun Israelia vastaan. Se kaivoi taisteluasemiaan, tunneliverkostojaan ja asevarastojaan Israelin rajan läheisyyteen Libanonin valtion tai YK:n siihen puuttumatta. Tässä on myös yksi syy siihen, miksi sekä Qanaa että Khiam otettiin - näin uskon - tulituksen kohteiksi. Ne olivat paitsi kylä ja entinen vankila-alue myös Hizbollahin asemia. Kysymys oli siis ihmiskilpien käyttämisestä. Tämä seikka jäi Israelin hyökkäyksien varjoon. Esimerkiksi tästä voi todeta, että Hizbollah onnistui informaatiotosodankäynnissään Israelia paremmin.

Israelin asevoimien isku 7.8.2006 väitettyyn Hizbollahin tukikohtaan. Kuva Lehtikuva/AFP.

Professori Pasi Kesseli Maanpuolustuskorkeakoulun kirjastossa.

Israelilaisen sotataidon kritiikki ja selitys

Kritiikki Israelin yhteiskunnan sisällä kasvoi sodan pitkittyessä, kun ohjusuhkaa ei kyettykään eliminoimaan parissa viikossa, kuten asevoimien kenraali Dan Halutz sodan alussa kertoi. Julkisesti on kysytty kriittisesti: ”Jos Israelin asevoimilla on yksi maailman parhaista tiedusteluorganisaatioista ja siksi hyvää tietoa Libanonista, niin miksi sotilastiedustelu ei silti tiedä, missä kaikki ohjukset ja laukaisinalustat ovat? On myös kysytty: ”Jos Israelin sotakone ei tiedä aseiden paikkoja, kuinka he voivat tietää mikä talo on Hizbollahin?” Mitä selität tai vastaat sotilaana näihin kritiikin sävyisiin kysymyksiin?

Israelin tiedustelupalvelu lienee edelleen eräs maailman tehokkaimmista. Oletettavaa myös on, että sillä oli aika paljon tietoa Libanonista. Ehkä tilanne sittenkin yllätti laajuudessaan ja äkillisyydessään, koska Israelin ratkaisuna oli tavanomaisen asevoiman käyttö. Ja lisäksi on arvioitu, että Hizbollahilla olisi ollut peräti 12 000 erilaista laukaisualustaa, joista pääosa oli henkilöautoilla, jopa kantaen siirrettäviä. Millainen on tiedustelupalvelu, joka pysyy ajan tasalla tällaisen asearsenaalin liikkeestä? Varsinkin, kun mikä tahansa rakennus saattoi olla

Hizbollahin käytössä, koska sen toimintatapoihin kuuluu kätkeytyä väestön sekaan. Jos tällaista vastustajaa vastaan käytetään tavanomaista asevoimaa, on jälki rumaa, kuten nähtiin.

Sodan voittajaa vaikea löytää

Kuinka tärkeitä ja merkityksellisiä Israelin operatiivis-taktiset voitot olivat strategisesti ajatellen? Entä mikä on sotilaallisten voittojen merkitys poliittisella tasolla pitkällä aikavälillä tarkasteltuna?

Israelin sotilaspolitiikassa on korostunut sotilaallisen voiton tavoittelu. Voitto toimii siinä ennalta ehkäisevänä pelotteena seuraavalle sodalle. Tämä ajattelumalli ei varmaankaan tuottanut tai tuota tuloksia lähitulevaisuudessa vaan ratkaisut on tehtävä ”vihreän veran” ääressä. Pelkästään Palestiinan kysymyksessä - puhumattakaan muun islamilaisen maailman levottomuuksista - on olemassa kolme osapuolta, joiden tavoitteita voi olla vaikea sovittaa yhteisesti hyväksytyksi ratkaisuksi. Israel yrittää säilyttää suvereniteettinsa ja turvata kansaansa. Kansallismieliset palestiinalaiset Gazan kaistalla ja Länsirannalla tavoittelevat itsenäistä Palestiinan valtiota. Alueella vaikuttavat ääri-islamilaist liikkeet vihaavat Israelia ja juutalaisia. Voiko näitä tavoit-

teita yhdistää? Ehkä joitakin, ei kaikkia.

Voittiko kukaan sitten mennyttä sotaa? Mielestäni ei. Hizbollah sai ehkä vähän kunniaa ja sitä kautta uusia kannattajia sitkeästä taistelustaan maailman erästä sotilasmahtia vastaan. Me emme kuitenkaan vielä tiedä, missä määrin Israel onnistui tuhoamaan Hizbollahin organisaatiota ja aseistusta. Näin ollen aika näyttää miten Hizbollahin sotilaallista menestystä pitää arvioida.

Israelissa poliittinen ja sotilaallinen johto menettivät kansan tuen, koska sodan tappiot olivat liian suuret saavutuksiin nähden. Mutta kuten Hizbollahin kohdallakin, emme vielä tiedä, missä määrin Israel onnistui sotilaallisissa operaatioissaan. Näin ollen aika näyttää myös sen, miten Israelin menestystä pitää arvioida. Kaiken kaikkiaan näyttäisi kuitenkin siltä, että Israel oli sodan suurempi häviöjä, koska se maailman silmissä käytti Libanonissa liikaa sotilaallista voimaa. Lisäksi tämän sodan jälkeen yhteistä säveltä Palestiinan tilanteen ratkaisemiseksi saattaa olla yhä vaikeampi löytää.

Faktat hämärtyvät sotiessa

Onko julkisuudessa mielestäsi unohdettu jotain oleellista tästä sodasta tai Israelin asevoimien ja muiden toimijoiden sotilasoperaatioista?

Sotaan tarvitaan aina vähintään kaksi osapuolta. Tässä sodassa molempia osapuolia voidaan pitää sodan aloittajina. Välillä tuntui mediaa seurattaessa, että näin ei ollut. Israelia pidettiin hyökkääjänä ja Hizbollahia puolustajana. Lisäksi olisin kaivannut uutisointiin enemmän tietoa sotivien osapuolten toimintaperiaatteista ja ennen kaikkea näiden taustalla vaikuttavista asioista, kuten vaikkapa vastasisitoiminnan vaikeuksista tai siitä, mihin Hizbollahin taktiikka perustuu. Kun kriisi syttyi, olisi ehkä ollut hyvä muistuttaa lukijoita ja kuulijoita siitä, mistä kaikki itse asiassa alkoi. Eikä tässä olisi tarvinnut mennä Abrahamiin asti, sillä 1900-luvun alkupuoli olisi riittänyt. □

Työnohjaus ja coaching

Vaikuttavuutta johtamisen kehittämiseen

Teksti: Pirkko Vesterinen & Heikki Siltala

Esimiehiä ja työyhteisöjä kehitettäessä joudutaan jatkuvasti etsimään uusia menetelmiä ja lähestymistapoja toiminnan parantamiseksi. Tilannetta voitaisiin verrata huippu-urheilijoihin, jotka joutuvat tulosparannusten jatkumossaan etsimään yhä tehokkaampia valmennusmenetelmiä ja ruokavaliokombinaatioita elimistön totuessa rutiineihin. Termi ”uusi” johtamisen kehittämisen kontekstissa voidaan valjastaa lainausmerkeillä, sillä täysin uudesta innovaatiosta ei työnohjauksen ja coachingin menetelmissä ole kysymys. Kyseiset menetelmät ovat olleet käytössä tietyillä ihmisten parissa työtä tekevillä ammattialoilla jo vuosikymmeniä.

Hyvinvointia eripuraa ja arvovallan sijaan

Sen sijaan voidaan todeta niiden olevan uusia sotilasjohtamisen kehittämisen kentillä ja kasarmeilla. Lasse Laaksosen erinomaisessa tutkimuksessa Eripuraa ja arvovaltaa (Ajatus 2004) Mannerheimin ja kenraalien henkilösuhteet ja johtamistavat paljastavat ylimmäkin päällystön sotilasjohtamisen historiasta tapahtumia, joiden kaikkien ei toivoisi toistuvan. Siksi olisi toivottavaa, että puolustushallinnon kaikilla tasoilla etsitään ennakkoluulottomasti uusia lähestymistapoja johdon kehittämiseen.

Jokaisessa organisaatiossa ja niiden toimintaympäristöissä tapahtuu muutoksia, jotka vaativat edelleen muutoksia toimintatapoihin. Tämä muutos korostuu puolustusvoimien kohdalla esimerkiksi rauhan ajasta kriisiin eri vaiheisiin ja sota-tilaan, kansainvälisiä toimintaympäristöjä nohtamatta. Jos ”eripura ja arvovalta” näyttelevät edelleen suurta osaa päällystön suhteissa, johtamisessa ja toimintatavoissa, on hyvinvointi johdon kehittämisessä nohtunut. Henkilöstön voimavarojen kehittäminen kannattaa

Johtamisen ammattilaiset, tohtorit Pirkko Vesterinen ja Heikki Siltala toivovat, että puolustushallinnon kaikilla tasoilla etsitään ennakkoluulottomasti uusia lähestymistapoja johtamisen kehittämiseksi. Vesterinen ja Siltala kysyvät olisiko siviilijohtamisen tantereilla tutkitusti tulosta parantaneista työnohjauksen ja coachingin menetelmistä apua upseereillekin.

Pirkko Vesterinen

aloittaa jo syvän rauhan aikana; löytyyhän puolustusvoimista Suomen (tai jopa maailman) parhaat johtajat, joten tavoitetila on valmiiksi korkealla.

Työnohjaaja tai coach ei ole konsultti, auktoriteetti tai ”guru”, joka sanelee oikeat ratkaisut. Työnohjaajan tarkoituksena ei ole synnyttää ohjattavan yksilön tai pienryhmän riippuvuutta ulkopuolisesta tietolähteestä. Tämä on huomattava puolustusvoimien hierarkkisessa rakenteessa ja autoritaarisessa kulttuurissa, jossa on totuttu odottamaan johtajan päätöstä ja jonka seurauksena johdettavat pyrkivät palvelemaan ja miellyttämään johtajaansa. Siksi työnohjaajan tai coachin puolustusvoimien organisaatiois-

Heikki Siltala

sa on tärkeää kannustaa sekä rohkaista ohjattavia sisäisten voimavarojen löytämiseen ja käyttämiseen. Tämä voi edellyttää jopa nykyisten käytäntöjen kyseenalaistamista.

Tavoitteena työn parempi sujuminen

Työnohjaus ja coaching ovat kokonaisvaltaisia työn ja työntekijän kehittämismenetelmiä, joiden perustavoite on työn parempi sujuminen. Työn sujuminen on työntekijän ammatti-identiteetin tunnistamista, jaksamista, perustehtävän mahdollisimman hyvää toteuttamista ja sitä kautta myös organisaation perustehtävän toteutumista. Työnohjausta ja coa-

chingia voidaan toteuttaa yksilö-, ryhmä- tai työyhteisön työnohjaajana. Työyhteisön työnohjaajaksi ovat mukana kaikki työyhteisöön kuuluvat henkilöt johto mukaan luettuna. Perinteinen työnohjaus toteutuu pitkäkestoisena, yleensä 1 - 3 vuotta kestävässä prosessina, jonka aikana ohjausryhmä tai yksilöohjattava kokoontuu koulutetun työnohjaajan kanssa säännöllisin väliajoin, useimmiten 1 - 4 kertaa kuukaudessa.

Työnohjaus ja coaching ovat käsitteinä lähellä toisiaan. Työnohjaus on lähtökohdiltaan ehkä enemmän avoin, ohjaava ja perustehtävälähtöinen, kun taas coachingia on luonnehdittu enemmän sanoilla henkilökohtainen, valmentava ja strategialähtöinen (myös käytössä oleva elinkeinoelämän tarpeisiin räätälöity käsite: business coaching, viittaa liiketoimintalähtöisyyteen). Käytännön työssä ammattitaitoinen työnohjaaja tai coach hyödyntää molempia menetelmiä asiakkaan tarpeen mukaisesti. Molemmat eroavat konsultoinnista mm. siten, että työnohjaaja tai coach ei välttämättä ole asianomaisen toimialan asiantuntija, vaan toimii johtamisen, ryhmädynamiikan, monimutkaistenkin vuorovaikutussuhteiden asiantuntijana ja edistää siten oppimista ja kehittymistä. Tässä artikkelissa käsitteitä käytetään päällekkäin ja rinnakkain.

Henkilökohtaista ja ryhmäohjausta

Työnohjaus ja coaching soveltuvat hyvin sekä yksilö- että työyhteisö- ja johtoryhmätyöskentelyn kehittämiseen. Henkilökohtaisessa ohjauksessa tai valmennuksessa autetaan työntekijää yksilöllisesti hyödyntämään voimavarojaan tavoitteiden saavuttamiseksi.

Coachingin avulla ohjattava oppii tutkimaan ja muuttamaan ajatteluaan ja toimintaansa. Se parantaa työn suunnittelua, vaikeiden tilanteiden hallintaa, omaa jakamista ja tuloksellisuutta.

Tavoitteena on sekä yksilön että organisaation kehittyminen tuloksellisuudessa, asiakastyytyväisyydessä ja työhyvinvoinnissa.

Mitä työnohjauksessa tapahtuu?

Työnohjaajaksi käsitellään ohjattavan tai ohjattavien työtä ja työkontekstia eli

ympäristöä tai todellisuutta, jossa työtä tehdään. Tarkastelun kohteena voivat olla mm. konkreettiset työtilanteet, työskentelytavat ja -menetelmät, työnjako, työroolit sekä työhön liittyvät ajatukset, tunteet, asenteet, arvot ja vuorovaikutussuhteet. Ohjattavat määrittelevät itse työnohjaajaksi tavoitteet sekä työnsä kannalta keskeisimmät ajankohtaiset alueet, joita he haluavat työnohjaajaksi käsiteltävän. Myös organisaation johto tai yksikköjen esimiehet voivat asettaa työnohjaajalle tavoitteita, joiden toivotaan toteutuvan työnohjausprosessin kautta ja siten edistävän työyksikön ja organisaation perustehtävän toteutumista.

Huolimatta siitä, mitä ohjattavat työnohjaajaksi tavoitteeksi asettavat, itse työnohjaus-menetelmällä on omat tavoitteensa. Työnohjaus tähtää ohjattavan ammatillisen identiteetin ja itseohjautuvuuden vahvistamiseen. Työnohjausprosessin avulla ohjattavia tuetaan kasvamaan oman työnsä subjekteiksi, tekijöiksi ja toimijoiksi sekä tiedon tuottajiksi eikä vain olemaan ulkopuolelta tulevan tiedon ja tapahtumien objekteja ja vastaanottajia. Näitä lähtökohdita silmällä pitäen työnohjaaja pidättäytyy antamasta suoria neuvoja tai mielestään sopivia ratkaisuja ongelmiin.

Työnohjaajaksi tehtävänä on edistää ohjattavan ammatillista kasvua ja auttaa häntä kehittämään ammatillista identiteettiään. Tällaisiin tavoitteisiin myös työnohjaus on tarkoituksellista ja päämäärähakuista vaikuttamista toiseen ihmiseen. Koska vaikuttamisellaan työnohjaaja puuttuu ohjattavansa elämään, hänellä tulisi olla toiminnalleen tietoiset, moraalisesti kestävät perustelut. Kasvattajana hänellä on eettinen vastuu toiminnastaan. Siksi hänen tulisi olla tietoinen siitä, miten hän vaikuttaa kasvatettavaansa ja millaisia asenteita hän omalla käyttäytymisellään välittää.

Onnistuneen työnohjaajaksi lähtökohdita

Edellytykset onnistuneelle ohjaukselle ovat ensinnäkin ohjaajan oma reflektiivinen kyky tarkastella omaa ohjaamistaan, uskomuksiaan ja ohjaustavoitteitaan. Reflektiivinen ohjaaja voi tukea ohjattavaa tutkimaan omaa ajattelua tutkivien metakognitioiden kehittymistä. Ohjaaja auttaa ohjattavaa löytämään itsensä ja oman tyylinsä virittämällä häntä kysy-

mään itseltään ja tarvetta vastata niihin. Toisin sanoen ohjaaja harjaannuttaa ohjattavassa ajattelun ja ymmärryksen valmiuksia. Ohjauksen välilliseksi tavoitteeksi voidaan siis asettaa aktiivinen oppiminen ja itseohjautuvuus, jotka kehittyvät ohjaajan ja ohjattavan välisessä dialogissa.

Toinen edellytys on ohjaajan kyky muuttaa omaa persoonallista ymmärrystään kohti pedagogista ymmärrystä voidakseen tulkita ja selittää ohjattavalle relevantteja sisältöjä.

Kolmas tärkeä ohjaajana liittyvä tekijä ohjaustilanteessa on ohjaajan persoonaan liittyvät ominaisuudet. Näitä tekijöitä ovat muun muassa ohjaajan affektiivinen sävy ja empaattinen suhde ohjattavaan, aito kuuntelu sekä ”hellä” kontrolli aiheessa pysymiseksi.

Työnohjaustilannetta voidaan tarkastella monella tavalla ja useasta eri näkökulmasta. Ohjausta käsittelevästä kirjallisuudesta nousevat keskeisiksi työnohjaustilanteen elementeiksi dialogi, reflektio, palaute ja arviointi.

Opettajana narsistisesta yksinpuhelusta dialogiin

Onnistuneessa dialogissa ohjaaja antaa ohjattavalle mahdollisuuden ilmaista itseään ja ottaa hänet kumppanikseen, eläen yhteiset tilanteet ohjattavan näkökulmasta. Kun ohjaaja hyväksyy ohjattavan ehtoita, alkaa tämä paitsi hyväksyä itsensä paremmin, myös kuulla omaa sisäistä puhettaan ja olla yhteydessä omiin kokemuksiinsa aidossa kanssakäymisessä toisten kanssa. Näin ohjattava alkaa luottaa itseensä ja rohkaistuu itsenäiseen päätöksentekoon yhä enemmän. Ohjaajan ammattitaitoa on se, että hän kykenee näkemään tilanteet useasta perspektiivistä ja avartaa oman perspektiivinsä avulla myös ohjattavan perspektiiviä.

Itse reflektio ei ole työnohjaajaksi riittävä, vaan tarvitaan myös toisten, ohjaajan ja usein myös ryhmän reflektioivaa yhteistoiminnallista apua ja tukea. Vain toisten avulla tavoitetaan tiedostamatonta ainesta ja ohjattavan on mahdollista päästä korkeamman ymmärryksen tasolle. Reflektointi on siis väline, jonka avulla voidaan ottaa etäisyyttä ja lähestyä ohjaustilannetta uudenaikaisista näkökulmista. Reflektio voi avata ja johtaa uusiin ajatuksiin ja tunteisiin sekä tekoihin, joista itse ei ole ollut lainkaan tai on

Kuva Puolustusvoimat.

Työnohjausta käytännön tasolla.

vain osittain tietoinen. Reflektiivisessä ohjauksessa toimitaan siis tavalla, joka tekee oman toiminnan tietoiseksi, asettaa taustaoletukset kritiikin kohteeksi ja muotoilee ongelma- tai oppimistilanteen uudelleen.

Palautteen vastaanottamista ja antamista voi harjoitella. Ohjattavien tulee olla avoimia palautteelle, jotta se voi edistää jatkuvaa oppimista. Avoimuudella ymmärretään usein osallistuvaa avoimuutta, joka tarkoittaa avoimuutta ulospäin. Avoimuus voi olla myös reflektiivistä, avoimuutta omaan sisimpään, toisin sanoen omien ajatusten, tunteiden ja mielipiteiden avointa tarkastelua. Molempia avoimuuden muotoja tarvitaan palautteen antamisessa ja vastaanottamisessa. Palautteen vastaanottajan kannalta luottamuksellinen suhde on tärkeä, samoin vastuullinen kuuntelu.

Työnohjausprosessia voidaan luonnehtia eräänlaiseksi oppimisprosessiksi. Oppimisprosessiin kuuluu olennaisena osana arviointi. Arviointia ei voi erottaa oppimisprosessista ilman, että samalla rajoitetaan ihmisen kasvun mahdollisuuksia. Arviointitoiminnan syvin olemus on tukea ohjattavan minäkäsityksen kehitystä ja sen todellinen tehtävä on ohjattavan motivointi. Keskeisellä sijalla on ohjattavan itsearviointi. Se mahdollistaa

ohjattavan itsensä kriittisen arvioinnin, ymmärtämisen, johtopäätösten teon ja kyseenalaistamisen sekä itsensä toteuttaman työskentelytavan arvioinnin. Työnohjauksessa oman tavoitetason arviointi pitäisi olla ohjattavan itsearvioinnin kohteena.

Tutkimustulos: tulokset paranivat merkittävästi

Työnohjauksen on tutkimuksissa havaittu vaikuttavan parantavasti ohjattavan työhön, vähentävän uupumista, kohottavan toiminnan laatua, selkeyttävän ammatti-identiteettiä sekä parantavan työyhteisöjen toimintaa.

Business coachingin vaikuttavuutta liiketoiminnan tuloksiin on hiljattain tutkittu. Tutkimuksessa oli mukana 100 johtajaa Yhdysvaltain suurimmista ns. FORTUNE 1000 -yrityksistä, jotka osallistuivat noin vuoden ajan coaching -prosessiin. Tutkimuksessa havaittiin, että coachingiin sijoitetun pääoman tuotto oli kuusinkertainen; pidemmällä ajanjaksolla todennäköisesti suurempikin. Yritysten näkökulmasta saavutettiin merkittäviä parannuksia mm. tuottavuudessa, laadussa ja asiakaspalvelussa. Johtajien osalta keskeisimpiä parannuksia tapahtui erityisesti johtajan suhteissa muihin työyhteisön jä-

seniin, tiimityössä, työtyytyväisyydessä ja konfliktien ratkaisemisessa. (Maximizing the Impact of Executive Coaching: Behavioral Change, Organizational Outcomes, and Return on Investment. The Manchester Review 2001, Volume 6, n:o 1.)

Upseereille johtamisen ”sparraajat”

Työnohjaus voi parhaimmillaan olla todellinen ”täsmäase”, jossa jäykimmänkin seipään niellyt ja rooliensa vankina oleva esimies, johtaja ja vaikkapa upseeri saa vapautuneesti käsitellä johtamistaan. Omaan työrooliin, työhön ja työyhteisöön liittyviä kysymyksiä, ongelmia ja tunteiden jäsentämistä, tiedostamista ja tutkimista voidaan käsitellä yhdessä koulutetun ja siten ammatillisesti pätevän työnohjaajan kanssa.

On siis luonnollista, että perinteisen johtamiskoulutuksen eli kurssittamisen sijaan tai ainakin rinnalle tarvitaan vaikuttavuudeltaan huomattavasti parempiin tuloksiin yltävää ryhmäohjausta tai henkilökohtaista ”sparrausta.”

Heikki Siltala, FT, on Johtamistaidon Opiston (JTO) rehtori ja varatoimitusjohtaja. Pirkko Vesterinen, KT, on Johtamistaidon Opiston apulaisjohtaja. □

Sopiva upseeriksi?

Soveltuvuusharkinta kadettien opiskelijahallinnossa

Teksti: Marko Hirsimäki

Kadetin opinnot ovat saattaneet aikojen saatossa päättyä hyvinkin suoraviivaisesti. ”Varusvaraston kautta ulos” on kuvastanut upseereiden järkähtämätöntä päätöksentekokykyä - sotilasjohtajan perushyvettä. Omaavatko tämän päivän sotilasjohtajat enää tuota perushyvettä? Viimeaikaisten kokemusten valossa kadetin opintojen keskeytystä tai hänen erottamistaan saattaa edeltää jopa kuukausia kestävä hallinnollinen prosessi jatkuen vielä erillisenä pitkäaikaisena valitusprosessina.

Ajat muuttuvat ja meidän on muututtava ajan mukana, viranhaltijoina elettävä kulloistenkin normien mukaan. Arvioitaessa henkilön soveltuvuutta upseerin uralle - tehdään se sitten opiskelijavalinnassa tai opintojen aikana opiskelijan erottamista harkittaessa - toteutetaan soveltuvuusharkintaa. Soveltuvuusharkinta muodostaa Maanpuolustuskorkeakoulun kannalta merkittävän osan kadettien opiskelijahallintoa.

Hallinnollisia uudistuksia

Vuoden 1999 hallinto-oikeusuudistus ja vuoden 2000 perustuslakiuudistus yhtenäistivät eri hallinnonalojen valitusmenettelysäännöksiä ja paransivat kansalaisten tietoisuutta omista oikeuksistaan sekä valitusmahdollisuuksistaan.

Samaan aikaan kansalaisten yksilön oikeuksien ja oikeusturvan kehittämisen kanssa puolustusvoimat uudisti suomalaista upseerikoulutusta. Vuonna 2001 käyttöön otetun uuden koulutusohjelman alkutaivalta väritti ajoittain

hyvinkin aktiivinen arvostelu uuden koulutusjärjestelmän kyvykkyydestä kouluttaa kaikilta ominaisuuksiltaan vaatimukset täyttävää upseeristoa puolustusvoimien ja rajavartiolaitoksen palvelukseen.

Syksystä 2002 alkaen kadettien opintojen keskeyttämiset ja kadettien erottamiset lisääntyivät merkittävästi. Yksilön oikeuksien ja oikeusturvan kehittyminen vaikuttivat huomattavan valitusmäärän syntyymiseen opiskelijahallinnon päätöksistä Maanpuolustuskorkeakoulussa.

Opiskelijan erottaminen

Laki antaa mahdollisuuden opiskelijan opiskeluoikeuden lopulliseen eväämiseen.

Jos opiskelija on syyllistynyt rikokseen tai muutoin sotilaan arvolle sopimattomaan käyttäytymiseen, hänet voidaan erottaa.

Lainsäätäjä on perustellut kyseistä lopullisuutta upseerikunnan arvoperustan kannalta merkittävällä tavalla:

Opiskelijan syyllistyessä rikokseen

Marko Hirsimäki

tai muuhun sotilaan arvolle sopimattomaan käyttäytymiseen hänen voidaan katsoa menettäneen sen luottamuksen, jota puolustusvoimien upseerin tai opistoupseerin virkaan koulutettavalta edellytetään. Opiskelija, jonka opiskelu keskeytetään, voisi myöhemmin uudelleen hakeutua opiskelijaksi opetuslaitokseen. Sen sijaan erotetulla opiskelijalla ei tätä mahdollisuutta enää olisi.

Kuten lainsäätäjä on perustelulausunnossaan maininnut, erottamiseen johtaneessa tapauksessa on kysymys luottamuksen menettämisestä, jonka on katsottu olevan peruuttamatonta ottaen huomioon tehtävä, johon kyseistä opiskelijaa ollaan kouluttamassa. Näin ollen ainoaksi perusteeksi kysei-

sen lopullisuuden ohittamiseksi jäänee hallintomenettelyssä tai päätöksen perusteluissa havaittu virhe, jonka myötä kyseinen päätös tulisi evätä.

Erottamisen perusteet

Laki ei erittele rikoksia, joihin syyllistynyt opiskelija tulisi erottaa, vaan lainsäätäjä on jättänyt kyseisen harkintavallan erottamispäätöksen tekijälle, Maanpuolustuskorkeakoulun rehtorille. Myöskään puolustusvoimien hallinnollisilla määräyksillä ei lakia ole katsottu tarpeelliseksi täsmentää, vaan harkintavalta on säilytetty päätöksentekijällä.

Sotilaan arvolle sopimaton käyttäytyminen kattaa muut kuin rikokseen syyllistymiseksi tulkittavat teot. Kyseisen teon tehneen henkilön voidaan myös katsoa menettäneen häneltä edellytettävän luottamuksen. Kuten rikostenkin osalta, on lainsäätäjä jättänyt tässäkin kohdassa runsaan harkintavallan päätöksentekijälle.

Tehdyn päätöksen tulisi perustua esitutkintaan tai muutoin yksityiskohteisesti dokumentoituun aineistoon, kuten alla olevasta Helsingin Hallinto-oikeuden lainauksesta voidaan päätellä.

Kadetti N.N. on syyllistynyt 14.10.2002 luvattomaan poissaoloon. Hän on nukkunut avoimesti liikuntaleirin oppitunnilla ja hänet on asetettu valvontaan 29.7.2003 heikon henkilökohtaisen asenteen johdosta. N.N:lle on annettu kirjallinen kehoitus 17.10.2003 heikon opintomenestyksen ja henkilökohtaisen asenteen johdosta ja hän on käyttäytynyt asiattomasti 29.1.2004 sotatieteen kandidaattien iltajuhlissa. Rehtori on voinut edellä mainituilla perusteilla katsoa, että N.N. on syyllistynyt sotilaan arvolle sopimattomaan käyttäytymiseen. Syytä rehtorin päätöksen muuttamiseen ei ole.

Eräissä tapauksissa yllä mainittu peruste on virheellisesti rinnastettu rikoslain 45. luvussa esiintyvään sotilaan sopimattomaan käyttäytymiseen, jolloin myös tunnusmerkistölle on haettu rinnastusta kyseisestä säädöksestä. Edellä kuvattuun virheelliseen rinnastukseen lienee päällimmäisenä syynä toisiaan muistuttavat sanamuodot.

Opintojen keskeyttäminen

Opintojen keskeyttäminen on erotamista lievempiasteinen seuraus soveltuvuusharkinnasta.

Maanpuolustuskorkeakoulun opiskelijan opiskelu voidaan keskeyttää pitkäaikaisen sairauden vuoksi, riittävän opintomenestyksen puuttuessa tai muusta vastaavasta painavasta syystä.

Lain perusteella opintojen keskeyttämisellä voidaan ymmärtää, ettei se tarkoita opintojen lopullista päät-

kadettikurssilla keskeytetään eikä hänellä ole mahdollisuutta jatkaa opintojaan seuraavilla kadettikursseilla” voinko hakea seuraaville kadettikursseille puhtaalta pöydältä tasavertaisena muiden hakijoiden kanssa.

Kyseisen valituksen liitteenä on opintojen keskeyttämistä esittävän opetuslaitoksen ristiriitainen esitys, jolla on pyritty laajentamaan opintojen keskeyttämisen merkitystä.

...koulu esittää, että... 2. Kadetti N.N:n upseerin perusopinnot 91. kadettikurssilla keskeytetään eikä

Kuva Puolustusvoimat.

Pääsykokeen Cooper-testi.

tämistä. Lainsäätäjä on tarkoittanut opintojen keskeyttämisen sisältävän mahdollisuuden opintojen myöhemmästä jatkamisesta, kuitenkin vasta uudelleen opiskelijaksi hakeutumisen jälkeen, kuten lain perustelumuietiossa todetaan.

Opiskelija, jonka opiskelu keskeytetään, voisi myöhemmin uudelleen hakeutua opiskelijaksi opetuslaitokseen.

Terminä opintojen keskeyttämisestä on ymmärretty ja käytetty joissain tapauksissa ristiriitaisesti. Esimerkkinä kyseisestä ristiriitaisuudesta on Helsingin Hallinto-oikeudelle osoitettu kadetin tekemä valitus, jossa kadetti vaatii selkiyttämään opintojensa keskeyttämistä käsittelevän asiakirjan sanamuotoa.

Haluan selvyyden kohtaan ”Kadetti N.N:n upseerin perusopinnot 91.

hänellä ole mahdollisuutta jatkaa opintojaan seuraavilla kadettikursseilla.

Tässä tapauksessa Maanpuolustuskorkeakoulun rehtori teki päätöksen opintojen keskeyttämisenä ottamatta huomioon opetuslaitoksen esitystä päätöksen lopullisuudesta.

Opintojen keskeyttäminen määräajaksi

Opintojen keskeyttäminen määräajaksi perustuu hallintokäytännön kokemusten myötä havaittuun tarpeeseen voimassa olevien säädösten soveltamiseksi ja on kirjattu Maanpuolustuskorkeakoulun johtosääntöön. Esimerkiksi heikon opintomenestyksen osalta on opiskelijan kannalta edullisempaa, että hänen opintonsa keskeytetään määräajaksi ja hän

Kuva Puolustusvoimat.

Kapteeni Hirsimäki tutkii Kadettikouluun pyrkinneiden asiakirjoja.

kyseisen määräajan jälkeen tulee puuttuvat opinnot suoritettuaan jatkamaan opintojaan kuin, että opinnot keskeytettäisiin ilman määräaika.

Pitkäaikainen sairaus opintojen keskeyttämisen perusteena määritellään puolustusvoimien lääkärintarkastusohjeen (LTO) mukaisesti terveydelliseksi esteeksi upseeriksi kouluttamiselle. Sairauden aiheuttaessa merkittävää haittaa opinnoille tulee harkittavaksi, onko kyseiset opinnot mahdollisia suorittaa sairaudesta toipumisen jälkeen ja tulisiko tuolloin soveltaa mahdollisuutta keskeyttää opinnot määräajaksi.

Esitetään, että kadetti N.N:n opinnot keskeytetään 90. kadettikurssilla yhdeksi vuodeksi terveydellisistä syistä. Kadetti N.N:llä on mahdollisuus jatkaa opintojaan 91. kadettikurssilla erikseen määritettävänä aikana. Kadetti N.N:n on toimitettava lääkärin todistus palveluskelpoisuudestaan ja

ilmoitus opinto-oikeuden käyttämisestään Maanpuolustuskorkeakoulun perustutkinto-osastolle 30.6.2006 mennessä.

Opintomenestykselle asetetut vaatimukset on määritetty voimassa olevassa arvosteluohjeessa.

Esitetään, että kadetti N.N:n opinnot keskeytetään 71. merikadettikurssilla. Kadetti N.N:llä on mahdollisuus jatkaa opintojaan 72. merikadettikurssilla sotatieteiden kandidaatin erityyvien opintojen alkaessa, jos hän on suorittanut puuttuvat opinnot hyväksytysti 29.6.2004 mennessä.

Kaikkia soveltuvuusharkintaan liittyviä päätöksiä tulee edeltää kyseisen kadetin kuuleminen, joka useimmiten toteutetaan kirjallisen vastineen muodossa.

Opintoni ovat edenneet siihen vaiheeseen, jossa minun olisi pitänyt

osoittaa parempaa menestystä opinnoissa. Näin ei kuitenkaan ole tapahtunut. Yrityksistä huolimatta en ole kyennyt muuttamaan niitä asioita, joita viime kerralla kirjoittaessani vastinetta asetin tavoitteeksi. Olen kuitenkin sitä mieltä, että haluan jatkaa opintojani seuraavalla kadettikurssilla. Olen myöskin tullut siihen tulokseen, että mikäli minulle annetaan mahdollisuus, kykenen suoriutumaan opinnoistani ensi vuonna.

Harkintavallan laatu

Kadetin erottaminen tai hänen opintojensa keskeyttäminen tänä päivänä on seurausta samoista päämääristä kuin menneinä vuosikymmeninäkin. Lainsäädäntö on asettanut merkittävät rajauksensa sekä erottamisen että keskeyttämisen perusteille ja edellyttää toimenpiteiden osalta hallintomenettelyä, joka ennen kaikkea turvaa yksilön - kadetin - oikeusturvan. Lainsäädäntö jättää merkittävästi harkintavaltaa Maanpuolustuskorkeakoulun rehtorille ja rajauksetkin on luotu aikaisemmin upseerikoulutuksessa hyväksi havaittujen menettelytapojen ja yhteiskunnan upseeristolle hyväksymien arvojen pohjalta. Itse asiassa ei tulisikaan puhua lain asettamista rajoituksista, vaan ne tulisi ymmärtää perusteina, jotka oikein käytettyinä antavat upseeristomme laatua valvoville laillisen oikeuden toteuttaa tehtävänsä.

Kirjoittaja laati esiuupseerikurssi 58:lla tutkielman soveltuvuusharkinnasta. Hän jatkaa parhaillaan opintoja yleisesikuntaupseerikurssilla. □

Sotilashuumori elää ja voi hyvin

Teksti: Kylkirauta ja 26.Kadk

Kadettien päivärahojen käyttö

Kadettien päivärahat käytettiin 26. kadettikurssilla monella tapaa. Silloin kun ”rahaa oli” toiset menivät Seligssonille tilaamaan diagonaalipuvun ja manttelin, hankittiin kappisaappaat Tanskaselta ja koppalakki Wahlmanilta. 500 markalla sai rannekellon, ihan ”itsevedettävän.” Rahaa riitti myös huvituksiin, jopa hieman ylimitoitetusti. Joukko kadetteja meni Kämppiin, arvostettuun hotelliin Pohjois-Esplanaadinkadun varrella, ”elivät herroiksi” ja kyllästyttyään paikan viihdemusiikkivalintaan he löivät pianistin eteen ison nipun seteleitä ja ilmoittivat: ”Säkki-järven polkka.”

XXVI Kadettikurssin historiikista

Akateemisuutta Kadettikoulussa

Kenraali Vilho Nenonen kävi (kadetti)koululla ja piti samalla tykistöjoukkueille luennon ballistiikasta. Tieteellisen kuiva esitys hiljaisella äänellä, ikään kuin hän olisi puhunut itseksensä. Luokkaan kuuluivat kaukaa ammutut kranaatinheittimen lähtölaukaukset. Nenonen virkistyi selvästi ja kysyi: ”Kuka ampuu krh:lla?” Ilkeät toverit vitsailivat, että tämä oli luennon ainoa kohta, jonka Tyk. IA:n kadetit ymmärsivät.

XXVI Kadettikurssin historiikista

Tunnilla ei nukuta

Kadettien opettaja everstiluutnantti M Santavuori ymmärsi, että kadetteja saattoi nukuttaa jopa hyvän oppitun-

Sotilaille ja upseereille sotilashuumori on ollut aina tärkeä osa sotilaallista kulttuuria. Huumori paitsi yhdistää niin se auttaa voittamaan vaikeat ja nolotkin tilanteet. Sotilashuumori on usein parhaimmillaan tilannekomiikkaa, jossa sotilasyhteisön säännöt määrittävät sopivan tavan toimia. Tässä muutama esimerkki poimittuna elävästä elämästä ja sattumuksista, joihin 26. kadettikurssi on törmännyt. Kuinka ajattomia monet näistä ovatkaan, osa ei niinkään.

nin aikana. Hänellä oli kuitenkin tähän hyvä ratkaisu: ”Herrasmies ei tunnilla nuku. Jos kadettia väsyttää, pyydätte nousta seisomaan ja minä annan luvan.” Santavuoren tunneilla toistui tuon tuostakin vuoropuhelu: ”Herra everstiluutnantti, pyydän saada seistä.” ”Olkaa hyvä.”

XXVI Kadettikurssin historiikista

Kadetit osaavat esiintyä

Ilmalinja oli toukokuussa viikon opintomatalla ja majoittui Tampereelle. Lentäjät viettivät iltaa Rosendahlin vanhassa hotellissa Pyynikin rinteellä. Tilaisuus oli ehkä vaisu ja kadetit innostuivat järjestämään vireätä ohjelmaa, olihan heillä kykyä ja varsinkin halua. Jossakin vaiheessa tultiin kohteliaasti kysymään, kestääkö kadettien ohjelma vielä kauan. Tampereen teatterin näyttelijöillä sattui olemaan ohjelmallinen illanvietto ja hekin olisivat halunneet esiintyä.

XXVI Kadettikurssin historiikista

Presidentinlinnassa jännitti

Nimittämistilaisuuden perinteisiin kuuluu, että nimittämisen jälkeen tavallan presidentti ja (sodan aikana) ylipääällikkö kättelevät uusia upseereita, jotka esittäytyvät. Joukossa on joku jännittäjä, joka onnittelu- ja kättelyseremoniassa luo oman esittäytymiskaavan. Suurella kurssilla oli varaa kahteenkin jännittäjään, ja kömmähdykset sattuivat nimenomaan kun he kättelivät Mannerheimia, jolta riitti muutama lohduksen sana.

Kadetti N.N: ”Marsalkka N.N. Herra Mannerheim.”

Mannerheim: ”Toivottavasti joskus.”

Kadetti O. Hankala: ”Kadetti Marsalkka. Herra marsalkka.”

Mannerheim: ”Onpa kovin erikoinen nimi.”

XXVI Kadettikurssin historiikista

Kylkirauta ottaa mielellään vastaan huumoripitoisia juttuja, lyhyitäkin sattumuksia ja vitsejä, joihin upseerimme ovat erityisesti viime vuosina törmänneet osoitteeseen jari.rantapelkonen@mil.fi

Jääkärimajuri Nurmio

korosti sotilaspedagogiikan taitoja

Teksti: Jarkko Kemppi

Everstiksi vuonna 1938 ylennetty jääkäriupseeri Heikki Eliel Nurmio muistetaan ehkä parhaiten Jääkärimarssin sanoittajana. Hän oli myös tuottelias ja arvostettu sotahistorioitsija. Tohtori Kemppi keskittyy artikkelissaan lähinnä monipuolisen upseerin Heikki Nurmion vuonna 1924 majurina tekemään opintomatkaan Ruotsiin ja sen vaikutuksiin. Artikkelin mukaan Kadettikoulun johtajana Nurmio korosti, että ulkomaisia sotilaspedagogiikan oppeja ei voi sellaisenaan tuoda Suomeen vaan niitä on osattava soveltaa upseerikoulutuksessa.

Opettaja ja jääkäriupseeri

Heikki Eliel Nurmio syntyi 29.10.1887 Pihlajavedellä. Hän valmistui ylioppilaaksi Turusta vuonna 1906 ja jatkoi opintojaan Helsingin yliopistossa, josta hän vuonna 1911 valmistui filosofian kandidaatiksi. Nurmioilla oli tutkinto myös kasvatusopissa. Hän auskultoi Helsingin Suomalaisessa normaalilyseossa vuosina 1911-1912. Ennen Vapaussotaa Nurmio ehti toimia opettajan viransijaisena muun muassa Turussa, Parikkalassa ja Raumalalla.

Nurmion jääkärikausi alkoi tammi-kuussa 1916 ja hän sai taistelukokemusta muun muassa Riianlahden ja Aa-joen taisteluissa. Vapaussodassa Nurmio oli aluksi joukkueenjohtaja ja myöhemmin lähettiupseeri. Nurmio osallistui Lempäälän ja Viipurin taisteluihin. Nurmion urakehityksestä mainittakoon, että hän oli vuonna 1918 luutnantti, vuotta myöhemmin kapteeni ja vuonna 1922 majuri.

Epäillen Ruotsiin oppiin

Tärkeä vaihe jääkärimajuri Nurmion uralla oli vuonna 1924. Tuolloin hän pääsi opintokomennukselle Ruotsiin

tutustumaan sikkäläisen kadettikoulun (Krigskolan) ja sotakorkeakoulun (Krigshögskolan) opetukseen.

Monet suomalaiset upseerit pyrkivät lähinnä ensimmäisen maailmansodan voittajavaltioiden, kuten Ison-Britannian, Ranskan ja Italian sotakouluihin. Ruotsiin suhtauduttiin varautuneesti muun muassa siksi, että maa ei ollut mukana maailmansodassa. Nurmioillakin oli vahvoja epäilyjä ruotsalaisten sotakoulujen opetustasosta. Hän ei ollut suinkaan ainoa suomalaisupseeri, jolla oli negatiivisia ajatuksia ruotsalaisesta sotilaskoulutuksesta.

Esimerkiksi jääkärikapteeni V.E Tuompo olisi halunnut lähteä Ranskaan, mutta hänkin sai vuonna 1924 vajaan vuoden mittaisen komennuksen Ruotsiin. Tuompo epäili Ruotsin sotakorkeakoulun tasoa: ”Olisiko tämän maan sotakorkeakoulu se oikea opinahjo, jossa käytännön sotakokemusta saaneet suomalaiset upseerit voisivat edullisimmin täydentää teoreettisia tietojaan?”

Luonnollisesti ruotsalaiset vakuuttivat, että heidän sotakoulujensa taso oli ainakin pedagogian osalta vähintään yhtä korkealla tasolla kuin Ranskan, Saksan tai Italian vastaavat laitokset. Tosin Ruotsissa

Jarkko Kemppi

käytössä olleet opit oli tuotu parikymmentä vuotta aikaisemmin eurooppalaisten suurvaltojen armeijoista.

Suomalaisupseereiden ulkomaanopintokomennuksissa oli vielä 1920-luvun alussa paljon epäselvyyksiä, koska selkeät ohjeet puuttuivat. Nurmio oli saanut ennen lähtöään väärää informaatiota ja hän matkusti Ruotsiin siviiliasussa. Nurmio sai ruotsalaisilta sotilasviranomaisilta moitteita pukeutumisestaan. Tilanne johti lopulta siihen, että majuri joutui palamaan Suomeen hakeakseen univormunsa.

Siviiliopintojen hyödyntäminen

Vaikka Nurmion matkan ensisijaisena tarkoituksena oli perehtyä sotahistorian opetukseen, jääkärimajuri teki myös tarkkoja havaintoja ruotsalaisten sotilaspedagogisista metodeista. Hän perusteli ratkaisuaan opettajataustallaan ja sillä, että hän voisi siten parhaiten hyödyttää vasta kehi-

tysasteella ollutta suomalaista sotilaskoulutusta.

Nurmion käsitykset ruotsalaiskoulutuksen tasosta muuttuivat nopeasti. Hän innostui ruotsalaisten käyttämistä opetusmetodeista. Nurmio etsi Ruotsissa vastausta kysymykseensä, oliko pedagogiikka Ruotsin sotakouluissa paremmassa asemassa kuin Suomessa. Vastaus oli yksiselitteisesti ”kyllä”. Nurmio perusteli väitettään useilla esimerkeillä, joista on tässä artikkelissa mahdollista mainita vain yksi. Sen mukaan valittaessa opettajia kadettikouluun kiinnitettiin erityisesti huomiota heidän pedagogisiin kykyihinsä.

Sotilaspedagogiikan oppien soveltaja

Ruotsissa saatujen kokemustensa pohjalta Nurmio pystyi paremmin vertailemaan tilannetta Suomessa ja hän havaitsi suuria puutteita kotimaansa armeijan koulutusmenetelmissä. Palvelusajan lyhyden johdosta koulutuksen tuli olla ytimekästä ja selväpiirteistä, mutta vain harvat upseerit pystyivät tähän. Siksi Nurmio vaati, että kaikkien upseereiden tuli perehtyä sotilaspedagogiikkaan sekä yleiseen kasvatukseen opetusoppiin. Jääkärimajuri kuitenkin varoitti soveltamasta suoraan sellaisia ulkomaisia oppeja, jotka eivät soveltuisi suomalaiseseen kansanluonteeseen.

Nurmio ehdotti myös, että Ruotsin mallin mukaisesti Suomessakin otettaisiin käyttöön selkeä havainto-opetus, jota Nurmio luonnehti nerokkaaksi järjestelmäksi. Tässä suhteessa Nurmio ei vaatimuksineen ollut ainoa upseeri. Esimerkiksi vuonna 1923 silloinen 2. Divisioonan komentaja, kenraalimajuri Wetzer totesi eräässä raportissaan: ”Huomioon ottaen miehistöaineksen sivistystason alhaisuuden samoin kuin ajatuskyvyn yksinkertaisuuden on luonnollista, että koulutustyö on suunnattava havainnollisiin muotoihin”.

Nurmio ei tyytynyt artikkeleissaan ja raporteissaan vain kuvaamaan ja ylistämään ruotsalaisen mallin paremmuutta, vaan hän teki useita konkreettisia ehdotuksista suomalaisen sotilaskoulutuksen parantamiseksi. Nurmioilla oli mahdollisuus soveltaa Ruotsista saamiaan kokemuksia tuoreeltaan armeijan järjestämällä pedagogisilla kursseilla marras-joulukuussa 1924. Nurmio oli kurssilla opettajana yhdessä muun muassa maisteri Elmo Kailan kanssa. Kurssille komennettiin 16

Kuva Puolustusvoimat.

Jääkärimajuri Heikki Nurmio Kadettikoulun sotahistorian opettajana vuonna 1924.

upseeria eri joukko-osastoista, joille annettiin tehtäväksi pitää vastaavanlainen kurssi omassa yksikössään.

Upseerikoulutuksen kehittäjä

Nurmio olisi halunnut muuttaa myös Kadettikoulussa annettavaa opetusta. Kadettikoulussa ei Nurmion mielestä ollut yhtenäistä opetusmenetelmää, joka johtaisi määrätietoisesti opetuksen suureen tavoitteeseen, mikä oli joukko-osastopalvelukseen kykenevän ja soveliaan upseerin kasvattaminen.

Opetuksen olisi pitänyt olla yksinkertaista ja helpotajuista, liian tieteellistä opetuksesta kadetit eivät ymmärtäisi mitään. Tieteellinen opetus soveltui paremmin Sotakorkeakouluun. Nurmion mielestä monet 1920-luvulla Kadettikoulussa opettaneet upseerit pyrkivät loistamaan tiedoillaan ja nauttivat huomattamastaan, etteivät opiskelijat pystyneet kunnolla seuraamaan esitystä.

Pahin puute oli, että toisin kuin Ruotsissa, Kadettikoulun opettajilta ei vaadittu perehtymistä pedagogiikkaan. Nurmio ei voinut ymmärtää sitä, että eräät upseerit jopa katsoivat pedagogiikan olevan hai-

tallista sotilaskurille. Nurmio korosti sitä, että monissa länsimaaisissa sotakouluissa sotilaspedagogiikka oli tärkeimpiä oppiaineita.

On vaikea arvioida, mikä merkitys Ruotsin komennuksella oli kokonaisuutena Nurmion urakehitykselle. Joka tapauksessa hänet nimitettiin Kadettikoulun sotahistorian opettajaksi vuonna 1924. Everstiluutnantiksi Nurmio ylennettiin vuonna 1926. Kadettikoulun johtajana Nurmio toimi vuosina 1925 - 1927. Nurmioilla oli siis kahden vuoden ajan hyvät mahdollisuudet kehittää upseerikoulutusta haluamaansa suuntaan. Vuosina 1927 - 1939 Heikki Nurmio toimi Yleisesikunnan Sotahistoriallisen toimiston päällikkönä. Sotien aikana hän toimi edelleen Puolustusministeriön, Päämajan ja Puolustusvoimien Pääesikunnan sotahistoriallisen toimiston päällikkönä vuoteen 1945 asti.

Kirjoittaja työskenteli Maanpuolustuskorkeakoulun Sotahistorian laitoksen tutkijana 1.6.2005 - 23.5.2006. □

Palle - Kadettiupseeri ja runoilija isänmaan asialla

Teksti: Matti Orlamo

Keväällä tuli Pallen syntymästä kuluneeksi sata vuotta. Palle eli majuri R.W. Palmroth oli niin sanottu kolmen sodan sotilas. Hän osallistui vapaussodassa lähettinä Kuopion valtauksen, talvisodassa hän oli Päämajan Propagandaosastossa ja jatkosodan aikana Päämajassa erikoistehtävissä. Kadettiupseerin ammatin lisäksi Palle oli taitava sanankäytön mestari, kirjailija, joka tulkitsi terävästi ja osuvalla tekstillä arkojakin aiheita.

Runoratsulla armeijassa

Palle eli runoilijanimeltään Reino Hirviseppä tunnettiin runouden, laulun, urheilun ja huumorin ”alan miehenä”. Hän oli syntynyt Ruovedeltä ja suoritti ylioppilastutkinnon Hämeenlinnassa. Sotilasura alkoi syksyllä 1924, jolloin Palle astui vapaaehtoisena Autopataljoonaan. Siellä uusista esimiehistä oli vaikuttavin komppanian päällikkö Enzo W. Nohrström, taiteita ymmärtävä kadettiupseeri, joka värväsi nuoren asevelvollisen jäämään RUK:n jälkeen kesävenrikiksi ja edelleen kehotti jatkamaan upseerinuraa. Palle meni Kadettikouluun 9. kurssille valmistuen upseeriksi vuonna 1928. Nuoren vastavalmistuneen upseerin ensimmäinen joukko-osasto oli Uudenmaan Rakuunarykmentti Lappeenrannassa. Siellä hän palveli jonkun aikaa etäisen sukulaisensa kenraali Georg Palmrothin - Pollen - alaisena. Kutsumanimissä oli siis pieni, mutta huomattava

ero! Sen jälkeen Palle oli Yleisesikunnassa toimistoupseerina ja Sotamuseon hoitajana vuodesta 1933 vuoteen 1945, jolloin hän erosi vakinaisesta palveluksesta. Hänen kirjoittamansa teos Runoratsulla armeijassa on sotilaselämä ja lähinnä Kadettikoulua käsittelevä pirteä ja hauska kuvitettu runoteos, josta Palle kertoo seuraavasti: ”Kuten Kurkelan Juhokin Nummi-suutareissa jakoi saarnansa kahteen osaan, jaoin minäkin runoratsastukseni neljään osastoon, nimittäin Alokkaana Autopataljoonassa, Vähän päiviä eli lauluja Reserviupseerikoulun IX kurssilta, Simppuna Munkkiniemessä

ja Kukkoina tunkioilla.”

Näiltä ajoilta Pallelta syntyi tuttuihin sävelmiin monia verrattomia säkeitä, kuten esimerkiksi Maailmassa mahtavimmat, Kastehymni, Kadetin laulu jne. Palle on luonnehtinut kaaderikadetista onnistuneesti seuraavaa:

*”Olen kaaderikadetti vakaa,
joka aamulla viimeksi makaa.
Olen seurannut aatetta isien,
tulin säätyhyn hengellisen.
Olen kaaderikadetti vakaa,
ja kurssimme kunnian takaa.*

*Tämä kaaderi liitto on suuri,
joka jäykkänä seisoo kuin
muuri,
Ilot jaamme ja yhdessä
suremme.
käry käy, - me vain ham-
masta puremme.
Tämä kaaderin tunnus
on juuri:
ole kylmä ja jäykkä kuin
muuri!*

*Myös kyttäys kuulu ei
mulle
jalon kaaderin armoi-
tetulle.
Olen kernaammin syr-
jästä katsoja,
kun on streebarit saa-
massa natsoja.
Mutta kaaderi, sillä on
valta:
ja se jyllää, - pois kaade-
rin alta!”*

Rynegreeni - Palle - Hirviseppä

Reino Palmroth kertoo kirjailijanimestään Hirviseppä seuraavaa: ”Minua paljon vanhempi veljeni kirjoitteli kouluaikoinani novelleja ja

Majuri, kamarineuvos R.W. Palmroth.

suomenteli kirjoja nimellä Yrjö Hirviseppä. Kun minä sitten koulupoikana aloin lähettellä omia runojani aikakauslehtiin, kehotti veljeni minua käyttämään tuota jo valmiiksi keksittyä salanimeä, joka oli pelkkä mielijohde ja vailla minikäänlaisia johdannaisia. Kadetitoverini kutsuivat minua aluksi Rynegreeniksi ja sittemmin Palleksi, mitä viimeksimainittua nimimerkkiä aloin myöhemmin käyttää radiorevyissäni, näytelmissäni, kevytsävyisissä lauluissani, kupleteissani ja urheilupakinoissani sekä -kronikoissani, ja Hirviseppää olen käyttänyt vain juhlarunoissa sekä asiallisissa radio- ja elokuvaselostuksissa.”

Palle ystävineen

Vuonna 1932 silloinen insinöörikapteeni Kalle ”Tshali” Löfström pyysi Pallea järjestämään hupiohjelmia Yleisesikunnan vuosijuhlaan Katajanokan Upseerikasinolle. Palle suostui pyyntöön. Siihen tilaisuuteen syntyi pienoisfarssi Bronthosauruksen rakkaus, johon Palle sommiteli omista maljalauluista rapsodian. Sen esittivät nämä kaksi trubaduuria Kalle Löfströmin säestäessä kitaralla. Esitys sai jymymenestyksen ja muuan paikalla ollut kuulija huudahti spontaanisti, että ”juuri tuollaista viihdettä kaipaa Suomen kansa radionsa välityksellä ja tunnen Alexis af Enehjelmin ja tulen kertomaan hänelle teistä, jos sallitte...” Tämä olikin alkusysäys Pallen radiouralle. Vuonna 1935 alkoi hänen radiorevykautensa, joka kesti tasan 10 vuotta ja sinä aikana syntyi esityksiä kaikkiaan 66 kappaletta. Näistä revyistä Palle kertoo seuraavasti: ”Ne olivat melkein kaikki suoria läheityksiä, joten korjailumahdollisuuksia ei ollut. Jokaisella oli kahiseva manuskripti kädessään ja siihen oli punakynällä merkitty, mitä jokaisen oli tehtävä repliikkien ja laulujensa ohessa. Yksi joutui paukuttelemaan ovia, toinen hoitelemaan puhelinta ja ovikelloa, kolmas taas helisteli tarpeen vaatiessa aisakelloa tai kahleita - kun linnaan jouduttiin -, neljäs vihdoon vihelsi pilliin ja tööttäsi auton torvea sekä välillä väänsi tuulilaitetta. Olen laskenut, että kaikkiaan pyöreästi sata enemmän tai vähemmän tunnettua taiteilijaa - tai yleensä vain ystävää - oli tavalla tai toisella avustamassa näissä revyissäni. Porukan nimenä olikin Palle ystävineen, ja vakinaisia ystäviä oli oikeastaan vain viisi.”

Kaarina - Tellervo - Orvokki...

Sotavuosien aikana Pallelta ilmestyi useita unohtumattomia lähinnä saksalaisten sotilaslaulujen suomennoksia, joista muutamista hän kertoo seuraavaa: ”Syyskuun ensi päivänä 1939 puhkesi II maailmansota Hitlerin hyökkäyksellä Puolaan. Olin tuolloin kesälomallani Saksassa ja juuri tuona nimenomaisena päivänä Tempelhofin lentokentällä

Fougstedtin sävellykseen ”Romanssi” kirjoittamastaan tekstistä. Alun perin sävelmä oli tarkoitus esittää pelkätään soitettuna, mutta sitten oltiin sitä mieltä, että se on elokuvan Munkkiniemen kreivi päätähden Leif Wagerin joutokäyttöä. Hirvisepältä tilattiin nopeasti vuonna 1941 tunnetta kertovat sanat: Sua vain yli kaiken mä rakastan sinä taivaani päällä maan... Hän teki suomennoksen toisen maailmansodan

Kuva. Yle-kuvapalvelu.

Palle ystävineen Yleisradiossa 1935. Vasemmalla Valle ja Mirkku, taustalla soittaa torvea Kalle ja keskellä haitaria Onni. Palle itse on juuri iskenyt kumistinta.

Berliinissä jonottamassa kotiin pääsyä. Tilattu lippu via Königsberg oli valunut kuiviin. Koko Saksa kihisi mobilisaation merkeissä ja joka ainoa marssiva osasto lauloi yhtä ainoata sävelmää, nimeltä Erika. Tuo Ee-erika soi sitten lentokoneessa niin korvissani, että oli pakko suomentaa se tupakkalaatikon kanteen. Niin syntyi Kaarina ilmassa Tukholmaan tultaessa 1.9.1939 ja kohta sen tahdissa jo kotonakin - YH-ajan alettua - marssittiin. Erika on tosin varsinaisesti kanerva, mutta sellainen työtönnimi ei sopinut rytmiiin. Sen myötä tulivat myös hengitystauot ja malliesimerkkeinä tästä myöhemmin suomentamani marssilaulut Tellervo ja Orvokki.

Tunnetta löytyy hänen Nils-Eric

huippu-iskelmään Lili-Marleen eli Unter der Laterne - Lyhdyn alla, jota kuullaan laulettavan myös Vuokon suomennoksena Liisa pien.

Suosittu asemiesillat

Puolustusvoimat järjesti jatkosodan aikana suosittuja asemiesilloja ja toivekonsertteja, joihin hankittiin sen ajan nimekkäitä taiteilijoita kuten Tauno Palo ja Ansa Ikonen, Uno Laakso, Jorma Huttunen, Topi Gerdt, Eine Laine, Anna Mutanen, Nils-Eric Fougstedt, korpraali Möttönen, Pentti Viljanen, Onni Laihanen, Leif Wager, Mary Hannikainen ym. Palle ideoi ja suunnitteli suurimmaksi osaksi nämä saksalaismalliset parin

ni. Saako olla venäläistä shokolaattia ja papyrosseja?

- Kiitos, en nauti shokolaadia enkä liioin polta paperosseja, semminkään en kernaasti noita itämaisia, vastasin totuudenmukaisesti.

- Miksi te olette irooninen? Ettekö vieläkään käsität, että teitte virheen hyökätessänne ystävällisen Neuvostoliiton kimppuun? Olen antanut kutsua teidät tänne (ilme tiukkeni huomattavasti) ilmoittaakseni teille, että niin sanottu sopimuksenne entisen radiojohtaja Vakion kanssa ei voi nyt enää tulla kysymykseen.

Joka tapauksessa minä tarjoan teille työtä täällä vaikka miten paljon, mutta teidän on kyllä esiinnyttävä jollakin toisella nimimerkillä ja minun antamieni ohjeitten mukaan. Se minun täytyy tehdä puoluetovereitteni tähden, ymmärrätte-hän.

- Jaa panimaju. Minä puolestani en ehdota yhtään mitään, mutta ilmoitan tällä päivämäärällä että niin kauan kuin Te, rouva Pääjohtaja olette täällä radiossa, olen minä jossakin muualla ja -päinvastoin. Liikumme valitettavasti eri aaltopituuksilla, joten minkäänlaisesta yhteistoiminnasta ei voi tulla mitään. Kiitän vastaanotostanne ja pyydän saada poistua.

- No-o, hyvästi nyt sitten, - entinen Suomen kansan suursuosikki!”

Neuvonpidon jälkeen Pallen ääni radiossa vaikenä hänen omasta tahdostaan moneksi vuodeksi. Niinpä hän on luonnehtinut osuvasti ja hauskaasti sen ajan henkeä seuraavasti:

”Minä se en radiossa lauleskele, vaikka liekin täällä vielä monta epäilijää. Siellä pyörii hellanringit, soipi balalaikka, kas, vaihteluhan aina vähän virkistää...”

Laulava Bellman - Kuolemattomat kupletit

Sotien jälkeen Palle siirtyi mm. tutki- maan Bellmanin lauluja. Tähän alkoi innostus alkoi kesällä 1945, jolloin Nils-Eric Fougstedt pyysi Pallea suomentamaan Bellmanin lauluja. Tosin ajatus oli virinnyt jo vuosikymmen aikaisemmin, jolloin Larin-Kyösti sanoi

Kuva Puolustusvoimat.

Palle asemiesiltojen kuuluttajana.

Pallelle Kirjailijaliiton illallisilla: ”Sinulahan onkin näppäränä riimiseppona mahdollisuudet toteuttaa eräs unelma, jonka parissa olen joskus yrittänyt as- karrella mutta jättänyt sen syrjään liian hankalana. Nimittäin noiden Bellmanin laulujen ja epistoloiden kääntäminen suomeksi.”

Vihdoin syntyivät kokoelmat Laula- va Bellman, jossa oli Bellmanin elämä- kerta ja Pallen suomentamana sikermä suosituista Bellmanin lauluista sekä Kuolemattomat kupletit, jossa on J. Alfred Tannerin elämäkerta ja hänen 100 parasta lauluaan. Sitten myöhem- min 1960-luvulla Palle järjesti tele- vision Tanner-konsertteja, joihin sai esiintyjiksi kaikki alan parhaat voimat ja samoin TV-näytelmään Bellmaniaan mukaan oopperamme eliitin.

Vielä vuonna 1990 ilmestyi Reino Hirvisepältä kirja, jossa oli hänen suomentamanaan Bellmanin lauluja ja epis- toloita yhteensä 50 kappaletta ja vielä yksi ylimääräinenkin, Kuningas lähtee Suomeen. Hirvisepä on luonnehtinut tätä ruotsalaista laulunsepittäjää seura- vasti:

”Bellman ei varsinaisesti ollut luova säveltäjä, mutta toki taitava laulutee- mojen sovittaja ja kitaran näppäilijä - koristemuusikko, laadukas laulula- vertelija ja tyyliparodisti. Hänen melo- diansa olivat enimmäkseen eräänlaisia sävelsieppoja, mutta istuivat hyvin hänen runoihinsa, milloin vienon herki- kinä, siroina rococo - sommitelmina, milloin vallattomina marsseina asian-

kuuluvine torventörähdyksineen.”

Nykyään kuorot esittävät Bellmanin lauluja, joiden tekstinsuomennoksen on laatinut usein Reino Hirvisepä.

Isänmaallinen runoritari

Palle oli monipuolinen persoona, jolla aina oli monia toimintoja käynnissä. Joskus hän oli taiteellisten runotekstien parissa ja toisinaan hupilaulujen sanojen sepittäjä. Hän piti myös kuorolaulusta ja kuului itsekin laulajana muutamiin mieskuoroihin. Mutta ennen kaikkea hän oli verraton sananikkari ja paki- noitsija, jolla usein oli teksteissä myös huumori mukana. Tulevaisuudessa olisi- kin haastetta julkaista ”Pallen parhaista” kootut teokset. Tälle tallenteelle olisi varmasti markkinoita maassamme.

Kirjailija Ilmari Kianto on antanut oman arvionsa hyvän ystävänsä Reino Hirvisepän isänmaallis-aiheisista ru- noista:

”Kauttaaltaan komeita runoja. Kals- kahteleva, sointuva, katkeamaton kie- lenkäyttö, ponteva poljenta, miehekäs sisältö, korkeaihanteinen tavoittelu. Hir- viseppä on niitä harvoja isänmaalla rat- sastavia runoritareita, jonka pegasuksen kavioiden kapsetta kehtaa kuunnella ja jonka kimmeltävää haarniskaa on nau- tinto katsella...” □

Sotilaskoulutus ja konstruktivismi

Teksti: Otto Pekkarinen

Keskustelu konstruktivismiin ja sotilaskoulutuksen välisestä suhteesta on herättänyt ajoittain voimakastakin keskustelua sekä puolesta että vastaan. Varsinaisen alkusysäyksen kirjoitukselle antoi kirjoittajan oma pro gradu-työ. Viime Kylkirauta-lehdessä ilmestynyt majuri Jussi Korpisen artikkeli herätti ajatuksia kirjoituksen syventämiseksi. Sotilaskoulutuksen realismia on mielestäni kyky olla avarakatseinen.

Ymmärrämmekö konstruktivistista sotilaskoulutusta?

Viime vuosina puolustusvoimien koulutuskulttuurina on muokattu muun yhteiskunnan kehitystoimien mukaisesti kohti konstruktivismia. Puolustusvoimien palikatun henkilöstön osaamisen strategiassa vuodelta 2004 julkituodaan puolustusvoimien omaksumat ihmis-, tiedon- ja oppimiskäsitykset. Ne nojautuvat vahvasti konstruktivismia mukaileviin periaatteisiin. Kuinka aidosti henkilöstö voi hyväksyä tällaiset toimintaa ohjaavat periaatteet, jos ne tuodaan varsin normittavalla tavalla julki? Ehkä juuri tämä on lisännyt vastustusta uudistuksia kohtaan.

Olen ollut ”kentällä” tekemässä töitä vasta muutaman kuukauden, mutta useat kokeneemmat sotilaat ovat todenneet, että liian teoreettinen suhtautuminen kouluttamiseen heikentää koulutustaitoa. Samalla he ovat painottaneet kouluttajan jämäkkää ja selkeätä esiintymistä sekä virheiden korjausta. Totta, kouluttajan tulee mielestäni esiintyä jämäkästi oikeita suorituksia painottaen ja virheitä karsien kouluttaessaan, mutta onko tällöin ymmärretty, mistä konstruktivismissa on kyse? Konstruktivistisessa koulutuksessa virheet kyllä karsitaan, mutta

Otto Pekkarinen

ne nähdään myös mahdollisuuksina kokemukselliseen oppimiseen eli niistä tulisi ottaa opiksi. Vaikka nykyisin yleisesti hyväksytäänkin konstruktivismiin mukainen oppimiskäsitys, niin opetus ei ole puheopetusta, tai sen ei ainakaan pitäisi olla.

Konstruktivismi vain osin käytössä

Lähtökohtani tässä kirjoituksessa on siis se, että kyseenalaistan meidän sotilaiden todellisen tietämyksen konstruktivismista. Konstruktivismi tunnutaan hyväksyvän yleisesti varsin kriittikittömästi puolustusvoimien antaman koulutuksen ohjenuoraksi. Tällöin ongelmaksi muodostuu helposti termin liian vapaamuotoinen käyttäminen sotilasyhteisössä, mistä seuraa usein termin alkuperäisen merkityksen hämärtyminen. Rohkenen väittää, että kovin moni meistä ei oikeasti tiedä, mitä konstruktivismi oikeastaan on. Kysymys on erit-

täin keskeinen.

Sana konstruktivismi on ymmärrettävissä ennen kaikkea sateenvarjokäsitteeksi, jonka alle mahtuu mitä moninaisimpia suuntauksia ja näkökulmia. Konstruktivismia voidaan lähestyä esimerkiksi ontologisesti, jolloin korostuu yksilön oma subjektiivinen todellisuuden rakentaminen objektiivisuuden sijasta. Käsitettä voidaan lähestyä myös epistemologisesti eli tietoteoreettisesti, jolloin tieto ymmärretään suhteelliseksi ja sijoittuneeksi eli subjektiiviseksi. Konstruktivismia voi lähestyä myös oppimisteorian, jolloin esille nousee koulutettavien aikaisempien tietorakenteiden huomioiminen ja opetuksen yksilöllisyys. Näiden näkökulmien lisäksi konstruktivismia voidaan lähestyä joko yksilön tai sosiaalisen yhteisön kannalta eli valinnanvaraa riittää. Tämä käsitteen monimerkityksellisyys tuntuu usein unohtuvan julkisessakin keskustelussa konstruktivismista. Meidän tulisikin kirkastaa mielissämme se tosiasia, että puolustusvoimat hyväksyy ennen kaikkea konstruktivismiin mukaisen oppimiskäsityksen, ei käsitettä kokonaisvaltaisesti. Aiheesta syvällisemmin kiinnostuneiden kannattaa etsiä käsiinsä esimerkiksi Tapio Puolimatkan ”Oppimisen teoria” -kirja.

Periaatteet ja koulutuksen käytäntö

Konstruktivismiin perusperiaatteista voidaan johtaa koulutusta silmälläpitäen muun muassa seuraavat yksinkertaistetut periaatteet. Ensinnäkin jokainen koulutustapahtuma on yksilöllinen, jossa kouluttaja ja koulutettavat luovat yhdessä uutta tietoa eli myös kouluttaja saattaa antaa mahdollisuus kokeilla asioita myös itse omatoimisesti, ei vain johdetusti.

Kolmanneksi koulutettaville tulisi antaa aikaa ajatella oppimisen syventämiseksi. Neljänneksi kouluttajan on ensisijaisen tärkeätä kertoa koulutustapahtuman opetustarkoitus ja kertoa, miksi jotain suoritteita tai asioita tehdään. Viidenneksi koulutuksen tason tulisi vastata koulutettavien lähtötasoa eli koulutus etenee koulutettavien ehdolla. Kuudenneksi koulutettaville tulisi antaa mahdollisuus sosiaaliseen kanssakäymiseen - vuorovaikutukseen jo koulutuksenkin puitteissa.

Kuitenkin useissa perusasekäsitteilyharjoituksissa (esimerkiksi rynnäkökiväärin lukon irrottaminen ja kiinnittäminen) opittavat suoritteet voidaan tehdä oikein vain yhdellä tavalla. Vaikka opetus on kuinka konstruktivistista, niin suoritus pitäisi tehdä tietyssä järjestyksessä tietyllä tavalla. Useat sotilaskouluttamisaiheet ovat nimenomaan taidon, ei tiedon opetusta. Tällöin koulutuksessa annetaan yleensä koulutettaville malli, johon pitää pyrkiä ja suorituksen opetus etenee helpoiten osista kokonaisuksiin ja eteenpäin siirrytään vasta kun kaikki osaavat tietyn osasuoritteen. Harjoitteet tehdään usein kouluttamisen ”kaavan” mukaisesti eli koulutuksessa edetään esimerkin kautta vaiheittain opettamiseen, minkä jälkeen opetetaan ja harjoitellaan kokonaisuoritus sekä lopuksi siirrytään sovellettuun harjoitteeseen.

Tämä perusrakenne antaa koulutustapahtumille selkeän ja yksinkertaisen rungon seurattavaksi. Jotta oikeat suoritteet jäisivät koulutettavien ”selkärankaan”, suoritteita täytyy toistaa uudestaan ja uudestaan lukuisia kertoja eli puhutaan äksiisikoulutuksesta. Tällöin koulutus täyttää useita behaviorismin tunnusmerkkejä. Konstruktivismiin hyväksikäyttäminen erityisesti taidon opettamisen tukena osoittautuu siis varsin ongelmalliseksi

Mielekästä, ei välttämättä miellyttävää

Konstruktivismiin rooli korostuu mielestäni ensisijaisesti tällaisen koulutuksen perustelussa ja koulutettavien motiivoinnissa. Anna-Liisa ja Jarkko Leino toteavat kirjassaan ”Opetuksen perusteet” (1997), että konstruktivismi on oikeastaan ikivanha keino taidon opettamisen tehostamiseksi. Tällöin pienemmät ope-

tettavat osakokonaisuudet liitetään kiinteäksi osaksi suurempaa kokonaisuutta. Keskeistä on siis kokonaisuuksien ymmärtäminen, jota kautta toiminta koetaan mielekkääksi. Kouluttajan olisi siis osattava perustella ennen kaikkea koulutettaville miksi jotain asiaa pitää toistaa satoja, jopa tuhansia kertoja. Kuten Jarmo Toiskallio (Sotilaspedagogiikan perusteet, 1998) sattuvasti toteaaakin, sotilaskoulutuksen äärioloihin valmistavan luonteen vuoksi se ei voi olla aina miellyttävää, mutta sen tulisi olla ennen kaikkea mielekästä. Epäilemättä seikka, jota ei pidä unohtaa motivoitaessa varusmiehiä.

Kouluttajan oppaassa (1984) painotettua äksiisikoulutustakaan ei pidä unohtaa - päinvastoin. Sen tukemiseksi koulutettavien olisi saatava ymmärtämään, miksi suorituksia tehdään ja löytämään asioista olennainen, jotta he osaisivat käyttää oppimiaan taitoja muissakin tilanteissa kuin opetussuussa. Kyse on niin sanotusta oppimisen siirtovaihtokuksesta, jossa korostuu armeijassa ajoittain valitettavan tutun ”aivot narikkaan” käsitteen esiintulon välttäminen. Yksinkertainen esimerkki voisi olla taistelukoulutuksen pitopaikan valinta. Jos koulutus pidetään aina samassa paikassa samalla tavalla, on vaarana, että suoritusta ei osata toistaa uudessa ympäristössä.

Opetuksesta oppimiseen

Kouluttajien ei pitäisi ainakaan aristella varusmiesten kriittisen ajattelun kehittämistä ja oma-aloitteisuuden tukemista. Myös varusmiesten älyllinen puoli on otettava huomioon koulutuksessa ja sitä tulisi myös pyrkiä kehittämään. Toiskallio toteaa kirjassa Sotilaspedagogiikka kouluttajille (2002), että puolustusvoimissa koulutus ymmärretään kasvatuksen ja opetuksen kokonaisjärjestelmänä. Tällöin kouluttajan työhön kuuluu olennaisena osana myös toiminta kasvatustajana, ei pelkkänä opettajana sanan kapeassa merkityksessä. Kouluttajan kasvatuksellinen rooli voisi ilmetä esimerkiksi seuraavilla tavoilla: 1) toimiminen esimerkkinä, sisältäen niin toimimisen esimerkkinä ulkomuotonsa osalta kuin toimintansa osalta, 2) kriittisen ajattelun merkityksen korostaminen ja 3) kouluttaja pyrkii kouluttamaan alaisistaan itseohjautuvia ja omatoimisia.

Edellä esitettyjä ajatuksia koulutuksesta pohtien kouluttajan roolissa on nähtävissä muutos. Kouluttaja ei ole enää massamaisten koulutustapahtumien pitäjä vaan tämän rooli on muuttumassa kohti oppimista tukevien oppimisympäristöjen luoja, jossa koulutus on koulutettavilähtöistä. Painopiste on siis siirtynyt opetuksesta oppimiseen ja koulutettavien sisäisiin tiedonrakennusprosesseihin. Kouluttajan roolin merkitys ei kuitenkaan ole kadonnut, rooli on vain erilainen kuin aikaisemmin.

Edelleen konstruktivismiin piirteiden käyttäminen koulutuksessa ei tarvitse tarkoittaa sotilaallisesta kurista luopumista. Koulutuksen ei tarvitse muuttua puheopetuksiksi. Keskeistä on kouluttajan ymmärrys koulutettavien omien pääsisäisten oppimisprosessien merkityksestä, jolloin kouluttaja pystyy tukemaan koulutettavien opettavan asian konstruointia luomillaan koulutusjärjestelyillä.

Kouluttajan avarakatseisuus

Konstruktivistinen näkemys toiminnan taustalla ei kuitenkaan saa olla mielestäni isetarkoitus vaan koulutuksen kehittämisen tulisi lähteä sen tavoitteiden lähtökohdista. Tavoitteenahan on luoda suorituskykyisiä sodan ajan joukkoja, jolloin keskeisimmäksi nousee oppiminen. Koulutus pitää aina muistaa rakentaa oppimista ajatellen eli se toimii oppimisen välineenä.

Myös koulutuksen tiukka jako erilaisiin -ismeihin on mielestäni turhaa. Vaikka konstruktivismi on vallalla oleva suuntaus, olisi myös muiden suuntausten piirteitä osattava yhdistää koulutuksen tukemiseksi. Kouluttajilla tulisi olla riittävästi avarakatseisuutta opetusmenetelmien yhdistämiseen. Aivan kuten nykyään tieteen piirissä korostetaan monitieteellisyyttä, olisi myös sotilaskoulutuksessa pyrittävä opetusmenetelmien yhdistämiseen parhaaseen lopputulokseen pääsemiseksi riippumatta siitä edustaako kyseinen oppimisenäkemys behaviorismia, konstruktivismia, realismia vai jotain muuta suuntausta. Mitä opetusmenetelmiä sitten pitäisi käyttää missäkin osassa koulutustapahtumaa? Sitä ei voi kukaan kertoa kouluttajalle vaan se valinta on kouluttajan itsensä päätettävä. □

Meitä on moneksi

Kadettikunnan pääsihteerinä minulla on lähes kymmenen vuoden ajan ollut tilaisuus aitiopaikalta seurata yksittäisten kadettiupseerien ja eri kadettikurssien toimintaa. Päälimmäiseksi on jäänyt tunne, että päinvastaisista epäilyistä huolimatta ei ole olemassa kahta samanlaista kadettiupseeria tai kahta samanlaista kadettikurssia. Vaikka yhteinen peruskoulutus Santahaminassa tai Suomenlinnassa on ollut sama ja kadettiupseerien ajattelu isänmaan asioista on tutkimustenkin mukaan yhtenäinen, ei Kadettikoulu ole pyrkinyt eikä varmasti olisi pystynytään muokkaamaan kadeteista toistensa kloonija. Upseeristomme on aina koostunut itsenäisistä ja vahvoista yksilöistä, jotka ajattelevat omilla aivoillaan. Tämä yksilöllisyys onkin aina nähty eräänä upseerikuntamme suurena vahvuutena.

Korkeatasoisia strategian asiantuntijoita joukossamme on jo koulutuksen ja sitä seuraavien monien virkatehtävien takia ollut aina. Kun tilanteet maailmalla vaihtelevat ja sirpaleista tietoa tulvii hyvin nopeasti monilta eri tahoilta, on erityisen tärkeää, että on asiantuntijoita, jotka viileän rauhallisesti pystyvät analysoimaan siitä oleellisen ja luotettavan tiedon. On ollut mieltä kohottavaa huomata, että julkiset tiedotusvälineemme yhä enemmän käyttävät kadettiupseereita strategian ja turvallisuuspolitiikan asiantuntijoina. Upseerit ovatkin saaneet kansalaisilta erityistä kiitosta siitä, että he osaavat sanoa vaikeankin asian selkeästi ja kansantajuisesti.

Evp-upseeristossamme on myös monien eri alojen lahjakkuuksia, joista oman kadettikurssin lisäksi muut eivät yleensä ole tietoisia. Joukossamme on arvostettuja tiedemiehiä, menestyneitä taiteilijoita ja kirjailijoita sekä liike-elämän vaativissa johtotehtävissä toimivia erikoisosaajia, joiden tietämystä ja erikoistaitoja puolustusvoimat ja rajavartiolaitos voisivat edelleen käyttää hyväkseen, jos vain kyseisestä erikoisosaamisesta tietäisivät. Monen upsee-

rin vapaa-ajan harrastuksena hoidettu erityisosaaminen on saattanut pysyä piilossa jopa hänen lähimmiltä työtovereiltaan.

Maanpuolustuskorkeakoulu on nyt ottamassa tässä asiassa tärkeän askeleen. Lokakuussa käynnistyy Maanpuolustuskorkeakoulun alumni-toiminta, jolla pyritään kokoamaan korkeakoulun entiset opettajat, oppilaat ja henkilökunta sekä tärkeät yhteistyötahot talkoisiin kehittämään Maanpuolustuskorkeakoulua, luomaan sille resursseja ja saamaan erikoisosaaminen entistään tehokkaammin maanpuolustuksen hyödyksi. Kadettikunta eräänä Maanpuolustuskorkeakoulun tärkeimmistä alumneista tukee lämpimästi tätä toimintaa.

Suomi kylmässä sodassa

Kadettikunnan suurprojekti Suomi kylmässä sodassa on nyt valmis ja julkistettu. Sitä esitellään jäsenistölle muun muassa tässä lehdessä ja Kadettikunnan syyskokouksessa. Valmistunut multimediatuote, tieteellisemmin sanottuna ”oppimisympäristö”, edustaa historian ja yhteiskuntaopin opetuksen pedagogisena työalustana koulumailmamme edistyksellisintä oppimateriaalia. Toisaalta laajana tieteellisen tutkimuksen kriteerit täyttävänä tutkimuksena aineisto on tämän hetken ajantasaisin ja viimeisimpiin arkistolähteisiin perustuva tulkinta maamme asemasta ja selviytymisestä kylmän sodan karikoista. Valmistunut multimedialevyke ei ole kaupallinen tuote ja se jaetaan työvälineeksi vain kouluille ja historian opettajille. Sama asiasisältö on kuitenkin katsottavissa Kadettikunnan ”veteraanien perintö”-internetsivuilla osoitteessa www.veteraanienperinto.fi/kylmasota. Kadettikunnan puolesta toivon sivuston olevan laajasti käytössä myös kadettiupseerien tietokoneissa. Aineistosta löytyy looginen selitys moneen kylmän sodan aikaiseen tapahtumaan, joiden syitä voitiin silloin vain ihmetellä.

Tämän lehden ilmestyessä on syksy parhaimmillaan ja olemme lähestymässä kaaderitanssiaisia ja Kadettikunnan syyskokousta. Molemmat tapahtumat ajoitettiin samalle viikonlopulle, jotta mahdollisimman moni kadettivelji puolisoineen voisi niihin osallistua. Syyskokouksessa valitaan monien muiden asioiden joukossa Kadettikunnalle uusi puheenjohtaja, joten mahdollisimman monen kadettiveljen toivoisi olevan mukana yhdistyksemme tärkeitä päätöksiä tekemässä.

Tavataan kaaderitanssiaisissa 27.10. ja syyskokouksessa 28.10.

Pekka Rapila

pekka.rapila@kadettikunta.fi

Kokouskutsu

Kadettikunta r.y:n syyskokous Helsingissä 28.10.2006

Kadettikunta r.y:n syyskokous järjestetään Maanpuolustuskorkeakoulun Maanpuolustuskurssien tiloissa Maneesikatu 6 (Kruununhaan maneesi)
lauantaina 28.10.2006 klo 12.00 alkaen.

Kokouksessa käsitellään sääntöjen 10 §:ssä mainitut asiat sekä jäsenten Kadettikunnan hallitukselle 1.10.2006 mennessä kirjallisesti lähettämät kokousaloitteet. Äänioikeutettuja kokouksessa ovat kaikki Kadettikunnan jäsenet. Äänestäminen nimetyille jäsenelle annetulla valtakirjalla on sallittu.

Syyskokouspäivän ohjelma

Ajankohtaisia esitelmiä:

10.00 - 10.45	Eversti Pekka Visuri: Suomi kylmässä sodassa
10.45 - 11.30	Prikaatikenraali Juha Kilpiä: "Puolustusvoimien kansainvälinen toiminta".
11.30 - 12.00	Kahvitarjoilu
12.00 -	Sääntömääräinen syyskokous

Kokouksen jälkeen kadettipiirien puheenjohtajille ja sihteereille tai heidän edustajilleen järjestetään koulutustilaisuus, joka päättyy klo 17 mennessä.

Ilmoittautumiset osanotosta eri tilaisuuksiin pyydetään tekemään **viimeistään 13.10.2006** Marjukka Lehtiselle, puh. 09-490 759, fax. 09-446 262 tai sähköpostitse osoitteella marjukka.lehtinen@kadettikunta.fi.

Tervetuloa joukolla kuulemaan ajankohtaista tietoutta ja päättämään Kadettikunnan asioista!

Kadettikunnan hallitus

Suomi kylmässä sodassa-suurhanke julkistettiin

Kadettikunnan suurhanke ”Suomi kylmässä sodassa” - oppimisympäristö julkistettiin 29.8.2006 Diana-auditoriossa arvovaltaisen lähes sataan henkilöön nousseen kutsuvierasjoukon läsnä ollessa. Hanke liittyy Kadettikunnan 85-vuotisjuhlallisuuksiin.

Avauspuheenvuorossaan Kadettikunnan puheenjohtaja, kenraalimajuri Ilkka Aspara selvitti hankkeen taustoja ja päämääriä sekä toteuttamiseen liittyviä näkökohtia. Kadettikunnalla on toiminnassaan yhtenä tavoitteena jakaa

Ensimmäisenä tuotteena valmistui kaikille maamme kouluille vuonna 1999 jaettu oppimisympäristö ”Turvassa - Turvallisuuden palapeli”. Se oli ensimmäinen multimediatuote, jonka Kadettikunta on tehnyt yhdessä Historian ja yhteiskuntaopin opettajien liiton ja Opetushallituksen kanssa.

Toinen samoin yhteistyössä toteutettu suurimittainen hanke oli Suomen historiaa aikavälillä 1899 - 1952 käsitelty oppimisympäristö ”Veteraanien perintö - Itsenäinen Isänmaa”. Se otettiin

myksiä on käsitelty siinä laajuudessa kuin niiden esilletuominen on ollut tarpeellista kokonaisuuden ymmärtämiseksi.

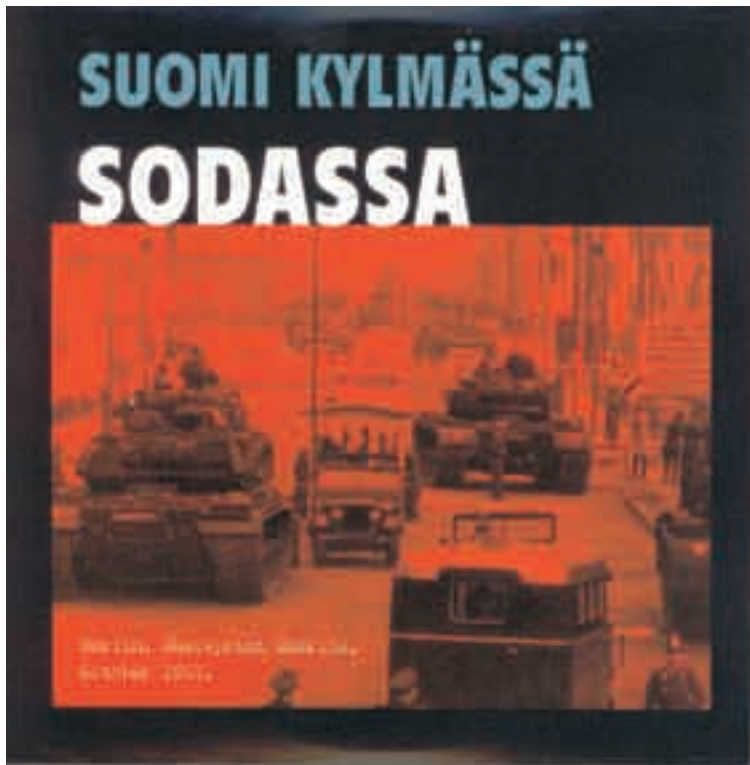
Kadettikunta käynnisti suurhankkeen vuonna 2003. Se on vastannut hankkeen johtamisesta, varainhankinnasta ja hallinnoinnista. Hanke organisoitiin itsenäiseksi projektiksi, jonka johtajana on toiminut Kadettikunnan pääsihteeri, eversti Pekka Rapila. Käsikirjoituksen sekä sen pohjana olevan laajan ja viimeisimpiin arkistotietoihin perustuvan tutkimuksen on tehnyt valtiotieteen tohtori, dosentti, eversti Pekka Visuri. Multimediakäsikirjoittajana on toiminut everstiluutnantti Arto Kotro. Karttojen piirtämisestä on vastannut komentajakapteeni Tapani Talari. Multimediamuotoon aineiston on saattanut Hypergraph Oy:n toimitusjohtaja Aarno Unkila.

Hankkeen Oltermannina ja kylmän sodan näköalapaikoilla toimineena aikalaisiasiantuntijana on toiminut kenraali Jaakko Valtanen. Pekka Visurin tukena ja ohjaajana on toiminut professori Ohto Mannisen johtama poliittisen historian professoreista ja historian opettajista koostunut asiantuntijaryhmä.

Yhteistyökumppaneina ovat olleet Historian ja yhteiskuntaopin opettajien liitto, Opetushallitus, puolustusvoimat, Yleisradio ja Kustannusosakeyhtiö Otava. Kuvamateriaalin hankinnassa on tiivis yhteistyö kymmenen eri arkiston kanssa ollut lopputuloksen kannalta hyvin keskeistä.

Mittavaa taloudellista tukea Kadettikunta on saanut hankkeeseen Suomen Kulttuurirahastolta, Jenny ja Antti Wihurin rahastolta, Sotavahinkosäätiöltä, Uuden päivän rahastolta, Maanpuolustuksen kannatussäätiöltä ja Puolustusvoimien tukisäätiöltä.

Hankkeessa tuotettu materiaali koostuu kolmesta kokonaisuudesta: multimediaohjelmasta, internetsivustosta ja erillisestä oppikirjasta. Kaikki nämä oppivälineet on jaettu historianopettajille alkusyksyn aikana. Tuotettu materiaali lahjoitetaan kaikkiin maamme yläasteen kouluihin ja lukioihin. Koska käsikirjoituksen laatimisessa on noudatettu yleisiä akateemisen tutkimuksen ja oppikirjojen tuottamisen kriteereitä, voidaan aineistoa

turvallisuuspoliittista tietoutta kansalaisille, erityisesti koulunuorisolle, ja siten vaikuttaa maanpuolustukselle myönteisten asenteiden muodostumiseen. Tässä tarkoituksessa Kadettikunta valmistaa muun muassa korkeatasoista oppimateriaalia hyödynnettäväksi opetustyössä ja ylläpitää turvallisuuspolitiikan tietopankkia, joka on internetissä kaikkien kansalaisten tavoitettavissa. Tietotekniikan kehittyessä on luonnollista, että Kadettikunta on siirtynyt tietotekniikan mahdollistamaan ja tietoverkkoja hyväksi käyttävään interaktiiviseen oppimateriaaliin.

käyttöön kouluissamme vuonna 2001. Kumpikin edellä esitetyistä oppimisympäristöistä on käytössä myös ruotsinkielisenä.

Nyt valmistuneessa hankkeessa ”Suomi kylmässä sodassa” selvitetään Suomen aseman kehittymistä vuosina 1944 - 1991 kansainvälisten tapahtumien kehyksessä käyttäen hyväksi uusinta tutkimustietoa ja muuta viime vuosina käyttöön saatua lähdeaineistoa. Kehyksenä on kahden suurvaltablokin välinen kylmä sota, joka hallitsi merkittävästi Suomen turvallisuuspolitiikkaa. Myös yhteiskunnallisia ja taloudellisia kysy-

Julkistamistilaisuuden arvovaltaisia kutsuvieraita.

sisältönsä puolesta täysin käyttää myös yliopistotason opiskelussa.

Julkistamistilaisuudessa pääsihteeri Pekka Rapila esitteli oppimisympäristön pedagogista perustaa ja sen käyttömahdollisuuksia historian opetuksessa sekä yhdessä toimitusjohtaja Aarno Unkilan kanssa näytti esimerkkejä ohjelman sisällöstä. Multimediassa on sekä auditiivinen että visuaalinen sisällön esittäminen eli kuuloaistiin tai näköaistiin oppimisensa perustavat oppilaat voivat valita itselleen sopivamman käyttömuodon. Tekstisisältö on esitetty kolmetaisena: pelkistetty teksti, taustateksti kokonaisuudessaan ja ”laatikot”, joissa lukuisia merkittäviä asioita ja tapahtumia on käsitelty syvällisemmin.

Multimediaohjelma on huomattavan laaja. Siinä on 1000 sivua kirjoitettua tekstiä ja noin 700 multimediasivua. Avauksia on yhteensä 2000 sivua. Valokuvia on 1500 ja elokuvaa noin yksi tunti jakaantuen 30 lyhyeen uutisfilmiin. Opettajien laatimana ohjelmassa on noin 230 oppimistehtävää.

Pekka Visuri esitteli hankkeeseen liittyvää tutkimustoimintaa, todeten

tuloksena syntyneen uusimpaan tutkimusaineistoon perustuvan näkemyksen kylmän sodan tapahtumista. Aineisto sisältää runsaasti kiinnostavia ja tähän mennessä salassa pysyneitä tapahtumia ja kehityskulkuja. ”Suomi kylmässä sodassa” hankkeen lopputuloksena on syntynyt kaksi toisiaan tukevaa ja myös erillisinä käytettävissä olevaa tuotetta. Multimedia on laaja ja perusteellinen ja tarkoitettu työvälineeksi opetuskäyttöön tai itseopiskeluun. Kirja on suppeampi yleisesitys kylmästä sodasta, sisältäen kuitenkin myös tärkeimpiä yksityiskohtia. Ohjelman sisältöön palataan myöhemmin Kylkirauta-lehdessä.

Historian ja yhteiskuntaopin opettajien liiton puheenjohtaja Riitta Mikkola korosti Kadettikunnan aloitteellisuutta sekä aktiivista otetta ja vastuuta hankkeesta. Opettajat ovat lähinnä antaneet pedagogista tukea ja tuoneet koulun arjen näkökulmaa työryhmiin. Riitta Mikkola toi esimerkein esille aineiston monipuoliset käyttömahdollisuudet eritasoisessa ja erityyppisessä opiskelussa ja painotti materiaalin merkitystä myös ryhmätöiden ja esitelmien lähdeaineis-

tona ja vaikkapa kertausmateriaalina ylioppilaskirjoituksiin. Opettajille materiaali on uusimpaan tutkimukseen perustuvana hyvin tarpeellista. Riitta Mikkola uskoo monipuolisen aineiston ”Suomi kylmässä sodassa” tulevan varmasti tehokkaaseen käyttöön Suomen kouluissa.

Kadettikunta halusi julkistamistilaisuudessa vielä korostaa veteraanisukupolven tekojen merkitystä paitsi itsenäisyytemme pelastamisessa ja maan jälleenrakentamisessa, myös maamme luotsaamisessa läpi kylmän sodan vuosien. Kunnioituksen ja kiittolisuuden osoituksena koko veteraanisukupolvelle kenraalimajuri Ilkka Aspara luovutti Kadettikunnan puolesta ”Suomi kylmässä sodassa” tuotteet kolmelle ansioituneelle veteraanisukupolven edustajalle, kenraali Lauri Sutelalle, kenraali Jaakko Valtaselle ja suurlähettiläs, everstilutnantti Risto Hyväriselle.

”Suomi kylmässä sodassa” internet-sivusto on kaikkien kansalaisten käytössä osoitteessa www.veteraanienperinto.fi/kylmasota. Kirja on saatavissa kirjakaupoista.

Kaaderitanssiaiset perjantaina 27.10.2006

Kuten Kylkiraudan edellisessä numerossa ilmoitettiin, Kadettikunta ry. järjestää juhlalliset Kaaderitanssiaiset Maanpuolustuskorkeakoulun perinteisissä tiloissa perjantaina 27.10.2006. Tilaisuus on avoin kaikille Kadettikunnan jäsenille puolisoineen. Tavoitteena on luoda vuosittainen kadettiupseerien yhteinen tapahtuma, jossa voidaan viettää mukava yhdessäolon hetki hyvässä seurassa maittavan illallisen sekä tanssin kera.

Kiitoksia jäsenille osoittamastanne suuresta mielenkiinnosta kaaderitanssiaisia kohtaan. Kutsussa mainittuun määräaikaan mennessä on jo tullut runsaasti ilmoittautumisia, mutta vielä on mahdollista ottaa mukaan jonkin verran lisääkin. Kaikki tähän asti alustavasti ilmoittautuneet ovat tietenkin jo listoilla, mutta uusia ilmoittautumisia otetaan yhä vastaan ilmoittautumisjärjestyksessä niin kauan kuin tilaa Maanpuolustuskorkeakoulun ruokasalissa löytyy.

Tilaisuuden ohjelma on seuraava:

18.30 mennessä	Vieraiden tulo Santahaminaan Maanpuolustuskorkeakoulun juhlasalirakennukseen
19.00	Illallinen alkaa Illallisen aikana ohjelmaa
n. 21.30	Tanssit alkavat
24.00	Tanssit päättyvät

Ilmoittautumiset tulee tehdä Marjukka Lehtiselle, puh 09-490 759, fax 09-446 262, tai marjukka.lehtinen@kadettikunta.fi.

Illalliskortin hinta on 30 euroa/henkilö ja se tulee maksaa 20.10.2006 mennessä tilille 101430-206744. Maksun saaja on Kadettikunta ry. Viestiin tulee merkitä juhlaan osallistujien nimet (myös puoliso) sekä kadettikurssin numero.

Asu: Pieni juhlapuku, kunniamerkkinauhut.
Kaularistin ja/tai rintatähden käyttö on mahdollista

Lisätietoja tilaisuudesta antaa tarvittaessa everstiluutnantti Jari Kallio (puh 09 181 45100, gsm 040 755 1308, jari.kallio@mil.fi).

Tervetuloa!

Kuva Puolustusvoimat.

Ennenkin ovat kaaderien tanssiaiset olleet hieno yhdessäolon hetki. Kuva on vuodelta 1956.

VIII Kaaderigolf 3. - 4.8.2006

Järjestyksessään jo kahdeksas Kaaderigolf järjestettiin perinteisesti Tuusulan Golfklubin kentällä elokuun alussa. Kilpailu - eli tässä tapauksessa lämminhenkinen yhdessä pelaamisen tapahtuma - oli saanut jälleen kerran ilahduttavan määrän osallistujia paikalle. Yli 50 kaaderiveljeä, unohtamatta kauniimman sukupuolen edustajia, mittelivät keskenään upseerikunnan golfvaltikoista. Golfklubin kenttähenkilöstö olikin onnistunut tehtävässään erinomaisesti; väylät ja viheriöt oli viritetty komeaan kuntoon ja ainakaan kenttää ei käynyt syyttämisen, jos tulokset eivät tyydyttäneet.

Ensimmäiseen päivään lähdettiin kuluneeseen kesään nähden poikkeuksellisen pilvisessä säässä, sattuipa huono-onnisimmille muutama sadepisarakin kohdalle. Sateilta kuitenkin vältyttiin ja tulostasokin muodostui kelvolliseksi. Miesten yleisessä sarjassa kärkisijaa piti hallussaan Jukka-Pekka Kolehmainen bruttotuloksella 71. Tuusulan Golfseuran omaa poikaa seurasi kakkosena Sören Isaksson tulok-

sella 77. Muissakin sarjoissa tehtiin kovia tuloksia, esimerkiksi senioreissa Kalervo Sipi löi tulostauluun ensimmäisen päivän jälkeen 43 pistebogipistettä.

Viheriöiden ja vesiesteiden äärellä uurastamisen kruunasi päivän päätteeksi Taistelukoululla järjestetty illanvietto illallisineen ja seurusteluineen kaaderiveljien ja leidiä kesken.

Toisena pelipäivänä ilmojen haltiatkin suosivat golfaavaa kansaa ja perjantai vietettiin niin ilmastollisesti kuin toivottavasti myös pelillisesti aurinkoisissa ja lämpimissä merkeissä. Aurinko paistoi ainakin J-P Kolehmaiselle, joka varmisti viimeisessä ryhmässä selkävoiton Sören Isakssonista seitsemän lyönnin erolla, kokonaistuloksella 151. Kadettiipiirien välisen kisan voitti Itä-Uusimaa ja kadettikurssi 53 sai kunnian pokata ensimmäisen palkinnon kurssien välisessä mittelössä. Vaikka kaikille ei suotukaan mahdollisuutta poistua kentältä voittopokaali kainalossa, Tuusulan Golfklubin erinomaiset puitteet yhdessä kesäisen sään ja hienon peliseuran kera pitivät huolen

siitä, ettei J-P ollut ainoa, jolla hymy oli herkässä klubilla järjestetyssä palkintojen jaossa.

Tapahtuman hienosta ja välittömästä ilmapiiristä kuuluu kiitos myös Risto H Luukkaselle, joka jälleen kerran vastasi varmasti järjestelyistä. Seuraavaksi Kadettikunnan viheriöiden herruudesta kisataan taas ensi kesänä. Toivottavasti osallistujamäärät pysyvät korkeina, sillä mikäpä onkaan parempi tapa vietää kesäinen päivä yhdessä kuin viheriöitä metsästäen ja esteitä kiertäen.

Ari Koivuaho

Yleinen sarja/SCR

1.Kolehmainen Jukka-P	151 lyöntiä
2.Isaksson Sören	158 ”
3.Koivuaho Ari	178 ”
4.Helminen Roy	183 ”
5.Autere Vesa	188 ”
6.von Bonsdorff Niklas	197 ”
7.Väätäinen Pasi	205 ”

Yleinen/HCP

1.Kolehmainen Jukka-P	143 lyöntiä
2.Väätäinen Pasi	147 ”
3.Autere Vesa	150 ”
4.Isaksson Sören	152 ”
5.Helminen Roy	157 ”
6.Koivuaho Ari	158 ”
7.von Bonsdorff Niklas	159 ”

Seniorit 55+

1.Sipi Kalervo	74 bogey- pistettä
2.Huhtala Jouko	73 ”
3.Hollo Ilkka	68 ”
4.Simovaara Markku	66 ”
5.Wennström Finn-Göran	66 ”
6.Hossi Martti	65 ”
7.Rantanen Kari	65 ”
8.Gardemeister Jorma	65 ”
9.Äyräväinen Hannu	63 ”
10.Jääskeläinen Kari	59 ”
11.Peltola Jarmo	56 ”
12.Simola Antti	55 ”
13.Poutanen Matti	54 ”
14.Takala Jussi-Veikko	53 ”
15.Vihriälä Rauno	52 ”
16.Kiianlinna Lauri	51 ”
17.Wäänänen Jukka49 ”	
18.Kettunen Ossi	47 ”
19.Vehmas Tapio	40 ”
20.Pajulahti Simo	36 ”
21.Noopila Risto	23 ”

Veteraanit 65+

1.Karjalainen Kyösti	79 bogey- pistettä
2.Torstila Jukka	69 ”
3.Kaakinen Tauno	69 ”
4.Luukkanen Risto H.	69 ”
5.Tuusvuori Martti	65 ”
6.Purola Heikki	59 ”
7.Rautio Paavo	55 ”
8.Viitasaari Yrjö	52 ”
9.Palosaari Kalevi	52 ”

Yliveteraanit 70+

1.Helminen Rauli	75 bogey- pistettä
2.Eskeli Pentti	69 ”
3.Kuusisto Reijo	64 ”
4.Pukkinen Jussi	59 ”
5.Klenberg Jan	56 ”
6.Maunula Mauri	46 ”
7.Raatikainen Kalevi	41 ”

Naiset

1.Kettunen Hilikka	72 bogey- pistettä
2.Simola Marja-Leena	69 ”
3.Hollo Pirjo	67 ”
4.Kaakinen Rauni	65 ”
5.Hossi Aila	59 ”
6.Helminen Ritva	59 ”
7.Torstila Anneli	58 ”
8.Helminen Leena	57 ”
9.Sipi Seija	54 ”
10.Vehmas Arja	45 ”
11.Saarela Marja-Leena	38 ”

Kutsuvieraat

1.Karjalainen Leo	39 bogey- pistettä
2.Suonperä Kaarina	39 ”
3.Siippola Ari	33 ”
4.Wächter Sami	32 ”
5.Syrjälä Lauri	32 ”
6.Nurmi Hannu	30 ”
7.Laatikainen Timo	28 ”
8.Paukkunen Erkki	27 ”
9.Siippola Pirkko	23 ”
10.Katainen Pentti	16 ”

Kadettiipiirien-välinen joukkuekilpailu

1.Itä-Uudenmaan kadettiipiiri	147 pistettä
Kolehmainen, Helminen, Rauli, Luukkanen	
2.Helsingin kadettiipiiri	145 pistettä
3.Lahden kadettiipiiri	138 ”
4.Kuopion kadettiipiiri	134 ”
5.Pirkanmaan kadettiipiiri	128 ”
6.Hämeenlinnan kadettiipiiri	124 ”
7.Hankoniemen kadettiipiiri	121 ”
8.Vaasan kadettiipiiri	117 ”

Kadettikurssien välinen joukkuekilpailu

1. 53.Kadettikurssi	212 pistettä
2. 50.ja 51.Kadettikurssi	207 ”
4. 52.Kadettikurssi	202 ”
5. 49.Kadettikurssi	200 ”
6. 55.kadettikurssi	173 ”

Kilpailun johtaja Liikuntaneuvos, majuri
Risto H. Luukkanen

IX Kaaderigolf pelataan Tuusulassa 9. - 10.8.2007

CONTROL EXPRESS
www.controlexpress.fi

For Demanding Conditions

- sotilastietokoneet
- sotilasnäytöt
- ruggeroidut laitteet

Kadettikunnan toimisto tiedottaa

Merkkipäiväluettelo 2007

Kylkiraudassa 4/2006 julkaistaan luettelo Kadettikunnan jäsenistä, jotka vuonna 2007 täyttävät 95, 90, 85, 80, 75, 70, 60 tai 50 vuotta.

Niitä, jotka eivät halua syntymäpäivätietoaan julkaistavan, pyydetään siitä ilmoittamaan Kadettikunnan toimistoon 10.11.2006 mennessä. Puhelin (09) 490 759, fax (09) 446 262, s-posti marjukka.lehtinen@kadettikunta.fi tai postitse; Kadettikunta, Eino Leinon katu 12 E 64, 00250 Helsinki.

Tukimaksu 2006

Syyskokouksen päätöksen perusteella lähetetään lehden mukana tilillepanokortti vapaaehtoista tukimaksua varten. Varat käytetään kuten ennenkin Kadettikunnan vapaaehtoisen maanpuolustusaatteellisen työn hyväksi. Tavoitteena on tänäkin vuonna 2500 euroa. Tukimaksun voi maksaa myös ilman tilillepanokorttia Kadettikunnan tilille Sampo 800016-70917 ja viite-numero on 1012.

Matriikkelit Kadettiupseerit 1920-1985 ja 1920-2000

Molempia matriikkeleita on edelleen saatavissa Kadettikunnan toimistosta. Uusi maksaa 54,00 ja vanha 31,00 euroa + postituskulut.

Lomalla

Toimistonhoitaja on lomalla 27.11. - 6.12.2006.

Kaaderilaulajien isänpäivän kahvikonsertti

Kaaderilaulajien isänpäivän kahvikonsertti pidetään Santa-haminassa Maanpuolustuskorkeakoulun (Kadettikoulun) juhlasalissa sunnuntaina 12. marraskuuta 2006 klo 15.

Konsertin johtaa everstiluutnantti Matti Orlamo. Solisteina esiintyvät Tia Svanberg, sopraano ja Olli-Pekka

Tuomisalo, saksofoni sekä säestäjänä Risto-Matti Marin, piano. Tilaisuuden juontaa tuttu ”radioääni” Jaana Selin.

Lippuja saatavilla Kadettikunnan toimistosta (Marjukka Lehtinen; puh 09 - 490 932) sekä kuorolaisilta.

*Tervetuloa!
Kaaderilaulajat*

Kadettikunta r.y.:n myyntiartikkelit

TUE TOIMINTAA – TILAA			
ADRESSIT			1.9.2006
Toimitus myös suoraan vastaanottajalle. Hintoihin lisätään postikulut.			
4-lehtinen	7,00	KIRJEENSULKIJAMERKIT	
suruadressi	7,00	tunnus	0,70 / kpl
sininen mokkaantinen	22,00	arkeittain	17,50 (25 kpl)
PIENOISADRESSIT	ml. kuoret	JOULUKORTIT	ml. kuoret
tunnuksella	0,50	klassikko (sk, rk)	0,50
kolme kadettia	0,50	poro	0,60
KORTIT	ml. kuoret	kynttilä (sk, rk)	0,65
kiitoskortti (sk, rk)	0,30	lippu	0,65
kortti ilman tekstiä	0,50		
kutsukortti	0,30	MUUT	
pöytäkortti	0,20	kadettipatsas	600,00
MERKIT		standaari	25,00
jäsenmerkki	15,00	cd Suomi on hyvä maa	8,00
virkatutkintomerkki	25,00	cd, Eessä seisten, eellä mennen	10,00
KIRJAT			
Kunnia kestävän palkka, Kadettikunta 1921-1996	17,00 (kluutti) 25,00 (nahkaselk.)	Hehkuvin mielin, Kadettikuoron 150-vuotishistoriikki	12,00
Kadettiupseerimatrikkelikeli 1920-2000	54,00	Kaaderilauluja	30,00
Kadettiupseerimatrikkelikeli 1920-1985	31,00		
Lisäksi on myynnissä kurssikirjoja			
Tilaaaja;			
Osoite:			
Tilaukset postitse	Kadettikunta, Eino Leinin katu 12 E 64, 00250 Helsinki		
Puhelimitse	(09) 490 759	faxilla	(09) 446 262
S-postilla	marjukka.lehtinen@kadettikunta.fi		
Huom! Toistaiseksi ei ole mahdollista saada korutekstausta.			

Kadettikunnan toimiston aukioloajat

Kadettikunnan toimisto on toistaiseksi avoinna seuraavasti;
ma klo 8.00-16.15, ti-to 8.00-15.00 ja pe 9.00-15.00.

Yhteystiedot; Toimistonhoitaja Marjukka Lehtinen puh. (09) 490 759,
fax (09) 446 262, s-posti marjukka.lehtinen@kadettikunta.fi

Merkipäiviä

Majuri Boris Kotiranta 25.k 90 v 4.10.2006 ei vast.ottoa

Alumni-iltapäivä

Maanpuolustuskorkeakoululla 27.10.2006

Tilaisuus on tarkoitettu Maanpuolustuskorkeakoulussa tai sitä edeltäneissä sotakouluissa tutkintonsa suorittaneille ja niissä opettaneille. Iltapäivän aikana esitellään alumnitoimintaa ja ajankohtaisia asioita Maanpuolustuskorkeakoulusta.

Ohjelma

klo 13.00	tilaisuuden avaus	MPKK:n rehtori
13.15	alumnitoiminnan esittely - sotatekniikan laitoksen alumnit - keskustelu	vararehtori laitoksen johtaja
14.15	kahvi	
14.45	MPKK tänään ja tulevaisuuden näkymät - sotatieteiden kandidaatin ja maisterin tutkinnot - yleisesikuntaupseerin tutkinto	rehtori Kadettikoulun johtaja jatkotutkinto-osaston johtaja
16.15	tilaisuus päättyy	

Tilaisuuteen pyydetään ilmoittautumaan 23.10. mennessä koulutussuunnittelija Heli Kleemolalle, puh 09-181 46420 tai sähköpostilla heli.kleemola@mil.fi.

Lisätietoja MPKK:n alumnitoiminnan käynnistämisestä saa MPKK:n kotisivuilta.

Tervetuloa!

Hautakivitunnus kadettiupseerin haudalle

Suomen Marsalkka Mannerheimin Kadettisäätiö on valmistuttanut hautakivitunnuksen kiinnitettäväksi kadettiupseerin hautakiveen. Reliefinomaisesti toteutettu merkki on 60 mm korkea, 45 mm leveä ja sen kokonaisvahvuus on noin 7 mm. Tunnus kiinnitetään hautakiveen piilokiinnityksenä kahden mukana olevan tapin avulla.

Hautakivitunnuksen hinta on 35 euroa + postimaksu 3 euroa. Kiinnitys hautakiveen maksaa merkin myyjäyrityksessä Helsingissä 15 euroa. Tässä voi olla yritys- ja paikkakuntaehtaisia

eroja.

Hautakivitunnuksen voi tilata Hautaustoimisto Autio Oy:stä, osoite Runeberginkatu 42, 00260 Helsinki, puhelin (09) 448346, fax (09) 449841 ja sähköposti hautauststoautio@clinet.fi. Tunnuksia myydään vain *kadettiupseerin* hautakiveen kiinnitettäväksi. Hautaustoimisto tarkistaa osto-oikeuden tarvittaessa Kadettikunnasta.

Viimeinen Munkkiniemessä - Ensimmäinen Santahaminassa, Kadettikurssi 24

Kadettikurssi 24 on jo yli 20 vuotta kokoontunut, aikaisemmin kokouksiin, nyttemmin lounastamaan, ennen Katajanokan Upseerikerholle ja nykyään Suomalaiselle Klubille kahdesti vuodessa avec!

Kokoontumispäivät ovat noudataneet koko ajan samaa aikataulua: maaliskuun ja lokakuun ensimmäinen maanantai. Tapaamiset ovat saaneet osakseen melkoisen kannatuksen, vaikka suosivatkin luonnollisesti pääkaupunkiseudulla asuvia. Toispaikkakuntalaisia on ollut kuitenkin lähes aina mukana. Osanottajamäärät ovat olleet kuitenkin jatkuvasti laskussa, sillä sotavuosien suurien menetysten (47 upseeria ; 24,5 % alkuperäisestä rivivahvuudesta) jälkeen on ”luonnollinen poistuma” tuntuvasti supistanut veljeskuntaa ja ikääntymiseen liittyvät esteet nakertaneet jäljellä olevien (27 ; 14,1 %) osallistumisvalmiutta.

Kaikesta edellä olevasta huolimatta

tai juuri sen takia päätettiin tämänkertainen yhdessäolo viettää tavantomukaisesti juhlavammin. Tässä tarkoituksessa tilaisuus siirrettiin alussa kerrotusta määräajasta poiketen 16. päiväksi toukokuuta. Valinnalle antoi aiheen se, että tuona päivänä tuli kuluneeksi 65 vuotta siitä unohtumattomasta päivästä, jona kadettikoulutus päättyi ja tasavallan presidentti Ryti sekä sotamarsalkka Mannerheim kädenpuristuksin Presidentinlinnan pihalla vahvistivat valmistuneiden upseerien nimitykset ja lähettivät nämä ensimmäisiin palvelutehtäviinsä.

Vaikka merkkipäivää kartoitettaessa oli otettu huomioon, että kurssin keski-ikä on tällä hetkellä 88,2 vuotta, jäi osanotto odotettua vaisummaksi; määräraakaan mennessä ilmoittautui vain 7 kurssiveljeä ja 7 kurssitilaisuuksissa mukana ollutta puolisoa/seuralaista.

Juhlapäivän aamulla suoritettun Hietaniemen sankarihaudoille suuntautu-

neen kunniakäynnin ja kukkien laskun jälkeen siirryttiin Santahaminaan oman koulumme, nyttemmin Maanpuolustuskorkeakouluksi muuttuneen opinahjon suojiin.

Koulun hallintojohtaja, kommodori Stig-Göran Grönberg otti ryhmän ystävällisesti komentoonsa ja antoi alkajaisiksi tämän hetken upseerikoulutusta valottavan tietoiskun. Hänen asiantuntevalla johdolla ja opastuksellaan sujui sukkelaan päivän muukin ohjelma. Aluksi asetui ryhmä Sankariaulaan muistotaulujen ääreen kunnioittamaan sodassa kaatuneiden kurssiveljien muistoa kukkaistervehdyksellä ja hiljaisella hetkellä.

Pian kutsui ruokakello, joka johdatti kauniisti koristeltuun ruokasaliin. MPKK:n emäntien loihdima juhlanäkö oli vertaansa vailla ja sai osakseen seurueen ylistävät kiitokset.

Tästä selviytyttyä oli aika keskittyä omiin asioihin; kurssikokouksen

pitoon. Sen avasi tavalliseen tapaan kadetti 1874, kadettiväpelimme. Tavanmukaisten tervehdysten ohella saatiin tietoja kurssiveljien terveydestä ja kohdaloista (edellisen tapaamisen jälkeen on rivivahvuus supistunut). Vietettiin hiljainen hetki. Erikoisen huomion sai osakseen kadetti 1979 esittäessään laatimansa yhteenvedon kurssin vaiheista. Kokousnuijan päätöskolahdus lopetti

myös mieluisan vierailukäynnin Santahaminassa. Sydämelliset kiitokset kaikille viihtymiseen myötävaikuttaneille!

Oli aika palata kantakaupunkiin ja noudattaa kadetti 1907:n kutsua isännöimäänsä illanviettoon. Tapahumapaikkana oli arkkitehti Selim A Lindqvistin suunnittelema ja vuonna 1905 valmistunut Jugend-luomus Villa

Johanna, joka tarjosi maukkaan iltapalan ohella viihtyisät tilat ja vihreän puutarhamiljöön. Kaartin Soittokunnan isänmaalliset sävelet huipensivat hämärtyvään kevätyöhön päättyneen juhlapäivän.

Kadetti 1807

Yhteenveto 24.Kadettikurssin vaiheista

24. Kadettikurssi oli poikkeuksellinen monessa suhteessa. Se alkoi vajaan kahden kuukauden kuluttua Talvisodan päättymisestä ja päättyi tänä päivänä 16.toukokuuta 65 vuotta sitten kuukautta ennen Jatkosodan liikekannallepanoa. Meitä oli aloittamassa 200 kadettia, joista 190 valmistui. Kurssin ikäjakautuma oli erikoinen: pääosan muodostivat vuosina 1916-19 syntyneet 127 kadettia. Näitä vanhempia 1910 -15 syntyneitä oli 42 ja nuorempia 1920-21 syntyneitä 21. Tästä heijastuukin selvä epäsuhde, joka ilmenee res.ups-arvojen koostumasta: Res.luutnantteja 26, res.vänrikkejä 140, res.kornetteja 11 ja upseerikokelaita 13 - nyt tasa-arvoisina kadetteina.

Osalla oli jo aloitetut korkeakouluopinnot takanaan, nuorimmat tulivat suoraan ”koulun penkiltä”. Vanhimman ja nuorimman ikäero oli 10 vuotta 8 kuukautta (Lauri Boldt / Kalle Paalanen).

Talvisodassa taistelleiden tehtävät jakautuivat komppanianpäälliköistä (15) joukkueenjohtajiin ja sitä alempiin tehtäviin. Emme olleet siis mikään homogeeninen joukko. Viidentoista kadetin kotikieli oli ruotsi. Vallinneesta erilaisuudesta huolimatta joukkomme sulautui kiinteäksi kokonaisuudeksi, joista sitten 16.5.1941 nimitettiin luutnanteiksi 123 ja vänrikeiksi 63 kadettia (neljä meistä jäi ”jälkijunaan”).

Jatkosota oli kurssillemme kohtalokas: se vei rivistä kaatuneina (Lapin sota ml.) 47 upseeria.

En puutu tällä kertaa ”sotajuttuihin”; niitähän kyllä riittäisi tässä joukossa! Sen sijaan on syytä mainita kurssin Mannerheim-ristin ritarit: Jouko Kiiskinen, Reino Korpi ja Hans Wind.

Arvelen, että kurssimme varmaan vastasi johdon odotuksia.

Sodan sekavana jälkiaikana, vuodesta 1944 alkaen, erosi meistä 135 upseeria, jotka aloittivat ”uuden elämän” akateemisina kansalaisina yhteiskunnan eri tehtävissä.

Myös rauhan aika on verottanut kurssia kuolemien kautta: vain 25 meistä palveli eroamisikään saakka ja heistä on jäljellä enää viisi.

Santahamina 16.5.2006

Kadetti 1979

KAIPAATKO PERINTÖOIKEUTEEN LIITTYVÄÄ NEUVONTAA JA TUKEA?

Testamentit, avioehdot, kauppa- ja lahjakirjat, holhousasiat, perukirjat, kuolinpesän hallinto, ositukset, perinnönjaot, perintöriitojen sovittelu, selkokielistä perintöasioihin liittyvää neuvontaa myös kirjallisenä, veroneuvontaa mm. perintö-, lahja- ja luovutusvoittoverotus.

Kohtuukorvaus, jonka suuruusluokka sovitaan ennalta. Puhelinneuvonta on Kadettikunnan jäsenille maksutonta.

- mikä on testamentin vaikutus perintöön ja verotukseen
 - mitä merkitsee hallintaoikeuden pidättäminen lahjoitettuun ja testamentilla saatuun omaisuuteen
 - miten siirrän omaisuutta rintaperillisilleni
 - mitkä ovat lesken oikeudet
- Verotuksen merkitys on usein varsin huomattava. Jos kaipaat neuvoja ja tukea, ota yhteys Senioriin!

Laki- ja tukipalvelu Senior

Airoparantie 4 A, 00980 Helsinki, puh 09-341 5220
gsm 040-5324 075, e-mail: mikko.maki@senior.inet.fi

Perustettu 1994

Evl evp Mikko V. Mäki, avustavana lakimiehenä LOK Kalevi Klefström

Suomen Marsalkka Mannerheimin Kadettisäätiö tukee neuvontatyötä

26.Kadettikurssi sinnittelee edelleen

Toukokuun puolessavälissä posti vei infokirjeen lounaskokoukseen 139 kadettiveljelle ja -sisarelle. Kirje saavutti kahta lukuun ottamatta kaikki. ”Suurimman ja kauden” kurssin kadetteja on rivissä vielä 76.

Lounaspaikka oli edelleen perinteinen Suomalainen Klubi ja aika elokuun 23.päivä.

Ilmoittautumisajan umpeen mentyä todettiin vahvuudeksi 18. Jälki-ilmoittautuneet nostivat vahvuuden 25:een.

Päivä valkeni helteisenä. Hyvissä ajoin ennen sovittua aloitusaikaa aulaan kokoontui veljiä ja sisaria. Sitten siirryttiin kabinettiin. Aluksi pöytiin sijoittuminen sujui vaivatta. Mutta varsin pian todettiin vahvuuden nousevan ennako-odotuksia suuremmaksi. Kaikki eivät olleetkaan tehneet ilmoitusta tu-

lostaan... Oli vähän katastrofitunnelma. Mutta pöydän päihin saatiin lisäpaikkoja. Niinpä kaikille 35:lle löytyi tuoli. Daami saattoi kyllä joutua pöydän toiseen päähän ja kadetti pöydän toiseen päähän. Se ei kuitenkaan tunnelmaa vaimentanut. Kun kaikki olivat lähekkään, niin se edesauttoi seurustelua. Kadettiveli Ermei kertoi sitten lounaan ohjelman.

Riitan herkkuja noudettiin vanhaan tapaan seisovasta pöydästä. Ainahan ne ovat maistuneet, mutta tällä kertaa ne tuntuivat entistäkin maukkaammilta. Herkuttelun jälkeen allemerkitty kertoi kurssin tapahtumista edellisen lounaan jälkeen.

Kahdeksan viimeiseen iltahuutoon siirtyneen veljien muistoa kunnioitettiin hetken hiljaisuudella. Terveisensä lähetti muun muassa kadettiväpelim-

me Erkki Kiira.

Esitelmöitsijänä oli 64. kurssin kadetti, everstiluutnantti Aleksander Aminoff. Hän tiesi tarkoin tämän päivän suomalaisten upseerien kansainväliset ympyrät ja kertoi niistä erittäin mielenkiintoisesti. Vanhojen kaaderien kysymyksiin saatiin selvät vastaukset. Lämpimät kiitokset vielä näin jälkikäteen.

Lopuksi kurssitoimikunta veloitettiin suunnittelemaan seuraavaa lounaskokoukset vuodelle 2007.

Olli Vuorio
Kadetti 2674

Desibelit nousseet 50 vuodessa

Urkin ensimmäiset upseerit viettivät 50-vuotismerkkipäiväänsä 2.-3.6.2006. Sen varmaan monet oivalsivatkin historiallisesta valokuvasta viidenkymmenen vuoden takaa Hesaria lukiessaan 5.6.2006.

Kurssilta 40 valmistui 63 upseeria, joista peräti 28 oli saapunut viettämään merkkipäivää. Osallistumisprosentti nousi yli 70:n, kun todetaan nykyisen kurssivahvuuden olevan 39 upseeria. Peräti 23 kaaderaia oli jo siirtynyt maallisesta kirjavahvuudesta pois.

Kurssi puolisoineen tervehti eversti Reijo Kuusiston johdolla viime sodissamme kaatuneita ja sodanaikaista ylipäällikköämme Hietaniemessä. Myös uusi rauhanturvaajien muistomerkki sai kiinnostuksensa kävijöiltä.

Iltpäivän vietimme Santahaminassa tutustuen kadettimajoituksen nykyiseen kuntoon ja upseerikoulutuksen nykyvaiheeseen. Siellä jouduimme näkemään, miten voimakkaan muutoksen alla upseerikoulutuksemme on itse puolustusvoimien tapaan.

Kurssikokous totesi nimeämänsä kurssin johdon hoitaneen homman kiitoksiin oikeuttavalla tavalla ja antoi eversti Reijo Kuusistolle edelleen valtakirjan kurssilta. Samalla julkistettiin kurssin toinen Kadettikoulun jälkeen tehty julkaisu, Urkin ensimmäiset - Kaaderimuistoja 2, jonka valmistamisesta ja 139 sivua esitteli majuri Kari Norkola todeten Kenraali Hannes Ignatiuksen Kadettisäätiön palkinneeen työn 1 000 eurolla. Kirjan perussisältö käsitti kurssiaikaiset yöpäävystäjien esheet ja kunkin aselajin edustajien muisteluksia ja se täydentää kuvausta kadettien elämästä ja tunnelmista Santahaminassa puoli vuosisataa sitten.

Kadettikoulun Sotilaskodissa nautimme upeat kahvit ja vierailun päätti kurssimme ikäpresidentti everstilutnantti Antero Mäkipää johtamalla meidät kunnianosoitukseen Sankariaulan kaatuneille veljillemme.

Merkkipäivän illallinen nautittiin Helsingin Suomalaisella Klubilla yhdessä kummikurssin, 90. kadettikurs-

sin edustajan, kadettiylikersantti Matti Hautasen kanssa. Illallisännyyden hoitivat upealla tavalla Seija ja Urpo Mukala. Kaikki kurssin ladyt saivat sisään tullessaan kukkatervehdyksen.

Illallisen musiikillisen annin aloitti koko kurssi laulamalla yhdessä Ateenalaisten laulun. Mainio ateria nautittiin entisen Hotelli Kämpin pianistin Pentti Aholan säestämänä.

Lauantai aloitettiin vierailulla Kansallismuseossamme, minkä jälkeen muistelimme menneitä lounastamalla ravintola Vlastavassa, joka on tsekki- en muistoja täynnä Helsingin postin ja rautatieaseman välissä.

Viiden vuosikymmenen kulumisen havaitsi vain puheäänien kovenemisenä ja liikkumisen estymisenä silloin, kun vaihdettiin kuulumisia. Ulkonäkö ei monellakaan ollut muuttunut Lordin tapaan, vaan nuori kadetti pilkisti jorkkaisen silmäkulmasta.

Kari Norkola

40.Kuninkaallisen Kaaderirykmentin esikuntapäällikkö Reijo Kuusisto Seija-puolisoineen isännöi kummikurssin (90.kadk) edustajia Piritta Matikaista ja Matti Hautalaa. valok. Kari Norkola

Hurttiukkojen vahtiparaati eli täältä se kaikki alkoi

Maa- ja lentokadettikurssi 44 ja Merikadettikurssi 29 puolisoineen muistelivat aikoja, jolloin Isänmaa tarvitsi heitä. Ennalta sovittu Rexi (Paapa) Innasen järjestämä tapaaminen Tampereella 9.8 alkoi Pirkkalan hävittäjälentolaivueesta laivueupseeri Alijoen opastuksella. Tapaamisemme pääteemaksi muodostui kuitenkin otsikon ennakoima kurssikirjamme n:o 2, joka saatiin valmiiksi juuri tapaamisemme alla. Kirjan sisällön tarkoituksena on kertoa mitä kaikkea olemme kokeneet ja mitä meistä isoina on tullut Kadettikoulun jälkeen ja vielä evp-upseereina kotimaassa sekä maailman turuilla.

Edustavan kirjamme ”Hurttiukkojen Vahtiparaatin” tarmokkaana toimituskuntana toimivat Matti Lumme, Lare Karjalainen ja Jukka Pajala. Kirjoittajia on kaikkiaan 21 maa-, meri- ja ilmavoimista sekä Pääesikunnasta. He kertovat vapaamuotoista tarinaa muun muassa toiminnastaan Muurlan kunnalliselä-mässä, rekkakuskina Keski-Euroopassa, siivillä Moskovon yllä, Kirgisian arolla, Libyassa ja pohjoisnavalla, Täyssinän

rauhan rajalta YK- ja ulkomaantehtäviin. Sonerasta suunnistukseen, Idästä ja elämän ihmeistä sanoin ja kuvin 264 sivun verran. Ne värikästä on kertomaa ja ”tarkoitettu vain asianomaikäyttöön.”

Kulttuurin nälkäämme pyrki tyydyttämään Tampereen Komediateatteri, jossa esitettiin farssi ”Linjat kuumina”. Se kertoi kahdesta perheestä, joilla kuitenkin oli sama isä, ja mihin kaikkeen se voi johtaa tänä ”salarakkaitten aikakautena”.

Komediateatterista Hurttiukot puolisoineen siirtyivät illalliselle ravintola Myl-

läriin, jossa katetut pöydät ja hyvä ruoka odottivat perinteikkäässä interiöörissä. Viihtyisää! Tapaamisemme huipentui ”iltanuotiolle” Paapan Kapakkaan Tammerkosken partaalle. Tuutinkien lomassa kuuntelimme jazz-trion esityksiä. Sen jäsenenä kenraaliluutnantti Heikki Nikunen soitteli taitavasti puhallininstrumentteja. Siinä me puolisoinemme istuimme Tammerkosken partaalla katuterassilla tummentuvassa illassa tarinoiden ja menneitä muistellen.

Eron hetki koitti aamulla 10.8, mutta Matti S:n Ulla ilmoitti tarjoavansa kotonaan Poransaassa Vanajaveden rannalla kevyttä lounasta ja kahvia. Sinne suunnistikin vielä parikymmentä siskoa ja veljeä jatkamaan yhdessäoloa heleässä kesäsäässä ja maisteli Ullan ja Matin herkkuja heidän kauniissa ja aina vieraanvaraisessa kodissaan.

Kaikkien osallistujien puolesta kiitollisina järjestelyihin jäämme odottamaan tapaamisemme ensi vuonna Porvoossa. Siellä meitä isännöivät Mikko Järvi ja Rauno Wilska.

Juhani Kinnari

Järjestyimme ryhmäkuvaan hävittäjälentolaivueen päätyökalan eteen.

Tappion kautta suurvoittoihin - 50.Kadettikurssi ja 35.merikadettikurssi juhlivat 40-vuotista taivaltaan

Ei tiennyt Juhani Haapalan johdama 50. kadettikurssin ja 35. merikadettikurssin järjestelytoimikunta 40-vuotisjuhlan ajankohdasta päätettäessä, että viikonvaihte 20. - 21.5.2006 tulisi olemaan ikimuistoinen käännekohta Suomen historiassa.

Kurssijuhlan viralliset osat pidettiin Maanpuolustuskorkeakoululla Santahaminassa ja Merisotakoululla Suomenlinnassa. Varsinaisen kurssijuhlan pitivät kurssit yhdessä Tallinnassa. Siellä osallistujia oli 132 kaadera ja puolisoa.

Ohjelma alkoi kaikkien osallistujien perehdyttämisellä ohjelmaan sotakoulujen tiloissa. Kadettiväpeli Pekka Teljamo ja kadettipursimies Risto Rasku johtivat sen jälkeen tuttuun tyyliinsä tehokkaasti kurssikokoukset. Niissä päätettiin järjestää 45-vuotisjuhla Turussa vuonna 2011. Välitapaaminen päätettiin pitää Kouvolassa. Kokouksessa Pekka Ripatti kertoi valmistumassa olevasta kurssihistoriikista ”Minun kadettini”. Hiljaisella hetkellä kunnioitettiin joukostamme poistuneita 21 kadettiveljeä.

Kurssikokousten jälkeen laskettiin kurssien seppeleet kummassakin Sankariaulassa. Kadettikoulun Sankariaulassa kadettiveljemme Matti Lipitsäinen, Isä Matti, piti mieliin painuvan ekumeenisen hartaushetken.

Ohjelma jatkui Maanpuolustuskorkeakoulun ja Merisotakoulun esittelyillä. Santahaminassa rouvat pääsivät tutustumaan saareen ja sen perinteisiin everstiluutnantti Jarmo Niemisen asiantuntevalla ja värikkäällä opastuksella. Maanpuolustuskorkeakoulun hallintojohtaja, kommodori Stig-Göran Grönberg esitteli nykyistä upseerikoulutusta. Yleisen hyväksymisen saivat upseerikoulutuksen siirtyminen takaisin kaksivaiheiseen peruskoulutusjärjestelmään ja Kadettikoulun nimen palauttaminen Maanpuolustuskorkeakoulun perustutkinto-osastolle. Sen sijaa tuntui erikoiselta se, että esimiehillä ei ole asiaa kadettien majoitustiloihin. Tiukat tupatarkastukset ovat vain muisto.

Kurssit tapasivat toisensa Makasii- niterminaalissa ja siirryimme Tallinnan- laivaan. Matkan aikana oli meneillään jääkiekon MM-kisojen välieräottelu Suomen ja Tshekin välillä. Huolimatta vilkkaasta jälleennäkemisen kirvoitamasta seurustelusta suuri osa katsoi samalla ainakin syrjäsilmillä useista televisiovastaanottimista näkyntä otelua. Kirvelevä tappio tuli, mutta se unohtui pian.

Iltajuhla alkoi Viru-hotellissa perinteisellä eestiläisellä buffet-aterialla noutopöydästä. Kadettiväpeli ja kadettipursimies puhuivat menneistä kertoen ja tulevaisuuteen katsoen. Perinteiden isä Pekka Kinkku julkisti päiväkäskynsä. Kadetin serenadin lauloi kurssin vakiintunut epävirallinen kuoro tyylikkäästi, kuten on tapahtunut jo 40 vuoden ajan.

Illan ollessa jo verraten pitkällä alkoi levitä huhu, että Ateenassa meneillään olleissa euroviisuissa Suomi oli saamassa yllättävän paljon pisteitä. Tämä aiheutti monille epäuskoista tarvetta päästä television ääreen. Paikalliseen baariin menneet joutuivat kokemaan valtavan metelin pistelaskun edistyessä. Sitten tuli täysin uskomaton voitto!

Sunnuntaiksi oli Antti Mälkönen järjestänyt hyvin onnistuneen tutustumisen Tallinnan sellaisiin nähtävyyksiin, jotka olivat useimmille ennestään tuntemattomia. Kohteena oli muun muassa Kadriorg, joka on taidemuseo ja tasavallan presidentin edustustila. Osa ehti tutustua myös presidentinlinna. Kurssin edustajat kävivät myös laskemassa seppeleen Suomen Poikien muistomer- kille.

Paluumatka nopealla laivalla sujui perinteiseen tapaan, joskin vielä keskusteltiin myös euroviisuvoitosta ja suurvoitosta Kanadasta. Helsingin Sanomat uutisoi päätöspäiväämme: Lordin viisuvoitto + Leijonien MM-pronssi = Unelmasunnuntai. Kurssin kokemukset onnistuneesta kokouksesta kaikkine järjestelyineen olivat hyvin samansuuntaisia. Joukon hajaantuessa voitiin tyytyväisenä todeta: tavataan koko joukolla viimeistään Turuus!

Kurssihistoriikin on suuri osa jo tilannut. Vielä ehtii kuitenkin mukaan. Tilaukset voi tehdä Pekka Ripatille osoitteella pekka.ripatti@mailcity.com tai Pekka Ripatti, Ristisaarentie 7 B, 80710 Lehmo.

Kadetti 4726

50.Kadettikurssin ja 35.merikadettikurssin edustajat laskivat kukkalaitteen Suomen Poikien muistomer- kille. Vasemmalta: Juhani Haapala, Pekka Teljamo, Risto Rasku ja Martti Miekkaavaara.

Kaaderilaulajien reviiri laajeni Keski-Eurooppaan

Lentokentällä tulvivat vedet. Kaaderilaulajien englanninkielinen esittely ohjelman takakanassa kertoo, että se on ”suomalaisten ammattiupseerien amatöörikuoro” ja paluun kynnyksellä ammattimaisuuden puute iski. Pokka petti, sanat juutuivat kurkkuun, silmän alla tuntui kosteutta.

Kuoron edessä seisova nainen sen sai aikaan. Koko viikon vireyttä ylläpitänyt uupumaton oppaamme Jakus Monika - sukunimi ensin, kuten Unkarissa on tapana - murtui Kadetin serenadin kaikuessa. Ensin tuli kyynelten vuo, sitten matkan järjestäjän, Musik Land matkatoimiston johtajan Károly Rószavölgyin pelastava olkapää. Me siinä sitten yritimme äänet väristen, mutta takuulla antaumuksella, selvitä serenadimme päähän.

Finlandia yhdessä Honved kuoron kanssa

Oli meitä viikon kuluessa useasti ammattikuoroksikin nimitelty. Käynti Unkarin puolustusvoimien amatillisen Honved-kuoron harjoituksessa tervehdytti kuitenkin onnistuneesti orastavan uhon. Yhdessä laulettu Finlandia oman kuoronjohtajan johdolla jätti silti sen verran itsetuntoa, että konserteissa vastaanottavaisen yleisön ja paikallisten isäntien taputuksista ja ylistyslauseista jäi mieli, että ei tässä sentään ihan turhia poikia olla.

Viikon mittainen ”laululeiri” Tonavan ja pustan lumossa sai vakuuttamaan, että taas kehityttiin. Isänpäivän konsertissa Kadettikoulun juhlasalissa, tarkemmin sanottuna 12. marraskuuta klo 14 väitteen todenperäisyys on teidän, tämän lukijoiden, testattavissa.

Meitä lähti 5. kesäkuuta kaikkiaan 36, pari jo ennen muita, laulajia siitä 22 ja Eeva Laine, mezzosopraano, Pirkko ja Heikki Hultin löytö solistiksemme. Mukana oli myös kunniajäsen Jouko Nissinen rouvineen. Varsinaisia yleisökonserpteja oli kuuden päivän matkaohjelmaan saatu mahtumaan kolme kappaletta.

Ensimmäinen niistä oli kirkkokonsertti Szigentszentmiklosin Reformatus Templon kirkossa, toinen maallisemmalla ohjelmalla Budapestin keskustan Kossuth Clubissa, jossa karonkkaan yhtyi myös Unkarin Kalevalakuoro. Kolmas, yhteiskonsertti kolmen muun kuoron kanssa, kaikui Dorogin kansainvälisessä kuorofestivaalissa.

Kaaderiveli- suurlähettilään suojeluksessa

Kovin kauas Budapestistä ei ehditty yhtenä päivänä, kauimmillaan kuitusen peninkulmaa keskustasta. Vaan eivät siinä kilometrit paljon merkinneet, sillä pääosa ajasta kului joka reissulla pääkaupungista selviytymiseen ja takaisin siihen pääsemiseen. Silti konserttien väliin mahtui tungokseen asti nähtävää ja koettavaa: heti tulopäivänä pustalle ja Lajosmizsen hevossiittola kaikkine taitonäytöksineen, seuraavina päivinä Margit-saari Tonavan risteilyineen, parlamenttitalo, Pyhän Tapanin basilika, suomalaisille Sissin linnana tutuksi tullut Gödöllön ylpeys ja maailmankuulu Esztergomin kirkko, soitilasta lähempänä olevien museoiden lisäksi.

Runsaasta tarjonnasta oli pakko valikoida ja eriytyä osaksi vapaa-aikaa kunkin mielihalujen mukaan, koska jokaiseen kohteeseen ei muuten olisi aika riittänyt. Järjestelyjen hyväksi hartiavoimin touhunnut Risto Rantakari sai kuitenkin yhdessä matkatoimiston johtajan joustavien ja väsymättömien järjestelyjen kanssa ohjelman kaikkia tyydyttäneeksi koosteeksi. (No, ehkä rouvat olisivat toivoneet enemmän aikaa ostoksiin.) Lopputuloksena oli silti loistava viikko, joka yhdisti painavan ohjelman keventäviin välipaloihin, joten väsymys väistyi ja jokaista päivää odotettiin innolla ja tavallisesta turistimatkasta poiketen: aina ajoissa.

Matkan suojelijaksi oli lupautunut kaaderiveli, Unkarin suurlähettiläämme Pekka Kujasalo rouvineen. Matkan ajankohta oli täsmätty puolustusvoimain lippujuhlan mukaan, koska

se sopi myös konserttien ajankohtiin. Suurlähettilään vastaanotto antoi hyvän alkusysäyksen ja väläyksen kuoron taidoista, samalla pysäyttäen juhlaväen aistimaan pohjoisen maan tunnelmia. Pekan vapaamuotoinen esitys isäntämaansa tilanteesta loi myös vapautuneen ilmapiirin vastaanoton jälkeiseen karonkkaan, jossa keveämmät laulut kajahtelivat maukkaan tarjonnan välipaloina edustustilojen upeissa rakenteissa.

Yön valoissa Budapest hehkuu

Täytyy tunnustaa, että etukäteen ohjelmaan tutustuessa vähän epäilytti, kun ensimmäisen päivän päätteeksi oli merkitty ”Budapestin yövalojen katseilu”. Onhan näitä katulyhtyjä varmaan monet meistä tiirustaneet useimmissa Euroopan pääkaupungeissa. Nyt, kun kaikki on nähty, on syytä vähän nolona tunnustaa, että olipa perusteellinen virhe mennä epäilemään.

Lontoo, Pariisi, Praha, Rooma ja mitä näitä on, ovat kaikki omalla tavallaan upeita, persoonallisia paikkoja. Väittäisin silti, että öinen Budapest on kaikkein tyylikkään ja puhtaslinjaisiin: ei yhtenäistä valomerta. Elämys nousee tarkoin valituista kohteista, joiden valaistus on viimeistä yksityiskohtaa myöten harkittu. Ylimpänä hohtaa Budan vuoren huipulla Vapaudenpatsas. Rinteeltä tuijottaa pyhän piispa Gellertin jyrkävähämo Tonaava, johon hänet pauskattiin tynnyrisä. Vielä Kalastajan linnoitus ja Budan linna. Pestin puolella pimeyden keskeltä kohoaa Parlamenttitalo ja Tonavan yli on syytä siirtyä Ketjusillan valomeässä, kivileijonien välistä, jotka pysyivät vaiti, kun eivät seurueestamme neitsyitä löytäneet. Aikanaan niillä ratsastus oli johtanut Akseli Gallén-Kaljalan putkareissuun.

Yksi nerokkaista ideoista on ollut maan koko tuhatvuotisen historian koostaminen Sankariaukiolle. Puolikaa-reen pystytettyjen hallitsijapatsaiden edessä oppaat saavat tilaisuuden kertoa koko tarinan, jonka yksityiskohtia voi täydentää museoissa ja näyttelyissä.

Kaaderilaulajat puolisoineen ja solisteineen Dorogin kulttuuritalon edustalla.

Hotelli Benczur, seurueen majoituspaikka, sijaitsi muutaman sadan metrin päässä aukealta, joten moni kulki sen kautta useasti muualle mennessään.

Jatkuvuus vaatii uudistumista

Tarkemmin ei liene paikallaan tässä jutussa ryhtyä kuoron esiintymisiä kehus-tai moitiskelemaan. Niistä tulee varmaankin puhe pitkin syksyä laulajien kanssa keskustellessa. Kuten ohjelmiston valitsijat oivalsivat, paras palaute tuli unkarinkielisistä lauluista, joita ehdittiin saada esityskuntoon parikolme kappaletta. Kansallislaulu Himnusz sai heimoveljet liikuttumaan silmin nähden, vaikka suomalainen esitys olikin hieman poikkeava rakenteeltaan siitä, miten se isäntämaassa lauletaan.

Reviiriä tuli joka tapauksessa laajennetuksi pitkälle Keski-Eurooppaan. Oli aikakin, onhan Kaaderilaulajat jo puolentoista vuosikymmenen iän sivuutettuaan siirtymässä puberteetista nuoruuden auvoisiin vuosiin, jolloin maailman avartuminen otetaan vilpittömimmin vastaan. Silloin, alkuvuosi-na, lähdettiin rohkeasti kuin ratsuväki rynnäkköön Suomenlahden yli, vaikka laulutaidot olivat vielä alkeita. Nyt oli jo itsevarmuutta mukana.

Maan ensimmäisellä ja ainoalla upseerikuorolla on ollut muutenkin onni matkassa. Saihan se ensimmäisen vuosikymmenensä taiteelliseksi vetäjäksi musiikkineuvos Urpo Jokisen. Hänen 40 vuoden kokemuksensa Kadettikuoron johtajana ja toisaalta Suomen viihdekuorojen liiton johtajana 20 vuoden ajan on luonut kuoroon profiilin, joka on onnistuneella tavalla

yhdistänyt ohjelmistossa isänmaallisuuteen tarvittavan määrän keveyttä. Sen olemme nähneet kerta toisensa jälkeen täyttävän konserttisalin.

Elävän kuoron jatkumo vaatii alati uudistumista. Se merkitsee säännöllistä ohjelman vaihtoa ja sen vaatimaa harjoitusta. Tästä linjasta myös nykyinen johtaja Matti Orlamo on pitänyt huolta ja syyskonsertissa tämä uudistuminen on jälleen kuultavissa. Lauluja kyllä riittää. Unkarin matkan tuloksena näyttää myös siltä, että uudeksi solistiksi saatu Eeva Laine lauloi viimeistään yhteisessä numerossamme - Paul Abrahamin Viktoria ja hänen husaarinsa - itsensä sekä unkarilaisten kuulijoiden sydämiin että kuoron vakiokalustoon.

Kadetti 3624

Tehdään se yhdessä.

Kirjallisuusarviot

Torsten Ekman
Finska Gardet
1812-1905
 ISBN 951-50-1514-6
 Gummerus Jyväskylä 2006-09-05

Torsten Ekman
Suomen Kaarti
1812-1905
Suom. Martti Ahti
 ISBN 951-50-1534-0
 Gummerus Jyväskylä 2006-09-05
 Teosten kustantaja:
 Schilds Förlags Ab

Varsin harvoin nykyisin julkaistaan kirjoja, jotka käsittelevät jo sata vuotta sitten lopetettuja joukko-osastoja, mutta nyt sellainen (sellaiset) on käsissäni. On aivan uskomatonta, että joku nykyinen kustantaja lähtee tuonlaatuiseen kulttuuritekoon, mutta pääasiassa ruotsinkielistä kirjallisuutta julkaiseva SCHILDS on näin menetellyt, vieläpä samanaikaisesti suomeksi ja ruotsiksi! Ei ole ensimmäinen kerta, kun kyseinen kustantamo on näin tehnyt sotahistoriaan liittyen.

Valtiotieteen maisteri, Huvudstadsbladetin toimittaja Torsten Ekman on tehnyt jättiläistyön selvittäessään yllämainitun joukko-osaston vaiheita vuosina 1812 -1905. Hän ei ole keskittynyt vain Kaartin vaiheisiin, vaan on valottanut joukko-osaston roolia yhteiskunnan osana valtion ja Euroopan tapahtumiin liittyen. Tunnumme talvi- ja jatkosotamme, mutta ns. autonomian ajan historiaa tunnumme kehnosti. Tässä ongelmassa tämä sujuvasti ja luettavasti kirjoitettu teos tulee avuksi.

Itse asiassa SUOMEN KAARTI nimistä joukko-osastoa ei koskaan ollut olemassa. Kaikki alkoi Napoleonin hyökkäyksestä Venäjälle vuonna 1812. Suomihan oli Haminan rauhassa vapautettu sotilasrasituksesta 50 vuodeksi. Nyt suomalaiset esittivät tsaari Aleksanteri I:lle suomalaisten joukkojen perustamista

maanpuolustusta ajatellen. Tsaari hyväksyi ja allekirjoitti käskyn suomalaisen sotaväen perustamisesta 18.9.1812. Tällöin Viipurissa perustettu 3.Jääkärirykmentti tuli olemaan ”KAARTIN” kantajoukko. Sotatoimiin ko. joukko ei osallistunut, mutta se suoritti vartiopalvelusta Pietarissa noin 1,5 vuoden ajan.

Vuonna 1817 siirrettiin osa rykmenttiä Luolajaan (Parolaan). Kyseessä oli opetuskomennuskunta, joka laajeni pataljoonaksi. Helsinki, uusi pääkaupunki, tarvitsi suojajoukon ja niin pataljoona nimettiin Helsingin pataljoonaksi, jolle valmistuivat ensimmäiset kasarmit joulukuussa 1824. Armeijan uudelleenjärjestelyjen yhteydessä vuonna 1827 pataljoona sai nimen Suomen Opetustarkk’ampujapataljoona vahvuudeltaan 500 miestä. Joukko-osasto oli värvätty.

Vuonna 1829 pataljoona korotettiin nuoren kaartin arvoon ja sai nimen ”Henkivartioväen Suomen tarkk’ampujapataljoona”. Kun pataljoona aikaisemmin oli ollut leireillä Luolajan alueella, se komennettiin nyt Krasnoje Selon leirille, missä valiojoukot harjoittelivat.

Seuraavina vuosina ja vuosikymmeninä tuli eteen sotaretkiä, joista mainittakoon

- Puolan kapinan kukistaminen 1830 -1831,
- Unkarin sotaretki 1849,
- Krimin sota 1854 - 56 ja

- Turkin sota 1877 - 78

Sotilaillamme ei ollut pelivaraa miettiä, olivatko sotaretket oikein vai ei. Eriytyisesti osallistuminen Puolan sotaan puolalaisten vapaustaistelun kukistamis-mielessä ei ollut mieluista. Mutta niin kuin nytkin olemme nähneet, ei suurvalloilla tässä suhteessa ole moraalialta, ainoastaan oma etu.

Turkin sodassa Bulgariassa tilanne oli toinen. Suomalaiset olivat vapauttajia, joiden teot vieläkin muistetaan, joskaan ei Suomessa. Tänä päivänä koko maailmassa on vain yksi vielä toiminnassa oleva ko. vapaussotaan osallistunut joukko-osasto, nimittäin Kaartin Pataljoona, joka on nykyisin joukkoyksikkönä osa vuonna 1996 perustettua Kaartin Jääkärirykmenttiä. Turkin sodassa Henkivartioväen 3.Suomen tarkk’ampujapataljoona kunnostautui siinä määrin, että se korotettiin Vanhan Kaartin arvoon 30.4.1878. Se merkitsi ylennyksen ohella etuoikeuksia sekä joukko-osastolle että sotilaille.

Vuonna 1878 voimaan astunut asevelvollisuuslaki muutti ”KAARTIN” varusmiesjoukko-osastoksi, jollaisena se säilyi lakkauttamiseen vuoteen 1905 saakka.

Torsten Ekman kuvaa joukon vaiheita sekä joukon että yksilön näkökulmasta. Hän on kaivanut esille käsittämättömän määrän asiakirjoja, muistelmia ja päiväkirjoja. Hän on myös paneutunut asekehitykseen, taktiikkaan

ja jopa pukumuotiin. Varsin pitkään esimerkiksi housut olivat väriltään valkoiset, kunnes oivallettiin, että sotilas voi joutua maastoutumaankin.

Tappiot olivat sotaretkillä suuria, mutta joukkoa ei heikentänyt niinkään vihollisen tuli vaan sairaudet. Esimerkiksi Turkin sodassa kaatui tai kuoli haavoitensa 40 sotilasta. Sairauksiin kuoli 158 sotilasta. Sairastuneita oli yli 500.

Tämä suomalainen eliittijoukko oli kovin tsaarin suosima. Valtionpäämiehet tarkastivat ”Kaartin” usein myönteisin arvioin.

Voidaan sanoa suomalaisten yleensä hyväksyneen hallitsijan, mutta läheskään aina ei valtiota Venäjää. Toisaalta on muistettava, että eivät ihmiset 1800-luvulla olleet niin valveutuneita kuin tänään. Eiväthän tiedotusvälineet-

kään olleet nykyisten veroisia. Niinpä suomalaisten lähettäminen Puolaan, Unkariin ja Bulgariaan ei aiheuttanut kommentteja puolesta tai vastaan. Olivathan suomalaiset jo Ruotsin vallan aikana tottuneet hallitsijan käskyn mukaisesti sotimaan ympäri Eurooppaa. Hallitsijalla oli valta käyttää sotilaitaan ”parhaaksi” katsotulla tavalla. Hallitsija oli Jumalan asettama - niin opetettiin ja kansa uskoi.

Torsten Ekman on valottanut ”Kaartin” vaiheita erittäin ansiokkaasti. Hän on tukenut tekstiä maalauksin, valokuvin, taulukoin ja kartoin. On hämmästyttävää, kuinka paljon erittäin vanhoja valokuvia hän on löytänyt. Samoin maalauksien joukossa on minulle uusia ja outoja töitä.

Valtiotieteilijä toisaalta ja toimitta-

ja toisaalta ovat näköjään erinomainen yhdistelmä hyvää lopputulosta ajatellen. Ekmanin isoisän isä oli vääpeli Viktor Ekman - ”Kaartin” aliuupseeri - tässä yksi selitys vuosia kestäneeseen tutkimustyöhön.

On mahdotonta esitellä kirjaa lyhyesti. Se pitää sisällään niin valtavasti asiaa. Pidän teosta joukko-osastohistorioiden eliittiin kuuluvana ja suosittelen sitä lämpimästi.

Kiitokset kohdistukoot Ekmanin ohella suomentajaan Matti Ahtiin, Magdalen Lindbergiin (kartat), Anders Carpelaniin (graafinen suunnittelu) ja tietysti kustantajaan SCHILDS:iin.

Tapio Skog

Matti Lumme, Lare Karjalainen, Jukka Pajala Hurttiukkojen vahtiparaati

Maa- ja lentokadettikurssi
44 sekä merikadettikurssi
29

Gummerus Kirjapaino
2006-09-05

Yllämainitut kadettikurssit julkaisivat kadetti-aikaansa käsittelevät ”Hupaisat tarinat” vuonna 1999. Nyt on julkaistu muisteloteos, jossa palautetaan mieliin upseerinuran tapahtumia vuosina 1959-1998.

Voisi täysin perustein kuvata kirjaa lentäjien ja merimiesten ”historiaksi”, sillä niin paljon nämä ”Ilmojen Kotkat” ja ”Merien Sankarit” ovat kirjassa esillä. Kyllä maavoimatkin ovat esillä, mutta erityisesti lentäjien panos on huomion arvoinen.

Monenlaisia vaiheita ovat näiden kadettikurssien upseerit kokeneet niin puolustusvoimissa kuin siviilielämässäänkin. Yllättäen on todettava varsin monen, oikeastaan kaikkienkin toimineen aktiivisesti ja tuloksellisesti

myös sotilasuran jälkeen.

Kirjoittajista ahkerin on ollut Raimo Rasehorn, jonka muistelukset eri tehtävistä ilmavoimissa ovat hyvin valaisevia.

Yllättäen kaksi kenraaliakin on kirjoittanut muisteluksiaan uransa alkuvaiheilta. Kenraalithan eivät ole, muutamaa poikkeusta lukuun ottamatta, yleensä kirjoittaneet kokemuk-

sistaan tuolta yläportaasta.

Muistelijat ovat kaikki urallaan menestyneitä, joten on antoisaa lukea heidän kokemuksiaan. Jotkut, kuten Juhani Kinnari, kertovat nuorena upseerina törmänneensä myös ”vaikeisiin esimiehiin”, jopa kenraalitasoisiiin. Kinnari on myös varsin suorasukaisesti kertonut kokemuksistaan Viron asevoimia perustettaessa. Vähän samaan tapaan on Matti Lumme kertonut muun muassa vaiheistaan puolustusministerin adjutantina.

Pääasiassa muistelmat kertovat mitä-missä-milloin periaatteella. Näin valottavat kokemuksillaan lukijoita muun muassa Jukka Pajala, Anssi Vuorenmaa, Juha Visamo, Rauno Vilska, Matti Haapalinna, Matti Savonjousi, Lauri-Kalevi Karjalainen, Reijo Innanen ja Mikko Järvi.

Tutustuttuani eräiden toisten kadettikurssien muisteluihin, olen eräissä niistä löytänyt kirjoittajia, joita en ole osannut odottaa kynämieheksi. Totuus on, että jokaisella kadettikurssilla on joukko kirjoittajia, joiden kyvyt eivät ole tulleet esille. Valitettavasti tämä ryhmä on jättänyt tuomatta julkisuuteen kykynsä.

Kun minulla on kunnia tuntea 44. kadettikurssin upseerit, lentäjät ja merimiehet mukaan luettuna, odotin eräiltä armoitetuilta kirjoittajilta osuutta kirjan tekoon. Valitettavasti odotus ei aina täyttnyt.

Keskuudestamme on poistunut jo 16 näiden kadettikurssien kadettiveljeä. Heidän joukossaan ovat erinomaisia kirjoittajina tunnetut Arto Inkinen ja Aarno Hujanen.

Joka tapauksessa Matti Lumme apulaisineen on saanut aikaan hyvän, osin erinomaisen muistelukirjan 44.ka-

dettikurssin ja 29. merikadettikurssin upseerinuran vaiheista ja työ- sekä harrastustoiminnasta sotilasuran jälkeen. Oikeastaan yllätyin, kuinka monelle siivillialalle sotilaskoulutus on ollut meriittinä ilman suurta jatkokoulutusta. Työ tekijäänsä opettaa.

Onnittelen ja kiitän toimituskuntaa sekä kirjoittajia ansiokkaasta muistelmateoksesta. Vireitä ovat, on pakko tunnustaa.

Tapio Skog

Kirjaa voi ostaa Kadettikunnan toimistosta Marjukka Lehtiseltä puh. (09) 490 759, marjukka.lehtinen @ kadettikunta.fi tai kommodori Jukka Pajalalta puh. (09) 670 559 jukka.k.pajala@kolumbus.fi hintaan 20,00 eur /kurssilaiset ja 25,00 eur +postikulut muut.

Telakkatie 8, FIN-23500 Uusikaupunki
p.+358 2 8464 600 f.+358 2 8414 347

e-mail: tyovene@tyovene.com
www.tyovene.com

Uutta tietoa suoraan tapahtumien keskeltä

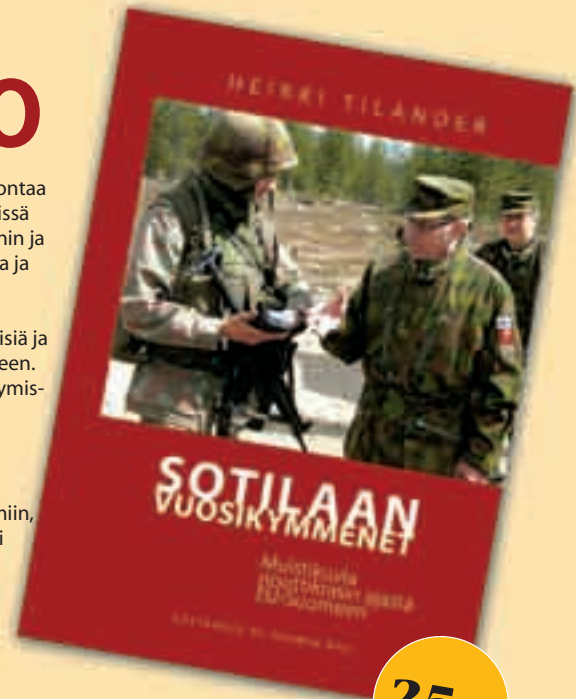
KENRAALI KERTOO

■ Kenraaliluutnantti **Heikki Tilander** vastaa viimeistä piirtoa myöten sanontaa upseeri ja herrasmies. Hän ei pyrkinyt julkisuuteen, mutta vaikutti siellä missä historiaa koettiin ja tehtiin. Niinpä hänen uransa johti ETYK:in kokoussaleihin ja sotilasiamiestehtäviin, mutta myös komentajatehtäviin joukko-osastossa ja Pohjoisella Maanpuolustusalueella.

■ Tilanderin herkästi juokseva teksti lähestyy lämpimästi suomalaisia ihmisiä ja arjen tapahtumia, mutta painottuu historian merkkitapahtumien kuvaukseen. Tilander sai läheltä havainnoida niin Golanin sotaa, Itä-Euroopan itsenäistymiskamppailua kuin Ruotsin sukellusvenevälikohtauksia. Hän oli keskeinen maavoimien uudistuksen rakentaja ja poliittiseksi muuttuneen helikopterihankinnan johtohahmo.

■ Tilander suhtautuu varsin arvostavasti työtovereihinsa ja puolustusvoimiin, mutta antaa myös säilänsä heilua. Hän paljastaa rohkeasti mutta harkitusti sekä kotoisten että kansainvälisten uutisten taustoja ja vaikuttajia. Ajateltavaa ja uutta tietoa tarjotaan sekä maanpuolustuksesta että lähihistoriasta kiinnostuneille suoraan tapahtumien keskeltä.

■ Sidottu, kuvitettu, 312 sivua. ISBN 952-9872-42-9

25 €

Soita tilaus numeroon (09) 4778 970 tai lähetä **tekstiviesti** numeroon 0500-676 637.

Faksa tilaus numeroon (09) 4778 9770. **Mailaa** toimisto@suomensotilas.fi

Postita osoitteella Kustannus Oy Suomen Mies, Döbelninkatu 2, 00260 Helsinki, tai **nouda** toimistostamme.

KUSTANNUS OY SUOMEN MIES

Lait, puheet ja todellisuus

Haagin niin sanottu maasotaohjesääntö, joka sisältyy Haagin neljänteen yleissopimukseen, olisi tärkeä asiakirja. Siis: olisi.

Maasotaohjesäännön mukaan on siviiliväestöä säästettävä ja suojeltava sodan aikana. Siviilihenkilöitä vastaan ei saa hyökätä, heitä ei saa haavoittaa eikä heitä saa surmata. 25. artiklan mukaan ei ole sallittua tulittaa millään välineillä puolustamattomia kaupunkia, kyliä, asuinpaikkoja eikä yksittäisiä rakennuksia. Merkitykselliseltä kuulostaa myös 27. artikla, jossa kielletään niiden rakennusten tulittaminen, jotka on omistettu sairaanhoidolle, hyväntekeväisyydelle, taiteelle ja kulttuurille ja jotka eivät ole sotilaskäytössä. Ohjesäännön 22. artikla rajoittaa sotaikäyväiden oikeutta käyttää mitä tahansa välineitä vastustajan vahingoittamiseksi. Seuraavassa artikkelissa kielletään vastustajan kansaan kuuluvien salamurhaaminen haavoittaminen ja surmaaminen. 46. artikkelissa viitataan erityisesti velvollisuuteen suojella kansalaisten henkeä ja yksityisomaisuutta.

Vuonna 1961 painetun Uuden tietosanakirjan kyseisessä osassa on hakusanan laatija ollut optimistinen Haagin rauhankonferenssien tulosten suhteen, joihin maasotaohjesäännön aikaansaaminen kuuluu. Haagissa on vaikutettu ”merkittävästi kansainvälisen oikeuden kehitykseen: sotaikäyvät osapuolet ovat tosiasiallisesti noudattaneet monessa suhteessa niiden säännöksiä”. Hm....

Tätä toisen maailmansodan kokemusten ja varsinkin Hiroshiman ja Nagasakin jälkeen kirjoitettua sinisilmäistä mielipidettä on vaikea ymmärtää. Tänä päivänä se olisi aivan käsittämätön. Niin sanotut terroristit piittaavat Haagin maasotaohjesäännöstä yhtä vähän kuin tavalliset pankkirosvot yleisesti omaksutusta käsityksestä, että pankkeja ei saisi ryöstää.

Mutta yhtä vähän siitä tuntuvat välittävän eräät demokratioksi ja oikeusvaltioiksi itseään kutsuvat niin sanotut sivistysmaat. Tuoreeltaan ovat silmien edessä tiedotusvälineissä nähdyt kuvat Libanonin tuhotuista silloista, tiestöstä, sairaaloista ja rakennuskortteleista, säällittä ammutuista pakolaisista, poltettujen öljysäiliöiden tahaamista rannoista ja yleensäkin infernosta, joka on tarkoituksella aiheutettu miljoonille.

Se sentään on sanottava, että kun joku huivipäinen Kalashnikovmies Afganistanin vuorilta tuskin on koskaan kuullut mitään Haagin maasotaohjesäännöstä, ”kansainvälisen arvoyhteisön” johtomiehet tuntevat hyvin sen olemassaolon. Se näkyy siitä, että jos joku vastustajan johtajista on sattunut säästymään hengissä ja joutunut voittajien käsiin, hänet kiikutetaan oikopäätä tuomiolle muun muassa Haagin maasotaohjesäännön perusteella.

Jos maailmanjärjestystä hallitsisi oikeudenmukaisuus, vähin vaatimus olisi, että tuhon aiheuttajan olisi korjattava hävitystyön jäljet. Omasta menneisyydestämme tiedämme kuitenkin, että oikeudenmukaisuus on maailmanpolitiikassa vain korupuhetta. Neuvostoliitto hyökkäsi aikoinaan maahamme, aiheutti suunnatonta tuhoa varsinkin Karjalassa ja päälle päätteeksi ryösti meiltä koko maakunnan. Kuka maksoi tuhojen seuraukset? Tietenkin hyökkäyksen uhri, jolle sotakorvaukset säilytettiin.

Libanonin tapauksessakaan ei hävitystyön tekijältä ole odotettavissa sentin senttiä jälleerakennustyöhön. Pikemminkin on nähtävissä, kuten Gazan tuore esimerkki osoittaa, että kun jotain on saatu korjattua esimerkiksi EU:n rahoilla, Israel hävittää sen kohta uudelleen.

Onneksi on olemassa kuitenkin ”EU:n mallioppilas” ja ”rauhanturvaamisen suurvalta” Suomi. Tätä kirjoitettaessa olemme oikeissa lähettämään pioneerikomppanian Libanoniin pistämään kuntoon israelilaisten hävittämää infrastruktuuria.

Hädänalaisten ihmisten auttaminen on ilman muuta hyvä ja jalo asia. Pahoin pelkään, että tämä tavoite hallitsee kuitenkin vain yksittäisten kansalaisten mieltä. Jos se

olisi päättäjienkin päävaikutin, se olisi jollain tavoin heijastunut julkisuuteen, kun tuhotöitä tehtiin.

Virallinen suhtautumisemme ja myös median suhtautuminen silmiemme edessä tapahtuneeseen tuhoamiseen oli hämmästyttävän viileää, jopa kylmäkiskoista. Yli puolen vuosisadan takaisten toisen maailmansodan rötösten ja vieläkin etäisemmän vuoden 1918 tapahtumien tiimoilta jaksetaan kyllä moralisoida ja vuodattaa krokotiilin kyneleitä harva se päivä, mutta varsinkin, kun Israel ja Yhdysvallat ovat vastaavissa töissä, hillitty pidättyväisyys on valttia.

Sotilaskasvatuksen saaneena arvostan tietenkin viileää raportointia enemmän kuin tunnepitoisia vuodatuksia. Esimerkiksi Estonia-laivan upotessa uutisointi ylitti minun makuni mukaan monesti siirappisuuden rajan. Lähi-idän kauheuksiin kantaa otettaessa lämpö ja empatian osoittaminen sen sijaan ovat olleet harvinaista luonnonvaraa. Ei edes suomalaisen YK-upseerin surma aiheuttanut mainittavampia kommentteja. Kun samassa yhteydessä kuoli itävaltalainen upseeri, Itävallassa vaadittiin jopa diplomaattisuhteiden katkaisemista Israeliin. Meillä ei esitetty edes vastalauseita surmatyön aikaansaajille, ja myös media siirtyi tavalliseen päiväjärjestykseen välttämättömimmän uutisoinnin jälkeen. Nyt viikkoja myöhemmin näkyy sentään huomaton, että jotain olisi virallisesti sanottava.

Yhdysvaltojen ja Israelin aggressiivisuus tuskin vähenee tulevaisuudessakaan. Pikemminkin käy päinvastoin. Töitä on siis riittävä ”rauhanturvaamisen suurvallalle”.

Arvovallastako on kysymys vai halusta päästä suurten seuralaisiksi, kun todennäköisesti jatkossakin tarjoamme miehiämme ja naisiamme sinne ja tänne pitkin maailmaa korjaamaan toisten jälkiä? En tiedä, mutta inhimilliseen myötätuntoon päävaikuttimena uskon vähiten. Kuinka moni niistä kansanedustajista, jotka päättävät uusien Suomen kansalaisten lähettämisestä jonnekin maailmanlopun paikkaan, muistavat edes sen miehen nimen, joka surmattiin edellisestä lähetyskontingentista?

Vanhan sanonnan mukaan vanhat ilkeät miehet (nykyään myös naiset) ovat niitä, jotka aloittavat sodat, ja nuoret miehet ovat niitä, jotka joutuvat käymään niitä. Eivät kai meidänkään päättäjämme aio lähteä Libanoniin siltoja korjaamaan?

Sampo Ahto

IN MEMORIAM

Laitinen

Erkki Ilmari
Kapteeni
s. 11.12.1936
k. 14.3.2006
Kad.n:o 4181
47.kurssi

Kojo

Paavo Juhani
Everstiluutnantti
s. 1.7.1933
k. 10.5.2006
Kad.n:o 3593
41.kurssi

Auer

Jaakko Aukusti
Majuri
s. 14.7.1921
k. 31.5.2006
Kad.n:o 2703
27.kurssi

Valkama

Unto Kalevi
Kapteeni
s. 5.8.1919
k. 2.6.2006
Kad.n:o 2654
26.kurssi

Seppänen

Seppo Uolevi
Everstiluutnantti
s. 3.9.1926
k. 21.6.2006
Kad.n:o 3066
29.kurssi

Seppälä

Ilkka Johannes
Eversti
s. 30.3.1922
k. 24.6.2006
Kad.n:o 2612
26.kurssi

Karppinen

Pentti Vilho
Eversti
s. 15.10.1918
k. 2.7.2006
Kad.n:o 2033
25.kurssi

Hiismäki

Antti Juhani
Majuri
s. 6.2.1937
k. 4.7.2006
Kad.n:o 3747
43.kurssi

Autio

Seppo Ilmari
Majuri
s. 16.5.1943
k. 22.7.2006
Kad.n:o 4872
51.kurssi

Mäkinen

Jarno Tapio
Kapteeniluutnantti
s. 6.10.1976
k. 25.7.2006
Kad.n:o 1127
67.merikurssi

Tuominen

Keijo Kalervo
Kenraaliluutnantti
s. 30.4.1928
k. 26.7.2006
Kad.n:o 3201
33.kurssi

Kohtamäki

Heimo Olavi
Everstiluutnantti
s. 17.6.1926
k. 3.8.2006
Kad.n:o 3120
31.kurssi

Tiippana

Kari Pekka Antero
Komentajakapteeni
s. 27.2.1954
k. 18.8.2006
Kad.n:o 6372
63.kurssi

Sinivuori

Hannu Tapani
Everstiluutnantti
s. 26.12.1932
k. 22.8.2006
Kad.n:o 3480
39.kurssi

Risku

Kauko Ilmari Salomon
Majuri
s. 24.9.1919
k. 8.7.2006
Kad.n:o 2859
27.kurssi

Vainio

Eino Jalmari
Everstiluutnantti
s. 14.9.1919
k. 12.8.2006
Kad.n:o 2910
27.kurssi

Wetterstrand

Viljo Olavi
Everstiluutnantti
s. 27.1.1935
k. 29.8.2006
Kad.n:o 3733
42.kurssi

Ratia

Viljo Olavi
Everstiluutnantti
s. 27.1.1911
k. 6.9.2006
Kad.n:o 985
15.kurssi

Vuorinen

Reino Aatos Albert
Everstiluutnantti
s. 10.7.1929
k. 12.9.2006
Kad.n:o 3262
35.kurssi

Kakkuri

Veikko Vilho Anselm
Everstiluutnantti
s. 23.3.1913
k. 7.9.2006
Kad.n:o 1830
24.kurssi

Kiira

Erik Henrik
Eversti
s. 13.12.1918
k. 19.9.2006
Kad.n:o 2243
26.kurssi

- ballistiset suojamateriaalit
- EOD/IEDD puvut, varusteet ja robottiajoneuvot
- Hesco Bastion suojaesinekkeet
- ladattavat käsivalaisimet ja työvalot
- lasersuojalasit
- läpivalaisulaitteet
- metallinilmaisimet
- miinanraivaustuotteet
- NBC-puvut
- pommipeitteet ja suojaääliöt
- Bollé ja ESS suojalasit ja -visiirit
- taktiset tikkaat
- tarkastuspeilit ja -välineet
- tukimatot
- tähytimet
- valotikut
- sekä paljon muuta

SOG

Ballistiset aurinkolasit

FinnProtec Oy

Maahantuoja
puh (09) 554 334
www.finnprotec.fi

VALTRA
Power Partner

Aikansa suomalaisia legendoja neljältä vuosikymmeneltä

- 1970-luku: **Valmet 02-sarja** •1980-luku: **Valmet 05-sarja**
- 1990-luku: **Valmet 6000-sarja** •2000-luku: **Valtra N-sarja**

Nyt on uuden N-sarjan aika!

- Uusi 4-sylinterinen traktorimallisto, 101-160hv
- Malliston huipulla N141, 4.9l Common Rail -moottori
- Uusi hiljainen ohjaamo, hyvä näkyvyys
- Kaikkien aikojen laajin mallisto maatalouteen, metsään ja kiinteistöhoitoon
- Suomalainen traktori, joka valmistetaan yksilöllisesti juuri sinulle

Kysy lisää!

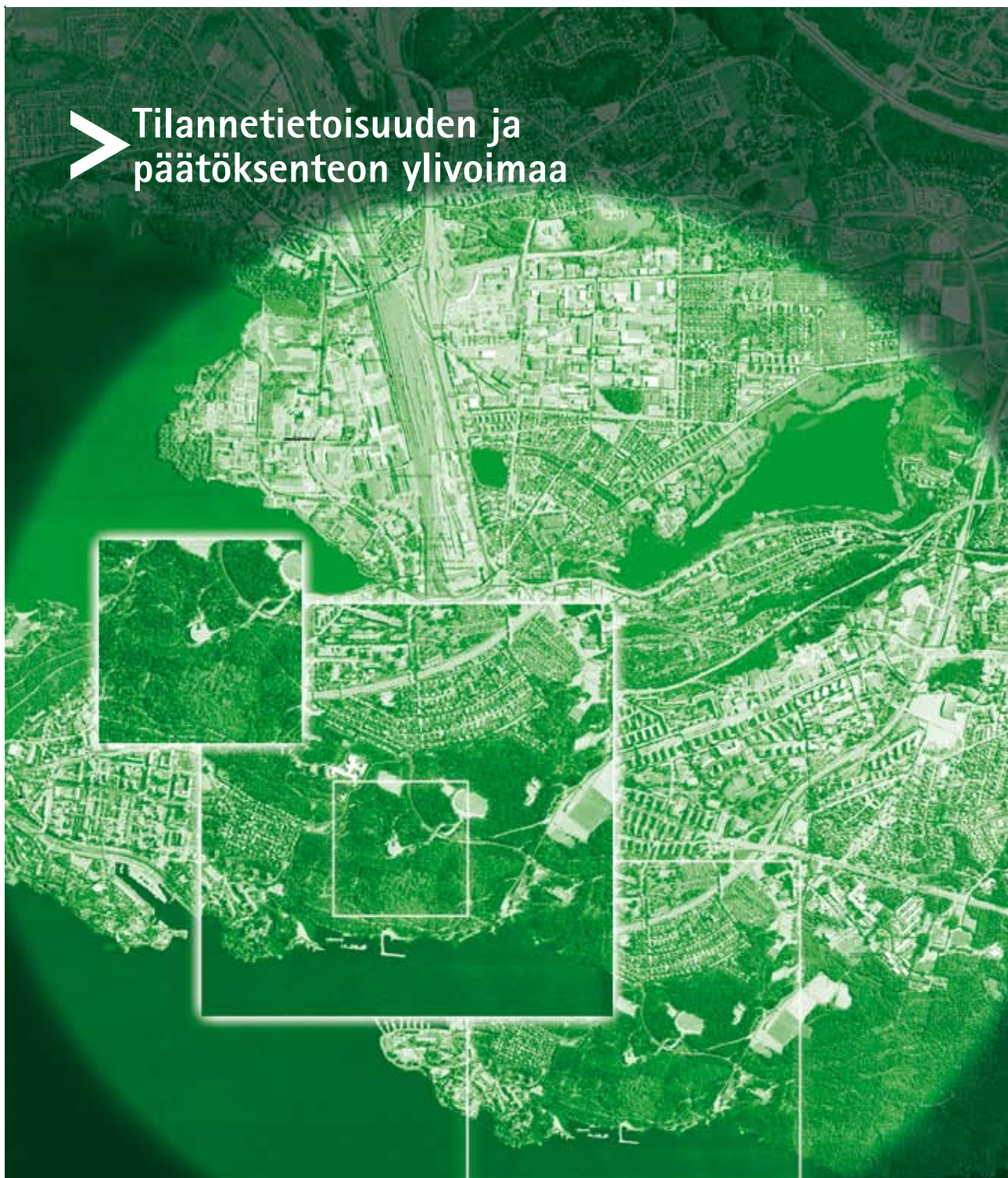
Lähimmän Valtra-myyjän
yhteystiedot saat numerosta
020 45 501 tai www.valtra.fi

Valtra on AGCO-yhtymän kansainvälinen tuotemerkki

.D763

> Tilannetietoisuuden ja päätöksenteon ylivoimaa

Tekla Defence – luotettava kumppani

TEKLA[®]

www.tekla.com

Tekla Oyj on mallipohjaisten, operatiivisten sovellusten suunnannäyttäjä.

Ydinsaamistamme on ainutlaatuinen mallinnusteknologia ja siihen perustuvien valmiiden, integroitujen toimialakohtaisten ohjelmistotuotteiden ja palvelujen tuottaminen ja markkinointi.